

KAPIDAĞ YARIMADASI ALAN KULLANIMININ TURİZM
VE REKREASYON PLANLAMA KARARLARI ÜZERİNE
ETKİSİ

Can Ozan Uğur KILIÇ

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**KAPIDAĞ YARIMADASI ALAN KULLANIMININ TURİZM VE
REKREASYON PLANLAMA KARARLARI ÜZERİNE ETKİSİ**

Can Ozan Uğur KILIÇ
ORCID NO: 0000-0003-4533-3135

Doç Dr. Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN
(DANIŞMAN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

BURSA-2020

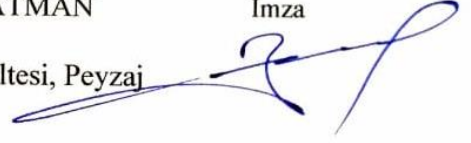
TEZ ONAYI

Can Ozan Uğur KILIÇ tarafından hazırlanan “**KAPIDAĞ YARIMADASI ALAN KULLANIMININ TURİZM VE REKREASYON PLANLAMA KARARLARI ÜZERİNE ETKİSİ**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Zeynep Pirselimoğlu Batman
ORCID ID: 0000-0003-2145-2682

Başkan : Doç. Dr. Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN
ORCID ID: 0000-0003-2145-2682
Bursa Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj
Mimarlığı Anabilim Dalı

İmza

Üye : Doç. Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ
ORCID ID: 0000-0001-6789-4473
Bursa Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj
Mimarlığı Anabilim Dalı

İmza

Üye : Doç. Dr. Alper SAĞLIK
ORCID ID: 0000-0003-1156-1201
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Mimarlık ve
Tasarım Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Hüseyin Aksel EREN
Enstitü Müdürü

.../.../2020

Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

.../.../2020

Can Ozan Uğur KILIÇ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KAPIDAĞ YARIMADASI ALAN KULLANIMININ TURİZM VE REKREASYON PLANLAMA KARARLARI ÜZERİNE ETKİSİ

Can Ozan Uğur KILIÇ

Bursa Uludağ Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Zeynep Pirselimoglu Batman

Bir alana ait doğal ve kültürel varlıklar ve bunların çeşitliliği, turistlerin o bölgeyi ziyaret etmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu sebeple bölgedeki değerler, devamlı bir şekilde insanlara ziyaret etme imkânı sunan çekici bir güç ve turizm içerisinde kaynak olarak yer almaktadır. Ancak günümüzde yanlış planlama yaklaşımları sonucunda doğal ve kültürel varlıkların bozulmaları gözlenmekte ve plansız kentleşmeye maruz kalan alanlar da arazi kullanım durumlarında da değişiklik meydana gelmektedir.

Balıkesir ili, Erdek ilçesi, Kapıdağ Yarımadası çalışmanın materyalini oluşturmaktadır. Çalışmanın yöntemi literatür taraması, gözlem, veri toplama, analiz, rekreasyon alan kullanımlarının belirlenmesi, rekreasyon alanlarında CORINE arazi örtüsü veri standartlarına uygun sınıfların belirlenmesi ve turizm ve rekreasyon ilişkisinin değerlendirilmesi şeklinde gerçekleşmiştir.

Elde edilen veriler ışığında mevcut alanın turistik ve rekreasyonel kullanım potansiyellerine göre puanlar verilmiş ve yeterlilik düzeyleri belirlenmiştir. Turizm ve rekreasyon potansiyelini belirlemeye yönelik yapılan genel değerlendirme ile toplamda 81 puan üzerinden 55 puan olarak %67 oranında turizm ve rekreasyon potansiyelinin arazi örtüsü ve arazi kullanımları ile ilişkisi seviyesinde orta yeterlilikte tespit edilmiştir. Buna yönelik değerlendirmelerde 21 puan ve %38.18 ile en yüksek oranın Orman ve Yarı Doğal Alanlar olduğu, 1 puan ve %1.82 ile en düşük oranın ise Islak Alanların olduğu görülmüştür. Tarım Alanlarının ve Yapay Yüzeylerin kısmen yeterli düzeyde, Su Topluluklarının ise yetersiz düzeyde olduğu tespit edilerek gerekli çözüm önerileri oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Rekreasyon, Arazi Örtüsü, Doğal Kültürel Değerler, Turizm Planlaması

2020, ix + 93 Sayfa.

ABSTRACT

MSc Thesis

THE INFLUENCE OF FIELD UTILIZATION OF KAPIDAG PENINSULA ON TOURISM AND RECREATION PLANNING DECISIONS

Can Ozan Uğur KILIÇ

Uludağ University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Doç. Dr. Zeynep Pirselimoglu Batman

Natural and cultural properties belonging to a location have an important role on how many tourists visit there. That is the main reason for why the location cultural values are both sources for tourism and are attractive forces which provide a continuous opportunity for the people to visit. However, today, as a result of inaccurate planning, the deformation of natural and cultural properties is observed; besides, exposed to unplanned urbanization, the areas' utilisation circumstances have some changes.

The Peninsula Kapıdağ in Erdek, in Balıkesir, constitutes the main material of this study. The field of study is approached totally. The study is carried out by the way of literature scanning, observation, data collection, analyse, determining usage of recreation fields and determining the standards of CORINE land cover at recreation fields.

Under the light of gained data, the available area was graded according to its touristic and recreational usage potentials and efficiency levels were determined. In overall assessment tourism and recreation degree that constitutes a %67 rate and which have 55 points in total 81 points are determined to be at medium efficiency considering the relevance between land cover and land usage. Correspondingly, it was determined that the highest rate belongs to Forests and Semi-Natural Land with the rate %38.18 and 21 points; however, with 1 point and a %1.82 score, the lowest rate belongs to Wet Lands. The necessary solutions were created by confirming that the farming areas and artificial surfaces are partially at efficient level; on the contrary, water gatherings are at inefficient level.

Keywords: Tourism, Recreation, Land cover, Natural and cultural properties, Tourism planning

2020, ix + 93 page.

TEŞEKKÜR

Çalışmalarımı yönlendiren, araştırmalarımın her aşamasında bilgi, öneri ve yardımlarını esirgemeyen fikirleriyle gelişmemde katkıda bulunan danışman hocam Sayın Doç Dr. Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN' a, teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmama katkıda bulunan ve her daim desteklerini hissettiren Uludağ Üniversitesi Bölüm Başkanı Sayın Prof. Dr. Murat ZENCİRKIRAN' a, bölüm öğretim üyelerinden Sayın Doç. Dr. Aysun ÇELİK ÇANGA ve Sayın Doç Dr. Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, bu süreçte manevi olarak destek olan, hayatım ve çalışmalarım süresince bir çok fedakârlık göstererek beni destekleyen ve her zaman yanımda olan aileme ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Can Ozan Uğur KILIÇ

.../.../2020

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL TEMELLER.....	4
2.1. Turizm Tanımı ve Çeşitleri.....	4
2.1.1. Kitle Turizmi.....	6
2.1.2. Sürdürülebilir Turizm.....	6
2.1.3. Ekolojik Temelli Turizm.....	9
2.2. Rekreasyon Tanımı.....	13
2.2.1. Rekreasyon ve Çevre İlişkisi.....	14
2.2.2. Rekreasyon ve Turizm İlişkisi.....	15
2.3. Rekreasyon Çeşitleri.....	16
2.4. Planlama.....	17
2.5. CORINE.....	19
2.5.1. CORINE Projesinin Amacı.....	19
2.5.2. CORINE Projesinin Kullanım Alanları.....	20
2.5.3. CORINE Yeryüzü Örtü Tipleri.....	22
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	23
3.1 Materyal.....	23
3.1.1. Doğal Özellikleri.....	23
3.1.2. Kültürel Özellikleri.....	30
3.2. Yöntem.....	42
4. BULGULAR.....	47
4.1. Kapıdağ Yarımadasının Doğal ve Kültürel Verilerinin CORINE' e Göre Değerlendirilmesi.....	47
4.2. CORINE Dayalı Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirmesi.....	55

5. TARTIŞMA VE SONUÇ	73
KAYNAKLAR	81
ÖZGEÇMİŞ	92

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklama
AK	Arazi Kullanımı
AÖ	Arazi Örtüsü
AKAÖ	Arazi kullanımı ve Arazi örtüsü
CORINE	Coordination of Information on the Environment
AB	Avrupa Birliği
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
UA	Uzaktan Algılama
UNEP	United Nations Environment Programme
WTO	World Trade Organization
PAA	Playground Association of America
AÇA	Avrupa Çevre Ajansı
WWF	World Wildlife Fund
İÖ	İslamiyetten Önce
İS	İslamiyetten Sonra
MÖ	Milattan Önce
HGK	Harita Genel Komutanlığı

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 3.1. Türkiye haritasında çalışma alan gösterimi	23
Şekil 3.2. Kapıdağ doğal bitki örtüsü	26
Şekil 3.3. Kapıdağ Yarımadası batı cephesi meşcere haritası.....	26
Şekil 3.4. Kapıdağ Yarımadası doğu cephesi meşcere haritası.....	27
Şekil 3.5. Yaban hayatı	28
Şekil 3.6. Kapıdağ Yarımadası İçsel Sulak Alanlar	29
Şekil 3.7. Kapıdağ Yarımadası Eşyükseleti değerleri.....	29
Şekil 3.8. Kapıdağ Yarımadası yerleşim yerleri	31
Şekil 3.9. Erdek'e deniz ve karayolu ile ulaşım imkanları	32
Şekil 3.10. Kapıdağ Yarımadası içerisinde bulunan diğer limanlar.....	33
Şekil 3.11. Kapıdağ Yarımadası içerisinde yapılan rekreasyonel aktiviteler.....	34
Şekil 3.12. Erdek de yapılan rekreasyonel aktiviteler.....	35
Şekil 3.13. Kapıdağ tarım ürünleri.....	36
Şekil 3.14. Kapıdağ Yarımadası Tarihi Yerler.....	37
Şekil 3.15. Kyzikos antik kent kalıntıları.....	38
Şekil 3.16. Zeytinli ada	39
Şekil 3.17. Zeytinli ada	39
Şekil 3.18. Kirazlı Manastırı	40
Şekil 3.19. Kirazlı manastırı düzenlenen ayın	41
Şekil 3.20. Seyitgazi Tepesi	42
Şekil 3.21. Seyitgazi t ürbesi.....	42
Şekil 3.22. Akış Şeması.....	46
Şekil 4.1. Kapıdağ Yarımadası düzey 1 alan gösterimleri	48
Şekil 4.2. Kapıdağ Yarımadası yerleşim alanları.....	49
Şekil 4.3. Kapıdağ Yarımadası sürekli şehir yapısına sahip bölgeler	49
Şekil 4.4. Kapıdağ Yarımadası süreksiz şehir yapısına sahip bölgeler.....	50
Şekil 4.5. Kapıdağ Yarımadasında Karayolu ulaşımı	50
Şekil 4.6. Kapıdağ Yarımadası Orman ve Yarı Doğal Alan gösterimleri.....	51
Şekil 4.7. Kapıdağ Yarımadası Su K ütleleri Alan gösterimler.....	52
Şekil 4.8. Kapıdağ Yarımadası Tarımsal Alan gösterimleri.....	52
Şekil 4.9. Kapıdağ Yarımadası Yapay Bölgeler Alan gösterimleri	53
Şekil 4.10. Kapıdağ Yarımadası CORINE 1990-2000-2006-2012 yıllarına ait düzey 1 değişim değerleri	54
Şekil 4.11. Kapıdağ Yarımadası CORINE 1990-2000-2006-2012 yıllarına ait düzey 1 değişim gösterimleri.....	55
Şekil 4.12. Düzey 1'in puan dağılımı	66
Şekil 4.13. Düzey 1'in turizm ve rekreasyona göre yeterlilik durumları	66
Şekil 4.14. Düzey 2'nin puan dağılımları.....	68
Şekil 4.15. Düzey 2'in turizm ve rekreasyona göre yeterlilik durumları.....	69

Şekil 4.16. Düzey 3' ün puan dağılımları.....	73
---	----

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 2.1. CORINE Yeryüzü Arazi Örtü Sınıfları.....	22
Çizelge 3.1. Kapıdağ Yarımadası Mahalle Nüfusu.....	30
Çizelge 3.2. Tarım Alanı Dağılımı.....	36
Çizelge 3.3. Meyve Üretimi	36
Çizelge 3.4. Tarla Bitkileri.....	36
Çizelge 3.5. CORINE arazi sınıflandırması ve turizm ve rekreasyonel potansiyeli değerlendirilesi formu.....	44
Çizelge 4.1. Kapıdağ Yarımadası düzey 1 alan dağılım değerleri.....	48
Çizelge 4.2. CORINE Arazi Örtü Sınıfları Kapıdağ Yarımadası Mevcut Durum.....	56
Çizelge 4.3. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Kapıdağ Yarımadası'nın turizm ve rekreasyonel potansiyelinin değerlendirilmesi.....	63
Çizelge 4.4. CORINE arazi sınıflandırmasına göre düzey 1 puan değerleri.....	65
Çizelge 4.5. CORINE arazi sınıflandırmasına göre düzey 2 puan değerleri.....	67
Çizelge 4.6. CORINE arazi sınıflandırmasına göre düzey 3 puan değerleri.....	70

1. GİRİŞ

Canlıların yaşam alanını oluşturan yeryüzü, insanlar tarafından olanaklar dâhilinde farklı amaçlar ile değerlendirilip, çeşitlilik kazanmaktadır (Özçağlar 1994).

Arazi örtüsü farklılıklarının olduğu ve devam ettiği insanın yaşam alanlarında, insan etkisinin eski zamanlara oranla çok daha fazla olduğu görülmektedir. Nüfustaki artış, insan ihtiyaçlarını en aza indirmek ve var olan en küçük alandan dahi en faydalı şekilde yararlanabilmek için teknolojik olarak gelişme göstermiştir. Böylelikle bütün alanlardan yararlanılıp, yeni alanlar oluşturulurken amaç dışı arazi kullanımı sorunu da ortaya çıkmıştır. Doğal çevrenin deforme olmadan yeni kuşaklara iletilmesi, planlar doğrultusunda kullanımlar ile mümkündür. Bu anlamda bakıldığında yeryüzü değişimlerinin belirlenerek bütün yönleriyle araştırılması ve belirlenmesi oldukça büyük önem arz etmektedir (Turner, Clark, Kates, Richard, Mathews ve Meyer 1990).

Hem insani kullanımlar hem de doğal yapısı bakımından yeryüzünde farklılıklar gösteren arazi toprak, iklim, topoğrafya, hidroloji ve biyotopu içine alarak yeryüzü şeklinde ifade edilir. Bu alanlar sahip olduğu farklılıklar ile AK (Arazi kullanımı) ve AÖ (Arazi örtüsü) kavramlarını oluşturmuştur (Meyer ve Turner 1994, Altınbaş 2006). Arazi örtüsü, doğal bitki örtüsünü kapsayan toprak tabakası ile tarımsal faaliyetler sonucu oluşan ürünleri ve beşeri durumları ifade eder. Arazi kullanımına bakıldığında ise, insanlığın arazi örtüsünden fayda sağlaması şeklinde anlamlandırılmaktadır (Verburg, Steeg, Veldkamp, Willemen 2009).

AKAÖ (Arazi kullanımı ve Arazi örtüsü) kavramı süreç içerisinde farklılıklar oluşturabilmektedir (Çetinkaya ve Özşahin 2013). Yıllar boyunca arazi örtüsü de arazi kullanımı da kesintisiz değişim içerisinde olmuştur. İlk etapta yaşanan değişim arazi örtüsü üzerinde hissedilirken, insanın varoluşu süreci ve yaptıkları ile başlayarak daha çok arazi kullanımı şekline taşınmış ve arazi kullanımında değişimler meydana gelmiştir. Fakat genel bir bakış ile arazi kullanımı ve arazi örtüsü günümüz yüzyılında daha detaylı ve çok boyutlu bir hale bürünmüştür. Bu durum canlı yaşamı yönünden zarar verici bir döngüye ulaşmıştır (Doygun, Berberoğlu ve Alphan 2003). Bunu öğrenen gelişmiş ülkeler arazi kullanımı ve arazi örtüsünde farklı sınıflandırmalar yaparak, sistemin zarar veren

yönlerini yok etmeye veya minimuma indirmeye gayret etmişlerdir (Pérez-Hoyos, Garcia-Haro ve Miguel-Ayanz 2012).

Arazi örtüsü ve arazi kullanımını amaç edinen bir sistem olan CORINE (Coordination of Information on the Environment), AB (Avrupa Birliği) ülkeleri tarafından 1980'li yıllardan itibaren uygulamaya konulmuştur (Disperati ve Virdis 2015).

CORINE Avrupa Birliği ülkeleri tarafından zorunludur ve AB ülkelerinin hepsini kapsayacak arazi kullanımını doğrultusunda harita hazırlamak, standart bir veri içeriği üretmek ve çevreye fayda getirecek politikalar oluşturmak gibi konuları içerecek şekilde tasarlanmıştır (Başayığı 2004, Güre 2009).

Bu sistem doğrultusunda veri içeriğini hazırlamak ve yenileme işlemlerinin yapılması işlemleri ise görev olarak, Avrupa Konseyi'nin vermiş olduğu hüküm ile Avrupa Çevre Ajansı'na verilmiştir (Karagüllü ve Kendüzler 2008).

Sistemin uygulanmasında CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) ve UA (Uzaktan Algılama) yönteminden faydalanılmaktadır. Bu faydalanma neticesinde veri üretimi hızlı ve sağlıklı olmaktadır. Belirtilen kaynakların AKAÖ farklılıklarının görülmesinde uygun teknikler olduğu belirtilmiştir (Doygün ve ark. 2003, Gürbüz, Denizdurduran, Karabulut, Kızılelma 2012). Geçmiş zamanlardan içinde bulunduğumuz zamana kadar olan değişim, eskiye göre daha tarafsız olarak inceleme altına alınmakta ve sayısal bir şekilde işlenmektedir (Tağıl 2006).

Bahsi geçen yöntemlerin tamamı doğal ortamların sürdürüldüğü (Tağıl 2014), insani oluşumlar ve ekonomik uygulamalarında düzenli olarak uygulanması yönünden önem arz etmektedir. CORINE uygulaması, Dünyada ve Avrupa'nın farklı ülkelerinde (Haines-Young ve Weber 2006), Ülkemize sınırları içerisinde ise Mersin (Vural, Dinç ve Öztürk 1997), Isparta (Başayığı 2004), Çanakkale (Güre 2009), Bartın ve Uşak'ta (Ateşoğlu 2016) uygulama altına alınmış, olumlu sonuçlar ile karşılaşılmıştır. Yapılan çalışmaların geneline bakıldığında sadece CORINE sınıflarına göre arazi kullanımı ve arazi örtüsü sıralaması yapılmış, oluşan farklılıkların ortaya konulması yönünden bir çalışma

yapılmamıştır. Bu eksik durum ise arazi örtüsü ve arazi kullanımı bakımından geçmiş ile günümüz hakkında kıyas yapılamamasına ve bu sebeple gelecek zamanlara için bir ön fikir bulunmamasına neden olmuştur.

Bu araştırmanın amacı; insanların gözde dinlenme yerleri olan kıyı şeritlerinin, şehirlerin olumsuz ve plansız büyümesi ve çevresindeki kırsal alanlarında bu büyümeden olumsuz etkilenmesinden dolayı turistik ve rekreasyonel kullanımların bütüncül bir şekilde planlanmasını sağlayacak kararların belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda çalışma alanının CORINE arazi örtüsü/ arazi kullanımı sınıflandırma sistemi temel alınarak arazi örtüsü ve alan kullanımları belirlenmiş ve turizm ve rekreasyon ile ilişkisi incelenmiştir. Bu ilişkiler dikkate alınarak alanın turistik ve rekreasyonel potansiyeli doğrultusunda alan için planlama yaklaşımları geliştirilmesi hedeflenmiştir.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Turizm Tanımı ve Çeşitleri

Turizm kelimesinin kökenine bakıldığında Latince'de etrafını dolaşmak, bulunduğu alana geri dönmek şeklinde anlamlandırılan "tornus" kökünden geldiği ifade edilmekte ve insanlar tarafından sıkça kullanılan dünya dillerine de "tour" şeklinde geçtiği kabul edilmektedir. Böylece insanların dairesel hareket içerisinde gezilecek yerleri, gezip başladıkları yere geri dönmeleri olarak netice kazanmaktadır (Ağaoğlu 1991).

Tanımlamalara bakıldığında, "turizm genel olarak devamlı yaşanan yer dışında tüketici olarak tatil, dinlenme, eğlenme gibi ihtiyaçların giderilmesi amacıyla yapılan seyahat ve geçici konaklama hareketleridir" (Kozak ve Kozak 2000). Başka bir ifade de ise "dinlenme ya da iş amaçlı bir yerden yola çıkarak belli bir destinasyona yönelen insani faaliyettir" (Bayer 1992) şeklindedir. Farklı ifadeler ile anlatılan ve bunu uygulayan insanlara ise turist denilmektedir. Turistin genel özellikleri ise şunlardır (Yağcı 2003);

- Turist, turizm amacı ile yapılacak uygulamaların kaynağıdır.
- Turist, kesintisiz gittiği alanda yaşam içerisinde olmayan ve ticari gayesi olmayan sebeplere bağlı olarak seyahat eden kişidir.
- Eğlence dışı, iş sebebiyle seyahat edenler de turist statüsüne girmektedir.
- Turist, psikolojik temele dayanan, faaliyetlerini gerçekleştirdiği süresince maddi olarak tüketici bir yapı kazanan, standart bir ekonomiye ulaşmış ve sınırlı süresi olan kişileri kapsar.
- Çalışma, ikamet etme, uzun dönemli eğitimsel faaliyetler için gidenler ve zaman ayırmaksızın durmadan geçen yolcular turist olarak adlandırılmamaktadır. Bir gece konaklama süresi olan gün übirlikçi olarak adlandırılanlara ise turist denir.

İstanbul'un fethinden başlayarak (1453) Fransız ihtilali sonunu kapsayacak şekilde (1789) geçen dönemde Bizans imparatorluğundaki saygın insanların Roma imparatorluğuna kaçmaları ve Roma halkına Yunancayı öğretmeleri ile antik kültüre olan ilginin artmasını

sağlamıştır. Bu sayede Roma'daki antik eserler önem kazanmıştır. İlginin artmasıyla birlikte Roma'daki antik eserleri görebilmek amacıyla yapılan seyahatlerin sayısı da artmıştır (Acuner 2006). Bu durum ekonomik ve kültürel seyahatleri yan yana getirmiştir. Bu amaçla yapılan geziler kültürel anlamda bir turizm faaliyeti olarak görülmektedir (Doğanay 2001). Milat olarak kabul edilen durumlar ise 1492 yılında Portekizli denizci Vasco de Gama'nın gemi ile Hindistan'a ulaşması, diğer bir Portekizli denizci olan Macellan'ın 1519 yılında başlayan dünya seyahatleridir. Böylece insanların değerlendirmek amacıyla daha önce görmedikleri yerlere gitmelerinin temelini oluşturmuştur (Akat 2000).

Fransız ihtilali ile başlangıç gösteren sosyal, siyasal ve ekonomik zemin de değişimlerin oluşmaya başlamasıyla birlikte bir sınıf ayrımı oluşmuş ve zengin sınıfı kendini göstermiştir. Bu sınıfın yapmış olduğu turizm hareketleri o dönem turizme çok büyük oran da hareket kazandırmıştır. Fakat bu dönemde ulaşım alanında ki teknolojik gelişmeler asıl turizm aktivitelerini derinden etkilemişti. Buharlı geminin icadı, otomobil sanayinin gelişme göstermesi turizm hareketlerini arttırmıştır. Bahsi geçen dönemde turistik geziyi ilk olarak, at yarışı izlemek için 1841 yılında 1 Şiline trenle Letter-Loughborough bölgesinde tur düzenleyerek 570 kişi sayısı ile ve "organize tur" ifadesini kavramlaştıran Thomas Cook olmuştur (Bayer 1992).

I. Dünya savaşı sonrası 1918-1920 yılları arası turizmin modern bir yapıya kavuştuğu kabul edilmektedir. Bu dönemde turizm, otel, motel, ulaşım araçları ve yolları, plajlar, eğlence ve spor alanları, konaklama tesisleri ve tüm altyapısıyla gerçek bir sektör haline gelmiş ve çok sayıda farklı sektörü hem ekonomik olarak hem de yelpaze anlamında etkilemiştir (Evliyaoğlu 1994).

İçinde bulunduğumuz zamanda ise, teknolojik gelişmeler, yaşam standartlarının farklılaşması, küreselleşme ile gelen seyahat serbestliği, turizm aktivitelerinin yaygın hale gelmesine sebebiyet vermiştir (Milne ve Ateljevic 2001). Bu netice de turizm sektörü hızlı bir gelişim göstermiştir. Dünya turizmine bakacak olursak 1980-1990 yıllarında %60, 1990-2000 yıllarında %52 şeklinde artış ile karşımıza çıkmaktadır. Sayısal ifadeyle ise, 1980 yılında 280 milyon olarak kayda geçen turist sayısı 2000 yılında

698 milyon olarak belirtilmiştir (TOBB 2003). Diğer yıllarda ise 2007 yılında 903 milyona, 2008 yılında 922 milyona, 2009 yılında 880 milyona gerilemiştir (Anonim 2019 a).

Verilen değerler göstermektedir ki turizm sektöründe ki büyüme hızı ile birlikte dönemsel olarak terör faaliyetleri, ekonomik olarak gelişen durumlar ufak düşüşler yaşatmış ama genel olarak artış durumu devam etmiştir. Oluşan duruma bakıldığında turizm sektörünün önümüzdeki yıllarda da en hızlı büyüyen sektörlerden biri olacağını göstermektedir. Son yıllara bakıldığında turizmin olmazsa olmazı gibi görünen “deniz, kum, güneş” kavramları şuan ki önemini kaybetmekte, sağlık, kültür ve tarih amaçlı yapılan turistik faaliyetler popüler duruma gelmektedir (Aydın ve Kelçeoğlu 2001).

Doğal çevre, bir yönüyle bulunduğu bölgenin gelişmesinde, kalkınmasında rol oynamış, diğer yandan turizm aktivasyonların yaşam bulduğu alanlar olarak da önem kazanmıştır. Bu gelişmede, kalkınmada turizm, birçok yeni kavramın ve yaklaşımın oluşmasına neden olmuştur.

2.1.1. Kitle Turizmi

Sürdürülebilir olmayan, deniz-güneş-kum üçlemesi ile karşımıza çıkan bir turizm çeşididir. Beşeri organizasyonlar gerçekleştiren, kapalı ve sınırlı mekânlarda ki yapılar, belirtilen her isteği karşılama durumu, her alanda turizm yapılabileceği anlayışı, ekonomik çıkarların daima ön planda tutulduğu, özel araç kullanımını destekleyen, turistlere standart oluşumlar sunmasıyla karakterize edilebilir (Anonim 2019 b).

2.1.2. Sürdürülebilir Turizm

Sürdürülebilir turizme bakıldığında, turizm ve turizme bağlı odak noktaları, ziyaret edilen yerlerde yaşayan halklar arasındaki karmaşık etkileşimlerden doğan sürtüşmeleri yok etmeye çalışan bu açıdan fayda sağlayan bir neticedir. Dolayısıyla insan kaynaklarının ve doğal yapının kalitesini olumlu hale getirmeye çalışmaktadır. Büyüme anlayışına olumsuz olarak bakmayıp, sadece planlı ve sınırlı bir büyümenin olması gerektiğine dayanmaktadır. Oluşan sınırlamalar; her mekânda ve idarecilerin anlayışlarına göre

farklılık göstermektedir. Genel anlayış ile bu durum, bölgesel olarak turizm gelişmesinin uzun bir yaşam süresinin olmasını ve memnuniyet oranında da artışı hedeflemektedir (Anonim 2019 c).

Yerleşmelere göre kentsel turizm: Kentsel turizmin varlığı zamansal olarak ve ülke bazında baktığımızda bazı bölgelerde geçmiş dönemleri işaret etse de gelişme gösteren bir çok ülkede yeni bir yapılaşmadır. Şu zamanda farklı bir hal alan kent turizm, var olan kentin potansiyel durumu ortaya konularak, bu potansiyel durumu o kent de yaşayanların ve kentin etkili kullanımını için değerli işleyişler amaç edinmektedir (Deffner ve Liouris 2005).

Yerleşmelere göre kırsal turizm: Kırsal alan, hem kırsal yerleşmelerde kendisini gösteren, hem de o bölgede ki yapay olmayan değerlere odaklanan turizm türü olarak adlandırılır. Bakıldığında fayda sağlayan etkilerinden kaynaklı olarak diğer turizm türlerinin farklı bir türü olarak yani alternatif olarak kendisini göstermiştir (Ukay 2014).

Turizmin önemli bir türü olan kırsal turizm, o bölgede yaşamlarını sürdüren yerel halkın gündelik olarak yaptıkları işler turizme yönlendirmeleri ile oluşmuştur. Bunun yanına hem ekonomik ve hem de sosyo-kültürel olarak ilerleme eklenebilir. Yerel bölgelerin merkeze, merkezi bölgelerin yerel değerlere alışması ile kırsal alanları terk edip, büyük şehirlere kesintisiz olarak gelmeyi önleyici ve kadın istihdamına değer kazandıran bir turizm türü olmayı amaçlamaktadır (Ayaz 2012).

Kırsal turizm içerisinde bulunan insanlar elde edilen ürünün değerlendirilmesinde, ürünü sunan ve talep eden taraf olarak ikiye ayrılabilir. Kırsal turizmde var olan ürünü müşteriye sunanlar, o bölgede yaşayan insanlardır. Kırsal turizm türünün yaratıcısı kırsal yöre insanı ise aynı zamanda kültürel olarak da bu ürünün bir parçası durumundadırlar. Kırsal turizmde talep eden taraf ise kentte yaşayan ama kırsal turizmin hareketleriyle ilgilenen insanlardan oluşmaktadır (Çeker, Uçan ve Dalgın 2012).

Yerleşmelere göre kıyı turizmi: Kıyı kanunu incelendiğinde kıyıları tanım olarak kara ve su parçasının birleştiği çizgi olarak belirtilmektedir. Kıyı turizmi denildiğinde ana

merkez olarak deniz akıllara geliyor olsa da kanunda belirtilen tanımdan yola çıkarak göller, nehirler, dereler, vs. su toplulukları ve belirtilen su topluluklarının çevresinde bulunan rekreasyon alanları da kıyı turizmi içerisinde yer almaktadır. Belirtilen bu su topluluklarının yanında rekreatif olarak birçok aktivite gerçekleştirilmektedir.

Bu turizm çeşidinin ilerlemesine katkı sağlayan ilk buluntular, 1753 yılında İngiliz Doktor Richard Russell' in eserinde denize girmenin yani kendi deyişiiyle deniz banyosunun sağlık açısından önem arz ettiğini söylemesi ile boy göstermiştir. Avrupa ülkelerinde yaygınlaşan düşünce ile insanlar denize girerek, bedenlerinde ki hastalıklardan ve olumsuzluklardan kurtulmayı düşünmüşlerdir. Popüler hale gelen ve kalıplaşan geziler süreç içerisinde sadece sağlık temeli olmaktan çıkarak zevk amaçlı geziler olarak nitelik kazanmıştır (Anonim 2019 e).

Turizm denilince akla ilk gelen deniz olmuştur. Varlığını gösterdiği zamandan itibaren turizm s öyleminin deniz-güneş-kum üç ün ün olması, deniz turizminin önem derecesini göstermektedir. Alternatif olarak farklı turizm çeşitleri zamanla daha çok önem kazansa da, deniz her zaman turizm için büyük bir güce sahiptir (Kozak ve Kozak 2000). Turizm gelirlerine bakıldığında zamanla ülkelerin önemli bir kısmı deniz odaklı turizmden gelir kazanmaktadır (Arıkan, Aydın, Baydağ ve Acar 2000).

Ülkemizde de durum aynıdır ve turizmden elde edilen gelirin %20'lik bir kısmı deniz turizminden kaynaklanmaktadır. İstatistiklere göre turistlerin yaklaşık %90'ı bu deniz turizmi açısından ülkemize seyahat etmektedir. Türkiye, deniz turizmine olanak sağlayan ve çekicilik yaratan bir yapıya sahip olarak ve bunları kullanarak zamanla çok büyük bir ilerleme kaydetmiştir (Kozak ve Kozak 2000).

Kaynaklara göre doğal miras: Yaşam çemberi içerisinde bulunan yaşamın temel elemanları olan su, kara, hava doğal mirastır. Doğal miraslar turizm için önemli yapı taşlarıdır. Doğa odaklı olan eko turizm, doğa turizmi, kırsal turizm, yeşil turizm, yumuşak turizm, bilindiği turizm gibi kavramlar ile akıllara gelen doğa ile bütünleşmeyi seven ve bu anlamda çalışmalar yapan turizm faaliyetleri olarak ifade edilmektedir (Luzar, Diagne, Ecgan, ve Henning 1998, Kuntay 2004, Pirselimoglu Batman 2013). Mckercher

ve Chan (2005) doğal miras odaklı olarak turizm çeşidini, milli parkları kapsayan, doğa kapsamlı tescilli alanları kapsadığı öngörülen yerlere gerçekleştirilecek aktiviteler olarak tanımlamaktadırlar. Başka bir tanımlamaya göre ise, en genel yapısı ile doğal ortamlara gidilerek aktiviteler yapılan geziler olarak ifade kazanmaktadır (Kiper ve Aslan 2007).

Kaynaklara göre tarihi ve kültürel miras: Bu turizm çeşidi, eski çağlarda yapılan eserleri, sanat yönünden önem gösteren çalışmaları, arkeolojik yapıları ve bunlarla birlikte günümüzde yapılan çalışmaların ve oluşumların bütünü temsil etmektedir (Aksoy ve Ünsal 2012). Başka bir ifade ile kültürel miras üzerinde yapılan turizmi, eski zamanlarda yaşayan halkların ekonomik, sosyal ve politik taraflarını günümüze tarihi bilgilerle ışık tutan kültürel değerler şeklinde karşımıza çıkartan etkinlikler bütünüdür (Khakzad, Pieters, Balen 2015).

Yukarıda ki ifadelerden hareket ederek kültürel miras turizminin günümüzden çok eski dönem değerlerini kapsadığını ve bugüne ışık tuttuğunu söyleyebiliriz. Kültürel miras turizmi, varlığının bulunduğu turistik hedeflere çok önemli ölçüde mali açıdan olumlu durumlar katmaktadır. Alanın sosyal durumuna da olumlu açıdan fayda sağladığı görülmektedir (Barrere 2015). Gelen misafirler yönünden bakıldığında ise turistlerin bölgede yaşan diğer insanların kültürlerini merak etmeleri kültür odaklı turizmin ileriye taşınmasına katkı sağlamaktadır (Emir ve Avan 2010). Aynı şekilde gelen turistlerin, geldikleri bölge ile tanışması hem gelecek kuşaklar açısından hem de sürdürülebilir turizm açısından önemli rol oynayacaktır (Somuncu ve Yiğit 2009).

2.1.3. Ekolojik Temelli Turizm

Sürdürülebilir turizm ile etkileşimde olan ekolojik temelli turizm, bir çok turizm çeşidinin ana başlığıdır. Ekolojik temelli turizm dört temel başlık altında değerlendirildiğinde etkinlik turizmi, bilimsel-egitsel turizm, doğa temelli turizmi, kültürel turizm olarak sınıflandırmak mümkündür. Bu turizm sınıfları da kendi içerisinde alt başlıklara ayrılmaktadır (Pirselimoğlu Batman 2013).

Ekolojik temelli turizm ana başlığı altında bulunan etkinlik turizmi, kent mekânlarının yarattığı olumlu olmayan şartlar ve rekreasyonel olarak kaynak eksikliği sebebiyle kentlerde yaşayan insan, kentlerin dışında bulunan etkinlik alanlarına yönelim göstermektedir (Akten ve Akten 2011). İnsanlar, arzu ettikleri hayat düzeyini en iyi şekilde ilerletebilmek sebebiyle rekreasyonel aktivitelere gereksinim içerisinde olmuşlardır. Metropol alanlarda hayatlarını devam ettirmek zorunda kalan insanlar, baskın şehir yaşamının vermiş olduğu baskıdan kaçma isteği, turistik ve rekreasyonel etkinliklere yönelik ihtiyacın etkin faktörel yapısı haline gelmiştir (Şahin, Akten ve Erol 2009).

Yapılan aktiviteler ile zamanlarını değerlendirme arzusu içinde olan turisti etkinlik yapılacak alana çekerek o alanda ki turizm hareketliliğini sağlamakta ve sürdürmektedir. Yapılan etkinliklerle tanıtım açısından yöreye büyük fayda sağlamaktadır. Yapılacak olan aktiviteler ile modern turizmde, aktivitelerin hayat bulduğu yörenin potansiyel olarak durumunun belirlenmesi için yapılan etkili metotlar arasında görülmektedir (Tayfun ve Arslan 2013).

Eğitsel-Bilimsel turizm, insanların kendi istekleri doğrultusunda belli bir alanda geliştirmek, kariyer yapmak için belli bir bölgeye gitmeleri şeklinde olan bir turizm çeşidi olarak adlandırılır. Günümüz şartlarında bakıldığı zaman pratik eğitim, kuram odaklı eğitim, seminerler, öğrenci değişim programları gibi eğitim odaklı durumları kapsamaktadır (Anonim 2010 a). Botanik turizmi, doğa fotoğrafçılığı, doğa okulları, kuş gözlemciliği gibi eğitim ve bilim alanında yapılan çalışmaları da içerir (Pirselimoğlu Batman 2013).

Kültürel turizm, yeni kültürleri tanıma, geçmişteki kültürleri merak etme duygusuna dayanan, insanların kendi kültürlerinin eğlence yanlarıyla beraber diğer grupların kültürlerinin de açık olan yanlarıyla ilgili turizm faaliyetlerinin bütünüdür. Kültürel turizm, insanların kültürel açıdan zengin yerleri görmek, kaybolmaya doğru giden yaşam biçimlerini öğrenmek ve izlemek, kültürel değerleri bir anı olarak korumak amacıyla yaptıkları geziler ile ilgili turizm çeşididir (Batman ve Oğuz 2008).

Doğa temelli turizm, insanların turizm aktivitelerine bulunma istekleri, ekonomik olarak hayat düzeylerine, içinde bulunduğu iş ortamının yarattığı psikolojik durum ile gün geçtikçe farklılık içerisine girmektedir (Öztürk ve Yazıcıoğlu 2002). Konu bazında oluşan bu farklılık ise kitle turizmine ek ve farklı olarak gelişen turizm çeşitlerinin meydana gelmesine ortam hazırlamıştır (Kılıç ve Kurnaz 2010). Geleneksel olarak yapılan aktiviteler daha pasif, aile veya küçük gruplarla gerçekleştirilebilen, teknolojik olarak daha düşük, ekonomik açıdan daha uygun, genellikle kırsal alanlarda oluşturulan faaliyetlerdir. Günümüzde ki etkinlikler ise daha adrenaline dayalı, teknolojisi yüksek, ekonomik açıdan daha yüksek ücretlere sahip, bireysel olarak gerçekleştirilebilen kentlerle daha çok bağlantılı, yeteneklere dayalı aktiviteleri barındırır (Butler 1998).

Doğa turizmi, yeşil turizm, kırsal turizm, yumuşak turizm, sorumlu bilinçli turizm ve ekoturizm doğa temelli turizm başlığı altında değerlendirilen diğer turizm türleridir (Pirselimoğlu Batman 2013).

Eko Turizm, doğaya, yeşile, bozulmamış yapıya dayanan, doğa ile iç içe olmaya dayalı bir turizm çeşidi şeklinde görülür. Turizm odaklı dünya örgütleri, ekoturizmi, bölgeye dışarıdan gelen insanların asıl hedeflerinin doğaya özenli davranmanın olduğu, doğal çevre ve kültürel miras açısından küçük ölçekte faaliyet gösteren, bilinçli, gelecek kuşakları da düşünen ve korumaya katkı sağlayan diğer turizm çeşitlerine ayna tutan bir turizm çeşidi olarak değerlendirmektedirler (Bakırcı 2002).

Eko-turizmi kabullenen her yönetimin uyması gereken prensipler: Eko-turizme yönelik politikalar oluşturmak; ekoturizm için kaideler ortaya koymak; yeni pazarlar oluşturup reklam yapmak; ekoturizmin maddi ve manevi açıdan değerlendirip gözler önüne sunmaktır (Anonim 2019 g).

Eko turizmin Dünya Turizm Örgütü açısından hedefi; turizmin doğal ve geleneksel çevreye verdiği bozulmaların minimuma getirilmesi, bunun yanı sıra gelen misafirlere ve bölgede yaşayan insanlara yönelik doğal alanın ve sosyo-kültürel çevrenin korunmasını hedef alan bilinçlendirici eğitimlerin sunulmasıdır (Anonim 2015 b).

Doğal ve sosyo-kültürel bölgelerin en iyi şekilde yönetilmesi isteniyorsa ekonomik olarak desteklenmesi de gerekmektedir. Turizm faaliyetlerinin yaratmış olduğu olumlu olmayan durumlarının minimuma getirilebilmesi için doğal ve sosyo-kültürel bölgelere yönelik gelişmiş düzeyde takip - değerlendirme planlamalarına yardım edilmesi, doğa ile örtüşen, doğal ve geleneksel sosyo-kültürel hayat ile bütünleşen, yerel flora ve hayvan varlığına zarar vermeyen turizmin iskelet yapısını oluşturan yatırımların desteklenmesi gerekmektedir. Eko-turizm, turizm faaliyetlerini yılın her ayına bölüştürerek, gidilecek bölgede oluşacak ani durumları, aynı zamanda oluşacak bu baskı ile birlikte gelen olumsuzlukları gidermeye değil, en başında oluşmamasına yönelik planlamalar ışığında ömrü uzun mali durumları kollamaya çalışır (Öztunalı Kayır 1998).

Türkiye'nin eko-turizme kaynak olacak birçok faaliyeti içinde bulundurmasından dolayı, kısır bir döngü içerisine girip deniz-kum-güneş üçlüsüne bağlı kalmaması, yılın her ayını kapsayacak ve gelir olarak da olumlu bir katkı getirecek olması açısından eko-turizm önemli bir boyut kazanmıştır. Turizm Bakanlığının açıklamış olduğu hedefler içerisinde büyük ölçüde Karadeniz ve Akdeniz bölgelerini kapsayan "GAP Eko-Turizm Koridoru" biyolojik farklılıklar açısından ve eko-turizmin ilk sıralarda gelişme göstermesi hedeflenen bölgelerdir (Anonim 2019 d).

Akdeniz Bölgesinde özellikle Burdur, Antalya, Isparta gibi şehirleri içine alan Batı Akdeniz Bölgesi Eko-turizm potansiyeline sahip yerlerdir. Mevsimsel özellikleri, el değmemiş doğası ve zengin bitki çeşitliliğine sahip bu bölgede eko-turizm fırsatları oldukça çoktur. Bu bölgede gerçekleştirilen bazı eko-turizm faaliyetleri şunlardır; dağ-doğa yürüyüşü, foto safari, tarım turizmi, ornitoturizm, bitki ve yaban hayatı gözlemlene, su altı dalış, rafting, mağaracılık, yelkencilik ve gastronomidir (Anonim 2019 j).

Dünyada bu açıdan yapılan değerlendirilmelerden yola çıkarak bakıldığında; UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı)' in araştırmasına göre; eko-turizm, turistik faaliyetler kapsamında bugünkü sıralamasıyla üst noktalarda bulunmaktadır. (Yücel 2002).

Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine bakıldığında; Türkiye ziyaret edilme noktasında Dünya da altıncı sırayı tutmaktadır. Turizm pazarında yüzde 3,5'lik, Avrupa turizm pazarında ise yüzde 6,8'lik oranla turizm sektöründe güçlü alan tutmaktadır (Anonim 2019 h).

Genel olarak baktığımız zaman ekolojik temelli turizm faaliyetleri gerçekleştirilirken, bu faaliyetlerin yapıldığı bölgeler ve doğal yapılarını kaybetmemiş kırsal alanlar, mevcut durum dışında farklı aktiviteler için ihtiyaç olan doğal yerler olmuştur (dağlık bölgeler, nehir ve deniz kenarları, kumsallar, çöller vb.) (Topay 2003). Beşeri faktörler yüzünden özelliğini kaybetmemiş doğal ortamlara gidilerek faaliyet gösteren bütün turizm çeşitleri, ekolojik temelli turizm kapsamı içerisinde yer almaktadır. Bu turizm çeşidi kalabalık grupla yapılmaz. Gelen turistlere yapılan birçok hizmet genellikle bölge halkı olarak görülen firmalar ile karşılanır (Anonim 2019 f).

2.2. Rekreasyon Tanımı

Endüstri devrimi ile başlayan endüstriyel ve teknik alanlardaki hızlı ilerlemelerin çalışma hayatında sağladığı büyük kolaylıklar sonucunda artan serbest zaman (boş zaman) ve gelir artışı, toplumsal değerlerde değişiklik yaratarak serbest zaman değerlendirilme biçimine ilişkin yeni bir süreci başlatmıştır. Özellikle 2. Dünya Savaşı sonrası turistik ve rekreatif etkinliklerde görülen değişiklik ve çeşitlilik, bu iki olgunun sosyal yaşamı belirleyici önemli unsurlar olması nedeniyle ayrıntılı irdelenmesini zorunlu kılmış ve farklı bilimsel araştırmalara konu teşkil etmiştir (Demirel 1997).

Ancak endüstri devrimi tüm Avrupa'yı etkilemesine rağmen rekreasyon hareketinin ilk örneklerinin Amerika'da olduğu görülmektedir. Özellikle 19.yy'ın ortalarından ABD'de başlayan rekreasyon hareketi, devlet tarafından arzu edilebilir sosyal çıktılar sağlaması amacıyla başlatılmıştır (Tekin 2009). Bu politikanın altında yatan farklı gerekçeler bulunmakta ve bunların başında ABD'de yaşayan yetişkin bireylerin eğitilerek devlete daha yararlı bireyler olmalarını amaçlayan Lyceum hareketi gelmiştir. Bu hareketle birlikte park alanlarının kurulmasının bir diğer amacı; suç oranlarını düşürmek ve küçük yaşta suçu engellemektir (McLean ve Hurd 2015). Bununla birlikte endüstri devrimin

yaratmış olduğu kalabalık ve kırsal alanlardan şehirlere göçün artması, sağlıklı toplum yapısını korumak için zorunlu hale gelmiş ve bu hareket bir devlet politikası olarak desteklenmiştir (Lee, Scott, Floyd 2001). Açık alan rekreasyonunun temellerini atan bu hareket ile belediye parklarının gelişimi, gönüllü organizasyonların kurulması ile çevre bilincinin arttırılması amaçlanmış ve 1906 yılında kurulan “Playground Association of America (PAA)” ile rekreasyon hareketi resmi hale getirilmiştir (Godbey, Caldwell, Floyd ve Payne 2005).

2.2.1. Rekreasyon ve Çevre İlişkisi

İnsanoğlu sürekli doğa ile mücadele etmiş, doğaya karşı kendisini kanıtlama ihtiyacı duymuş, her türlü hammaddeleri üretme arzusu içinde olmuş ve hatta çok ciddi zararlar verecek şekilde nükleer atıklar da dâhil birçok fabrika atığını bünyesinde barındırması için bir depo gibi görmüştür. Yani doğal çevre, sanayinin gelişmesi ile birlikte, sonsuz düzeyde görülmüş ve kullanılmıştır (Karaküçük 1999).

Çevrenin önemi çok geç anlaşılmış ve günümüzde herkesi ilgilendiren konulardan biri haline gelmiştir. Çevreye yapılan her olumsuzluk beraberinde çevresel sıkıntıları getirmiş ve gün yüzüne çıkarmıştır. Oluşan çevre sorunları toplum hayatını kötü manada etkilemesi ile ülke yönetimlerinin uygulamalarını revize etmesine ve doğa odaklı olmasına ortam yaratmıştır (Karaman 1996).

Doğa ve insan arasındaki ilişkinin dengede olması insanın en büyük sorumluluğudur. Çevre eğitimi, bireye çevresel bilinç kazandırmak ve meydana getirdiği sorunların çözüme ilişkin katkı sağlaması için oluşturulan önemli bir yöntemdir (Anonim 1997 a).

Rekreasyon alanlarında yapılan rekreasyon etkinliklerinin büyük bir kısmı doğada meydana gelmektedir. Yani, rekreasyon amacıyla kullanılan kaynakların çoğu doğadadır. Bu yüzden, insan ile yaşadığı doğal çevre arasında, bir taraftan ekonomik ve hayatın devamı bakımından, diğer taraftan turizm ve spor gibi birçok etkinlik çeşidinin yer aldığı rekreasyonel değerler bakımından yakın bir ilişki bulunmaktadır (Karaküçük 2008).

Doğada yapılan bu rekreatif etkinlikler beraberinde de bir takım çevresel sorunlar getirmektedir. Bu etkinliklerin doğal alandaki etkileri, etkinliklerin neden olduğu değişikliklerin belirginliğine ve büyüklüğüne göre olumlu ya da olumsuz olabilir (Turton 2005).

2.2.2. Rekreasyon ve Turizm İlişkisi

Turizm ve rekreasyon kavramları, birçok araştırmada ayrı birer inceleme konusu olarak da görülmüş aynı zamanda pek çok ortak yönlerinin bulunması ve benzerlikleri nedeniyle birbirlerini tamamlayan konular olarak da değerlendirilmiştir (Demirel 1997).

Turizm ve rekreasyonun kesişim alanlarının olması gibi farklı oldukları alanlarının olması da söz konusudur. Zamana bağlı olarak birbiri yerine kullanılan turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin iç içe geçmesi ya da ayrı noktalarda olması zamanla zor hale gelmektedir. Rekreasyon ve turizm kavramlarına netlik kazandırabilmek için boş zamana ilişkin yaklaşımlar önem arz etmektedir. Bu yaklaşımlar araştırmacıların kendi görüşleri ve incelemeleri doğrultusunda olduğundan, tanımsal olarak boş zaman kavramına netlik kazandırmak mümkün olamamıştır. Ayrıca boş zaman kavramının, başlangıçta sosyolojik temel gösteren kuramlar şeklinde ilerlediği biliniyor olsa da şu zamanda basit ifadeler değerlendirilmemelidir (Metin, Kesici ve Kodaş 2013).

Turizm, genellikle bir rekreasyonel etkinlik olarak tanımlanıp analiz edilmektedir. Bu analize göre insanların kendi yaşadıkları yer dışında sürekli olarak yerleşmemek, ticari ve politik bir amaç taşımamak koşuluyla temel amaç dinlenmek ve eğlenmek olan, boş zamanların değerlendirilmesine yönelik, değişik amaçlarla yaptıkları seyahatlerden ve gittikleri yerdeki konaklamalarından doğan ihtiyaçlarını karşılama, insanları kabul etme ve ağırlama sanatı olarak açıklanmıştır (Karaküçük 1999).

Turizm zaman ve para yönünden incelendiğinde büyük bir satın alma olayıdır. Bu anlamda bakıldığında turizm daha büyük yelpazede maddi unsur oluştururken, günlük hayatımızın içerisinde bulunan rekreatif faaliyetler ise insanın normal tüketim alışkanlıklarının içinde bulunur. Turizm faaliyetlerine giden zaman kısıtlı bir özellik

gösterirken eğlence ve dinlenmeye yönelik zamanda ise süreklilik ve düzenlilik söz konusudur. Turizm, tüketicinin onu elde edebilmesi için evinden ayrılmasını gerektirirken rekreatif etkinliklerde böyle bir zorunluluk söz konusu değildir. Rekreatif etkinlikler kişinin evinde veya evine çok yakın bir yerde de gerçekleştirilebilir. Ancak, turizm bu anlamda ele alındığında kişinin ayağına getirilemez. Turizm olayına katılan kişi turistik ürüne ürünün bulunduğu yere giderek ulaşabilmektedir (Karaküçük 1999).

2.3. Rekreasyon Çeşitleri

Rekreasyon kişilerin etkinliklere katılım durumlarına göre farklı amaçlar ile sınıflandırılması mümkündür. Toplumsal, kültürel, ekonomik ve çevresel şartlar bunlara neden olabilmektedir. Rekreasyon amaçlarına göre sınıflandırıldığında (Anonim 2019 1);

- a) Dinlenmeyi amaç edinerek yapılan rekreasyonel etkinlikler
- b) Kültürel olarak bilgi edinmeyi amaçlayan rekreasyonel etkinlikler
- c) Spor yapmayı amaçlayarak gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlikler
- d) Turizm etkinlikleri kapsamında yapılan rekreasyonel faaliyetler
- e) Sanatsal etkinlikler kapsamında yapılan rekreasyonel etkinlikler şeklinde ifade etmek mümkündür.

Bir başka şekilde sınıflandırma yapıldığı zaman ise, zaman, mekân, yaş gibi bir çok faktör göz önünde bulundurulmuştur. Bunlar dışında diğer rekreasyon çeşitleri ise,

Macera Amaçlı Rekreasyon Aktiviteleri: Yapılan aktivitede içinde adrenalin bulunan bir rekreasyon çeşididir. Rafting, kayak, kaya tırmanışı, dağcılık, mağaracılık en belirgin örnekleridir (Katayev 2015).

Terapatik Rekreasyon Aktiviteleri: Sağlık açısından sorun teşkil eden bireylerin, sağlık ve psikolojik olarak durumlarını düzeltmeyi amaçlayan aktivitelerdir (Katayev 2015).

Kampüs Rekreasyonu: Öğrencilerin ders dışında yaptıkları etkinlikleri zenginleştirmek, bireysel yaşamlarına kalite oluşturmak, bireylerin çevreleri ile ilgili iyi ilişkiler kurmalarını sağlamak, sağlık ve güvenlik konularında farklı etkinlikler düzenlemek gibi aktiviteleri kapsamaktadır (Serçek 2015).

Eğitsel Rekreatyon Aktiviteleri: Farklı yetenekler geliştirmek, yeni bilgiler öğrenmek amacıyla eğitici kurs faaliyetlerini kapsayan aktivitelerdir (Katayev 2015).

Kentsel Rekreatyon: Kent merkezinde ki açık ve kapalı alanlarda yapılan etkinlikleri kapsamaktadır (Sevil, şimşek, Katırcı, Çelik ve Çeliksoy 2012).

Kırsal Rekreatyon: Kent merkezinin dışında, kısa veya uzun zamanlı aktivitelerdir (Karaşah 2017).

Bireysel (Ferdî) Rekreatyon: Kişisel olarak yapılan boş zaman değerlendirme faaliyetleri olarak adlandırılır (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç 2015).

Değerken Rekreatyon: İş yaşamından sonra emekli olan insanların yaptıkları rekreatyonel faaliyetlerdir (Sevil ve ark. 2012).

Kültürel Rekreatyon: Bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirmek için yapılan etkinliklerdir (Dirlik 2016). Farklı kültür ve kültür eserlerini (müzeler, savaş alanları, öğren yerleri, tarihsel anıtlar vb.) görmek amacıyla gerçekleştirilen gezilerdir (Özel 2004).

2.4. Planlama

Planlama, geleceğimizi şekillendirecek şekilde bir amaca yönelik olması, bu amaca ulaşmak için kullanılacak araçların belirlenmesi, zamanı ve miktarı kullanmada, ne kadar bir süre i çerisinde olacağı ve şahısları belirlemede, bu işler doğrultusunda maddi yükün ne tür kaynaklar ile ortaya konulacağının belirtilmesidir (Olahı ve Korzay 1993). Başka bir tanımlamada ise; belirlenen alan için, o alanı kapsayan bölgede varlıklarını sürdüren insanların ne tür bir beklentisinin olduğunu saptayan ve karşılayan stratejik bir görüş açısıyla bakılan bir yöntemdir (Dredge 1999).

Planlama sürecinin aşamaları (Anonim 2019 j);

- a) Amaçların saptanması

- b) Elimizdeki bulguların olanakların araştırılması
- c) Seçeneklerin belirlenip karşılaştırılması
- d) Analizler sonrasında uygun olan seçeneğin belirlenmesi
- e) Plan dâhilinde oluşan hedeflerin saptanması
- f) Planın denetlenmesi şeklindedir.

Ekolojik Planlama: Ekolojik planlama, bölgede ki sosyo-ekonomik durumların doğa ile yarış içerisinde olmayan, uzun ömürlü mali faydanın üst düzeyde kendisini gösterebilecek planlama şeklidir. Sürdürülebilirlik açısından şart olan doğal kaynakların sekteye uğramadan kullanımı, ancak yapılacak olan araştırmalar ve analizler ile mümkündür. Ekolojik araştırmaların hedefi, doğal kaynaklar neticesinde insan hareketleri ve doğal yollar ile oluşan olumsuzluk yaratan durumları ortaya koymaktır. Ekolojik planlama, asıl olarak alan planlaması ile doğal kaynakları kapsayan değerlendirmeler şeklinde bir durum ortaya koymakta ve doğal kaynakların etkin olarak kullanıldığı bir zemin oluşturmaktadır (Çelikyay 2006). Ekolojik planlama ile doğal kaynakların korunması, üzerindeki yüklerin azaltılması gerektiği noktada ortadan kaldırılması, kaynakların kendilerini yenileyebilme özelliklerinin devamlılığını sağlanması amaçlanmalıdır (Yıldız 2006).

Turizm Planlaması: Temel planlamalar ile turizmin ana yapısını oluşturan etmenlere bağlanarak işlem görmesidir (Inskeep 1991). Turizm planlaması, insanların kaliteli yaşama sahip olması ve çevreye olan etkisini en uygun noktaya ulaştırabilmek hedefiyle yapılan araştırmaların bütünüdür (Batman ve Cömert 2002). Diğer bir ifade ile turizm planlaması, turizm faaliyetlerinin yapıldığı zaman içerisinde belirlenen hedeflere varabilmeyi, belirlenen hedef yolunda kullanılacak materyalleri, işsel zaman planlamasını gösteren organize bir yapılandırma (Korkmaz 1993).

Kentsel Rekreasyon Planlaması: Tarihsel olarak rekreasyon planlamasına bakıldığında zamanın koşullarına göre oluşan durumlar yarıdan devamlı değişim içinde olabilir. Şu an geçerliliğini gösteren rekreasyona dayalı analizler zaman değerlerine ve koşullarına bağlı olarak günümüzden önceki zamanlar için aynı düzeyde uygunluk göstermeyebilir. Ülkemizin de bulunduğu gelişme gösteren ülkelerde rekreasyona dayalı planlamaların vermiş olduğu yanılğı, arazi planlamalarında rekreasyona dayalı durumların öncelik

sıralamasında ilk başlarda olmayıp sonlara yerleştirilmesinden ve rekreasyonel planlama kararlarının uzun ömürlü belirlenmelere dayanmamasından doğmaktadır (Altunkasa 2003).

Kırsal Rekreasyon Planlaması: Hızlı kentleşmenin bir sonucu olarak doğal çevre ve insan arasındaki uyum değişiklik göstermektedir. Herhangi bir bölgede insan sayısının fazlalaşmasıyla, yerleşime dayalı ihtiyaçların karşılanması gün geçtikçe insanların kullanıma açık doğal alanlar, orman alanları zarara uğratılmakta, böylelikle insanların ihtiyacı olan rekreasyon alanları azalmaktadır (Onat 1998).

2.5. CORINE

CORINE (Coordination of Information on the Environment), Avrupa Çevre Ajansı belirlemiş olduğu Arazi Örtüsü ve Arazi Kullanımına açısından uydu aracılığıyla gelen verilerin değerlendirmeler ile üretilen arazi örtüsü ve arazi kullanımını verisidir. CORINE, öncelikli konuları çevre olan Avrupa Birliği için belirlenen amaçlar doğrultusunda iş yapan 1985 yılından itibaren faaliyet gösteren bir programdır. CORINE'nin Avrupa Çevre Ajansına geçtiği yıl 1994'tür. AÇA, sorumluluk sahasında çevre konuları bilgi toplamakla görevlidir. Proje alanı, ortalama olarak 5,8 milyon km² olup, Türkiye'yi de içine almakta ve 39 ülkede faaliyet göstermektedir. Avrupa Çevre Ajansı'nın belirlediği noktalar AÇA üyesi tüm ülkelerde, arazideki çevre değişimlerinin ortaya konulması, doğal değerlerin fayda getirecek şekilde değerlendirilmesi ve çevresel politikaların ortaya konulmasına yönelik, standart bir veri tabanının oluşturulmasıdır (Anonim 2019 1).

2.5.1. CORINE Projesinin Amacı

Arazi tipleri ve arazi kullanımını faaliyetlerinin zamansal olarak tekrarlanması, beşeri veya doğal faktörler yüzünden değişiklik gösteren arazi yapısını incelemek ve planlamalar yapmak yönünden büyük bir öneme sahiptir. Avrupa Birliğine aday olan Türkiye'de CORINE sistemi bazında bazı tarımsal ve doğal arazi yapısı sınıflandırma çalışmaları gerçekleştirilmişse bile, bölgeleri ve şehirleri kapsayıcı çalışmaların olmadığı veya yetersiz bulunduğu açıktır (Güre, Özel ve Özcan 2009).

Avrupa Birliğinin çevre politikasının saptanmasına yönelik konular doğrultusunda, çevre politikaların doğruluğu birliğin diğer yapılmış olan başka politikalar ile ilgili nasıl bir ilişki içerisinde olduğunun belirlenmesi için özel çevrelerin durumu, canlı ve floraya dayalı birliklerin coğrafi dağılımı, su kaynaklarının kalitesi, arazinin durumu, toprağın kalitesi, çevreye boşaltılan artıkların düzeyinin belirlenmesi gibi konularda bilgi toplamayı amaçlamaktadır (CORINE 1997).

Uzaktan Algılama tekniklerinin önemli olması, arazinin belirlenen hedefler doğrultusunda ne şekilde kullanılacağının saptanması yapılan çalışmalar ile yaygınlaşmıştır. Bunun yanında teknolojik gelişmeler doğrultusunda arazi kullanımı yönünden değişimlerin yanında doğal kaynakları izleme bu tekniklerin sistemli bir biçimde kullanımını ortaya koymuştur. Bunun için CORINE ile uzaktan algılama yöntemleri arasında ki uyum önemlidir (Sommer, Hill ve Megier 1998).

2.5.2. CORINE Projesinin Kullanım Alanları

Yeryüzünün daha etkin ve sürdürülebilir kullanılması zamana bağlı olarak artan nüfus sebebiyle zorunludur. Özellikle kilometre kareye düşen insan sayısının artış gösterdiği alanlarda yaşanan bilinçsiz kullanım ve tüketim doğanın taşıma sınırlarının kırılarak çeşitli çevre felaketlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Buradan doğan sonuç ile bilinçli kullanım için mevcut kaynakları tanımak, miktar ve konum olarak tanımlamak gerekir. Aynı zamanda kullanım durumu ve şeklini belirleyerek planlamak öncelikli bir hal almıştır. CORINE kullanım alanları şöyle belirtilmiştir (Anonim 2019 r):

- evre ve Güvenlik konularını ele alan Küresel İzleme programı ile arazinin doğanın görüntülenerek arazi ne tür değişiklikler olduğunu ortaya konulmasında,
- Tarımsal veya orman alanları gibi alan dökümlerinin konum odaklı değerler ile gün yüzüne çıkarılmasında,
- Orman alanların da oluşacak olan bozulmaların gösterilmesinde,
- Elde edilen ürünlerin değerlendirilmesi ve tahminde,
- Tarım odaklı kuraklık planlamalarında,

- Oluşacak olan erozyonun kontrolü, ormanlarda çıkacak yangınlar ile mücadelede,
- Sulak alan değişim çalışmalarında,
- Kent haritalarının hazırlanmasında,
- Geri dönüşümü olanaksız olan toprak bozunumlarının belirlenmesinde, kullanılabilir (Çivi, Akgündüz, Kalaycı, İnan, Sarıca ve Toru 2011).

2.5.3. CORİNE Yeryüzü Örtü Tipleri

CORİNE arazi örtüsünü sınıflandırma yöntemine göre arazi örtü tipleri ve bu sınıflamalara giren arazi kullanımları Çizelge 2.1’de gösterilmektedir (Anonim 2018 a).

Çizelge 2.1. CORİNE Yeryüzü Arazi Örtü Sınıfları

Düzye 1	Düzye 2	Düzye 3
1. Yapay Alanlar	1.1 Şehir Yapısı	1.1.1 Devamlı Şehir Yapısı 1.1.2 Devamlı Olmayan Şehir Yapısı
	1.2 Sanayi, Ticari ve Taşıma Birimleri	1.2.1 Endüstriyel veya Ticari Birimler 1.2.2 K. yolu ve D. yolu ile İlgili Alanlar 1.2.3 Liman Alanları 1.2.4 Hava Alanları
	1.3 Maden, Boşaltım ve İnşaat Alanları	1.3.1 Maden Alanları 1.3.2 Boşaltım Alanları 1.3.3 İnşaat Alanları
	1.4 Tarım Dışı Yapay Yeşil Alanlar	1.4.1 Yeşil Yerleşim Alanları 1.4.2 Spor ve Dinlenme Alanları
2. Tarım Alanları	2.1 Tarıma Uygun Alanlar	2.1.1 Sulanmayan Tarımsal Alanlar 2.1.2 Sürekli Sulanan Alanlar 2.1.3 Çeltik Tarlalarının Bulunduğu Yerler
	2.2 Sürekli Ürünler	2.2.1 Bağlar 2.2.2 Meyve Yetiştirilen Alanlar 2.2.3 Zeytin Yetiştirilen Yerler
	2.3 Mera Alanları	2.3.1 Mera Alanları
	2.4 Heterojen Tarımsal Alanlar	2.4.1 Sürekli Ürünlerle Birlikte Bulunan Senelik Ürünler 2.4.2 Karışık Tarımsal Bölgeler 2.4.3 Doğal Bitki Örtüsü İle Birlikte Bulunan Tarımsal Araziler 2.4.4 Orman Tarımı Yapılan Bölgeler
3. Ormanlar ve Yarı Doğal Olan Bölgeler	3.1 Orman Alanlar	3.1.1 Geniş Yapraklı Ağaçlık Alanlar 3.1.2 Kozalaklı Ağaçlık Alanlar 3.1.3 Karışık Ağaçlardan Oluşan Alanlar
	3.2 Funda ve/veya Otsu Bitkilerin Birleşimi	3.2.1 Doğal Çayırliklar 3.2.2 Fundalıklar 3.2.3 Sklerofil Bitki Örtüsü 3.2.4 Geçici Orman ve Çalılık Alanları
	3.3 Bitki Örtüsü Az ya da Hiç Olmayan Açık Alanlar	3.3.1 Sahiller, Kumsallar 3.3.2 Sade Kayalık Alanlar 3.3.3 Seyrek Bitki Bulunan Alanlar 3.3.4 Yanmış Bölgeler 3.3.5 Buzullar ve Sürekli Kar Olan Yerler
4. Islak Alanlar	4.1 İç Islak Alanlar	4.1.1 İç Bataklıklar 4.1.2 Turbalıklar
	4.2 Kıyıya Yakın Islak Alanlar	4.2.1 Tuz Bataklığı 4.2.2 Tuzlalar 4.2.3 Gel Git Olayı ile Oluşan Düz Alanlar
5. Su Toplulukları	5.1 İçsel Sular	5.1.1 Su Yolları 5.1.2 Su Kütelleri
	5.2 Deniz Suları	5.2.1 Kıyı Lagünleri 5.2.2 Haliçler Nehir Ağzları 5.2.3 Deniz ve Okyanus Olan Yerler

3. MATERYAL VE YÖNTEM

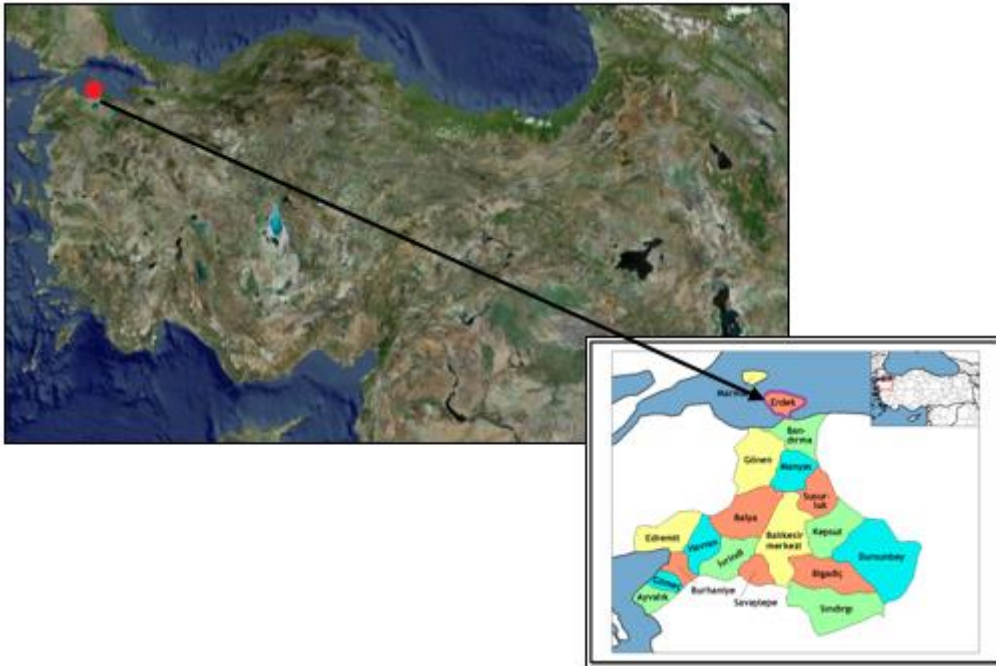
3.1 Materyal

Balıkesir şehri, Erdek ilçesi, Kapıdağ Yarımadası'na dağılmış durumda olan köyler ve kıyı alanları çalışmanın materyalini oluşturmaktadır.

Yapılan çalışmada, uydu görüntüleri, Erdek Orman İşletme Şefliğinden alınan haritalar, fotoğraflar ve CORINE projesi üzerinden elde edilen veriler kullanılmıştır.

3.1.1. Doğal Özellikleri

Coğrafi Konum: Kapıdağ Yarımadası, Marmara Bölgesinde yer alan ve Marmara Denizi'nin güneyinde, 300 km² lik yarımadadır (Şekil 3.1). Yarımadanın kıyı çizgisi oldukça girintili çıkıntılı ve yapısındaki yamaçlar dik durumdadır. Yarımada da Dedebayırı (Kurtkaya), Ademkaya (Damkaya), Klapsi ve Çavlı olarak adlandırılmış, 600-803 m yükseklikte tepeler bulunmaktadır. Bölgede yayılmış olarak bulunan zeytin ve meyve bahçelerinin bulunduğu vadiler yer almaktadır. Yarımadanın yüksek kısımlarında sık bir orman yapısı mevcuttur. Orman alanlarında ki ağaçlara bakacak olursak; çoğunu kestane, meşe ve kızılğaç oluşturmaktadır (Arslan 2012).

Şekil 3.1. Türkiye haritasında çalışma alan gösterimi (Şekil: Can Ozan Uğur KILIÇ)

İklim Özellikleri: Akdeniz ve Karadeniz iklim tipine sahip Kapıdağ Yarımadası, aynı zamanda da iklim açısından geçiş iklimine sahiptir. Bulunmuş olduğu konum itibariyle Akdeniz iklimini bünyesinde barındıran Erdek, kuzeyden esen rüzgârlara açık olmayışı ılıman bir hava ortaya çıkarmaktadır. Bu ılıman hava özelliği, Erdek'e serin bir hava kazandırmaktadır. İlçeyi yaz aylarında serin tutan, kış aylarında ise fazla soğuk olmayan yapısı bitki örtüsüne büyük bir fayda sağlamaktadır. Erdek'te, deniz suyu sıcaklığı incelendiğinde Mayıs ayında ve Haziran ayında 28 derece, Temmuz ayı ve Ağustos ayında 33 derece, Eylül, Ekim aylarında ise 30 derece olarak kayda geçmiştir (Anonim 2019 k).

Jeomorfolojik Yapı: Kapıdağ Yarımadası son yıllarda yapılan jeolojik incelemelerde elde edilen verilere göre, Permian dönemden önce başkalaşıma uğramış metamorfikler ile metamorfikleri kesen Kuvaterner çok eski dönemlere ait alüvyonların varlığını göstermiştir (Güneysu 2000).

Jeomorfolojik açıdan bölge kıyılarının kıyılarının gelişimi-oluşumu Miyosen döneminde başlayıp, günümüze kadar ki süreçte varlığını göstermiştir. Pleyistosen-Holosen dönemde kendisini gösteren denizdeki su seviyesi ve küresel iklim havasında değişimler neticesinde en son şeklini alma yolunda ki alan (Şengör ve Yılmaz 1981, Erol ve Çetin 1995), son buzul çağı dönemde küresel olarak östatik deniz suyu seviyesi farklılıkları sonucunda Akdeniz sularının güney kuzey yönünde ilerleyerek önce Marmara denizini daha sonra da Karadeniz'i doldurmaya başlamıştır (Erinç 1978, Ergin 1997, Avşar 2002).

Jeolojik gelişimde Marmara denizi, kuzeydoğu fay sisteminin Ege denizinden gelen fay uzantılarının keşişimin etkisi ile Edincik-Bandırma fay hattı oluşmuştur. Oluşan fay hattı boyunca Pliyosen havzanın denüstasyonel topoğrafyası parçalanarak, bloklu bir yapı şeklini almıştır. Bu oluşumun alçak rüfesinde ise Erdek Körfezi ortaya çıkmıştır (Meriç Yanko, Avşar, Nazik ve Koral 1995, Cürebal 1999).

Flora: Kapıdağ Yarımadası çok zengin bitki örtüsüne, endemik türlere sahiptir. 92 familya, 359 cins ve Türkiye'ye ait 10 endemik bitki türü var olmakla birlikte bunlara ait 669 taksona ev sahipliği yapmaktadır. Bahsi geçen bitkilerden 88 tanesinin, öncelikle tıbbi ve gıda üretmek, bunun dışında, bitki çayı, boya hammaddesi ya da başka nedenler

ile kullanıldığı belirlenmiştir. Kapıdağ bölgesi, ülkemizin yüzde 0.04' ünü kapsayan yarım ada da, ülkemizin' nin bitki türlerinin yüzde 6' sını bünyesinde tutması ve yüzde 13' ünün bölgede yaşayan insanlarca değerlendirilmesi, bölgeyi yaşayan etnobotanik miras özelliği kazandırmaktadır. Ayrıca; Türkiye' nin büyük birlikler halinde ki başlıca ıhlamur ormanlarından birine, Marmara bölgesindeki saf kayın ormanlarından birine, son derece zengin otsu ve odunsu flora içeren kestane ve 6 farklı meşe türünü barındıran meşe meşçerelerine sahiptir (Şekil 3.2,3,4) (Anonim 2018 b).

Yarımadanın orman alanlarını geniş yapraklı ağaçlar oluşturmaktadır. Bu türlerin başında *Fagus orientalis* Lipsky, *Castanea sativa* Miller, *Quercus frainetto* Ten., *Quercus petraea* Mattuschka, *Quercus infectoria* Olivier, *Tilia tomentosa* Desf. ex DC. ve *Carpinus betulus* L. gelmektedir. Kapıdağ Yarımadasında ki *Castanea sativa*, *Pinus brutia* Ten. ve *Fagus orientalis*' in tahrip edildiği alanlarda *Quercus coccifera* L., *Erica arborea* L., *Phillyrea latifolia* L. ve *Sytrax officinalis* L. gibi makiler meydana gelmiş ve daha dar alanlarda da bu türlerin tahrip edilmesiyle *Sarcopoterium spinosum* (L.) Spach, *Lavandula stoechas* L., *Cistus creticus* L. ve *Centaurea spinosa* L. Bitki grupları kendisini göstermiştir. Bunların dışında ise kendisine yaşam alanı oluşturan *Populus tremula* L., *Crataegus monogyna* Jacq., *Corylus avellana* L., *Acer trautvetteri* Medw., *Acer pseudoplatanus* L., *Alnus glutinosa* (L.) Gaertner bitki grupları boy göstermiştir (Anonim 2018 b).

Kapıdağ Yarımadası' nın genel vejetasyon yapısı orman, maki ve frigana olmak üzere üç vejetasyon tipinden oluşuyor.

Orman vejetasyonu; ibreli (kızılçam) ve geniş yapraklı türlerin (doğu kayını), anadolu kestanesi, sapsız meşe, mazi meşesi ve macar meşesinin oluşturduğu orman topluluklarını kapsıyor.

Maki vejetasyonu; ağaç fundası, kocayemiş, kermes meşesi, akçakesme, tespih çalısı ve geyikdikenin den oluşurken grupları kapsıyor.

Şekil 3.5. Yaban hayatı (Anonim 2018 b)

Toprak Yapısı: Kapıdağ Yarımadası'nın toprak niteliklerine bakıldığında genel olarak ana kayanın niteliklerini gösteren, iskeletçe fakir olmayan kum balçığı ve kumlu topraklardan meydana geldiği görülmektedir. Bölgede çok fazla alana sahip olan granit ve gnayslar iyi havalanabilen, geçirimsiz özelliğe sahip, kumlu, toprak yapısını meydana getirmiş bu topraklar bölgenin tarımsal özelliklerine katkı sağlayarak Kapıdağ Yarımadası'nın eski zamanlarının tarımsal üretiminde etkili olmuştur. Aynı şekilde alüvyal topraklar da tarımsal özellik bakımından bölgenin önemli bir toprak türüdür (Anonim 2018 c).

Hidrolojik Yapı: Kapıdağ Yarımadası'nın hidrolojik yapısı incelendiğinde, yarımada bünyesinde bulunan 55 ha'lık bir gölet bulunmaktadır. Rekreatif faaliyetler ve yaban hayatı için önem arz eden su kaynağı, bölgede turizm ve rekreasyon potansiyeli açısından değerlendirilmektedir. Kapıdağ Yarımadası içsel sulak alan durumu HGK harita küre programından oluşturulan veriler ile Şekil 3.6' da gösterilmiştir.

Şekil 3.6. Kapıdağ Yarımadası içsel sulak alanlar

Erdek Körfezi'nin hidrografik özellikleri ve pH değerlerine bakacak olursak, Marmara Denizi'nin geneline uygun olup, pH değerleri 7.59 ile 8.02 arasında farklılık göstermektedir. Oksijenin %5.4 civarında olmasına karşın, tabana doğru oksijen azalması görülmektedir. Tuzluluk, genel körfez koşullarında yüzeyde % 23, tabanda ise % 34.7'dir. Sıcaklık yüzeyde 20.6 °C iken, tabanda 11.5 °C olarak ölçülmüştür (Artüz ve Baykut, 1986, Tunoğlu 1999).

Topografik Yapı: 300 km²' lik alanda 600 ila 800 m arasında değişiklik gösteren tepeler bulunmaktadır. Bunların en yükseği bölgenin doğusunda bulunan Dedeboyunlu olarak adlandırılan ve yüksekliği 803 m olan tepedir. Yakın yüksekliklere ait tepeler ise; Kurtkaya, Damkaya, Klapsi ve Çavlı olarak bilinmektedir. Kapıdağ Yarımadası topoğrafisi durumu HGK harita küre programından oluşturulan veriler ile Şekil 3.7 de gösterilmiştir.

Şekil 3.7. Kapıdağ Yarımadası eşyükselti değerleri

3.1.2. Kültürel Özellikleri

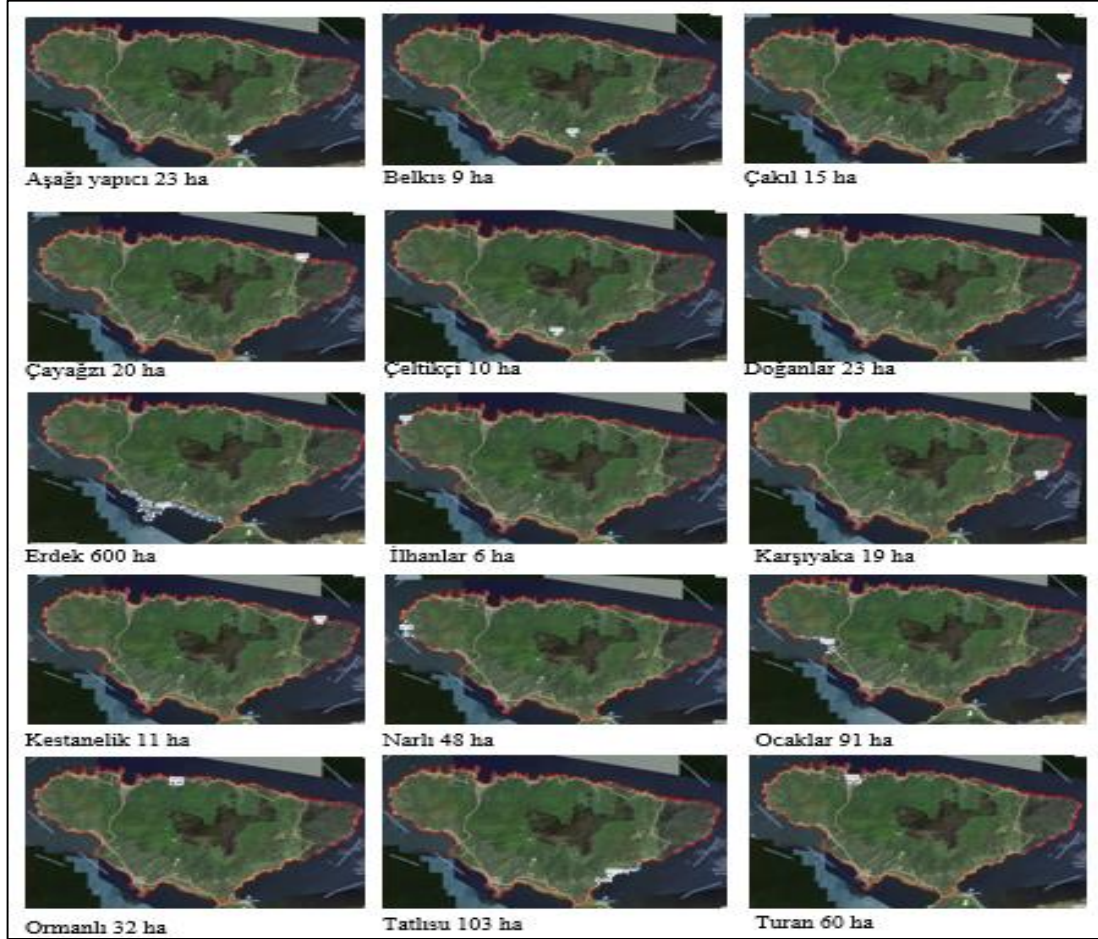
Nüfus ve Yerleşmeler

Kapıda Yarımadası, Erdek ilçe merkezi olmak üzere ilçe merkezinde 6 mahalle, Kapıdağ Yarımadasında ise toplamda 19 mahalle bulunmaktadır. Çizelge 3.1. de mahalle bazında nüfus değerleri verilmiştir.

Çizelge 3.1. Kapıdağ Yarımadası mahalle nüfusu

Aşağıyapıcı Mah.	258	İlhan Mah.	387
Belkıs Mah.	232	Karşıyaka Mah.	2198
Çakıl Mah.	1513	Kestanelik Mah.	353
Çayağzı Mah.	147	Narlı Mah.	771
Çeltikçi Mah.	256	Ocaklar Mah.	1533
Doğanlar Mah.	384	Ormanlı Mah.	145
Erdek	19639	Tatlısu Mah.	771
Turan Mah.	461	Yukarıyapıcı Mah.	901
Şahinburgaz Mah.	476	Ballıpınar Mah.	426
Harmanlı Mah.	285		

Erdek kent merkezi ve Kapıdağ Yarımadası'na dağılmış mahallelerin olduğu alanlar ha bazında Google Earth görüntü verisi üzerinden belirlenerek Şekil 3.8' de gösterilmiştir.

Şekil 3.8. Kapıdağ Yarımadası yerleşim yerleri (ha)

Ulaşım: Marmara denizinin güneyinde yarımada olarak yer alan Kapıdağ bölgesi Bursa'dan 129 km, Çanakkale'den 163 km, İstanbul'dan deniz otobüsü ile Bandırmaya 2 saatlik mesafede ve Bandırmaya 18 km uzaklıktadır. Erdek merkez olacak şekilde Kapıdağ Yarımadası'nın tamamını kıyıda dolaşmak mümkündür ve ada etrafı toplamda 95 km'dir (Şekil 3.9).

Şekil 3.9. Kapıdağ Yarımadası'na deniz ve karayolu ile ulaşım imkânları (Anonim 2018 d)

Deniz ulaşımı Erdek için önemli ulaşım çeşitlerinden birisidir. Erdek –Marmara A. Arasındaki Gestaş deniz ulaşımında kışın günlük 1 yolcu gemisi ile 2 sefer bulunmaktadır. Yazın, 3 yolcu gemisi olup toplam 6 sefer vardır, 2 tane yük gemisi olup 4 sefer olmaktadır. Erdek- Tekirdağ arasında günde 2 yolcu gemisi ile 2 sefer bulunmaktadır. 2 tanede yük gemisi bulunmaktadır Yılda toplam 29822 kişi taşınmaktadır ve 13474 araç taşınmaktadır (Anonim 2020 a). Diğer mahalle limanlarında ise balıkçı tekneleri bulunmaktadır (Şekil 3.10).

Erdek Liman Alanı - İstanbul - 72 mil

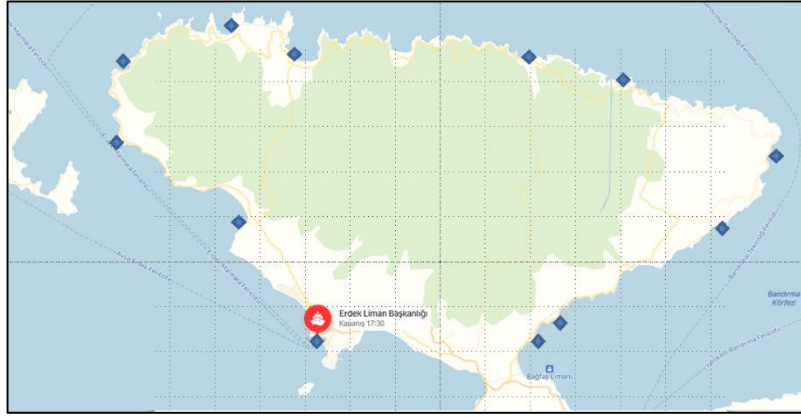
Erdek Liman Alanı - Tekirdağ - 37 mil

Erdek Liman Alanı - Gelibolu - 97 mil

Erdek Liman Alanı - Paşa Limanı Adası Balıklı Mahallesi - 8 mil

Narlı Mahallesi - Paşa Limanı Adası Tuzla Mahallesi - 2 mil

Erdek Limanı - Avşa Adası Limanı - 18 mil (Anonim 2012 a).

Şekil 3.10. Kapıdağ Yarımadası içerisinde bulunan diğer limanlar

Sosyo-Ekonomik Yapı: 1960 yıllarından itibaren turizm sektörünün gelişmeye başladığı Erdek ilçesi sosyal yapı kış ve yaz dönemi olarak iki farklı özellik göstermektedir. Turizm sektörünün gelişimine paralel olarak, Erdek ve civarı belirli bir iç göç almıştır. Bununla birlikte, günümüzde, Erdek ilçesi ve çevresinde sürekli ikamet eden yerel halk dikkate alındığında, sosyal yapının homojenliğinin büyük oranda devam ettiği görülmektedir. Bu yapı, Erdek ilçesi yerleşimlerin ağırlıklı olarak köy yerleşimleri olmasına paralel olarak kırsal özellikler göstermektedir. Bu, komşuluk, akrabalık ilişkilerine ve geleneksel yaşam tarzına bağlı, aynı zamanda yaz dönemlerinde dışarıdan gelen nüfus ile barışık ve kolayca kaynaşabilen bir sosyal dokudur (Erdoğanaras, Tamer, Yüksel, Gülgeç, Yavaş, Sönmez, Ulvi, Uğurlar 2012).

Günümüzde Erdek ilçesi ekonomisi turizme ve turizme yönelik ticaret ağırlıklı hizmetler sektörüne dayanmaktadır. Tarım ve hayvancılık sektörü ikinci önemli sektör konumundadır. Sanayi sektörü ise etkinliği hissedilmeyen, ancak günlük ihtiyaçların karşılandığı küçük sanat üniteleri ile temsil edilen bir sektör konumundadır (Erdoğanaras ve ark. 2012).

Erdek ilçe merkezinde, Ocaklar Mahallesi ve Tatlısu Mahallesi bulunan kafeler, çay bahçeleri, restoranlar, oyun alanları, hediyelik eşya satış yerleri, bölgeye özgü yöresel ürünlerin satıldığı stantlar bölgeye çeşitlilik katmakta ve sosyal ilişkiler kurmak için etkin rol oynamaktadır.

Turizm ve Rekreasyonel Kullanımlar: Erdek ilçe merkezi, Ocaklar, Narlı ve Tatlısu Mahalleleri turizm faaliyetleri açısından önemli mahallelerdir. Yaz döneminde yerli turist ve günübirlikçi yoğun olarak gelmesiyle birlikte nüfusta ciddi anlamda artış görülmektedir. Temiz kumsal alanları, koyları, su sporlarının yapılabileceği olanaklar, tekne gezilerinin düzenlenebileceği yapı ve birçok aktiviteyi içinde barındırması sebebiyle yaz ayları açısından önemlidir. Bunların yanı sıra yarımada günümüzün de önemli bir noktaya taşınan doğa sporları açısından da önem arz etmektedir (Şekil 3.11). Doğa gezileri, bisiklet turları ve alternatif spor imkânları sayesinde sadece yaz aylarında değil, diğer zamanlarda da değerlendirilebilir. Aynı şekilde deniz sporları açısından da birçok olanağı içinde bulundurmaktadır. Mesire yerleri olarak da hafta sonları için insanlara imkân sunmaktadır. Kapıdağ bölgesinin her alanının değerli bir turistik bölge olduğunu ya da olabileceği anlaşılmaktadır (Anonim 2019 m).

Şekil 3.11. Kapıdağ Yarımadası içerisinde yapılan rekreasyonel aktiviteler (Anonim 2018 b)

Erdek'te bulunan dalış kulübü ve profesyonel dalış ekibi sayesinde Erdek'e gelen ziyaretçiler Erdek'in su altı zenginliklerini ve güzelliklerini görme imkânı yakalamaktadırlar (Şekil 3.12).

Şekil 3.12. Erdek’de yapılan rekreasyonel aktiviteler (Anonim 2018 b)

Tarım: Başta zeytin, mor soğan, dut, kiraz ve iklim durumuna göre tüm yiyecekler yetişmektedir (Şekil 3.13). Değerlendirmeler kapsamında “ Ekolojik Tarım” yönünden uygun bir yapıya sahiptir (Anonim 2019 n).

Kapıdağ Yarımadası’nda üretilen soğanların koyu mor rengine ve diğer özelliklerini kazanmasında alanın toprak, iklim ve coğrafi özellikleri ön planda bulunmaktadır. Kapıdağ Yarımadası’nda üretilen soğanların hepsi mor renktedir. Renginin diğer soğan çeşitlerine kıyasla çok daha koyu olması nedeniyle Kapıdağ Mor Soğan olarak uzun yıllardır bilinmektedir. Kapıdağ Mor Soğanı’nın benzer ürünlerden fiziksel farklılığını kabuk ve et rengi yönünden ayrılmaktadır. Özellikle soğan kabuğu, beyaz kâğıt üzerinde ve elde kırmızı renk bırakmaktadır (Anonim 2019 n). Diğer bölgelerde yetişen soğanların ağızda bıraktığı acılık, Kapıdağ Yarımadası’nda yetişen mor soğanda bulunmamaktadır.

Kapıdağ Yarımadası tarım alanları dağılımı Çizelge 3.2’ de verilmiştir. Çizelgeye göre yarımada genelinde 4220 ha ile zeytinlik alanlar tarım alanları içerisinde en başta gelmektedir. Çizelge 3.3’ te verilen yarımadanın meyve üretiminde ise sofralık zeytin 42200da ile kapladığı alan olarak en önde gelmektedir. Çizelge 3.4’ te gösterilen tarla bitkileri varlığında kuru mor soğanın ekili alanı 600da olarak Kapıdağ Yarımadası içerisinde bulunduğu görülmektedir (Anonim 2020 b).

Şekil 3.13. Kapıdağ Yarımadası tarım ürünleri (Anonim 2018 b)

Çizelge 3.2. Tarım alanı dağılımı

Tarım Alanı Dağılımı	Alanı (ha)
Zeytinlik	4.220
Tarla	533
Meyvelik Bağlık	476
Sebze Arazisi	75
Diğer	11
TOPLAM	5.315

Çizelge 3.3. Meyve üretimi

Ürünler	Kapladığı Alan (da)
Zeytin (Sofralık)	42.200
Zeytin (Yağlık)	20
Ceviz	4.292
Kiraz	300

Çizelge 3.4. Tarla bitkileri

Ürünler	Ekili Alan (da)
Fas ülye	400
Kuru Mor Soğan	600

Tarihi: Kapıdağ Yarımadası'nda Kyzikos Antik Kenti, Zeytinli Ada, Hadrianus Tapınağı, Kirazlı Manastırı ve Seyitgazi Tepesi Erdek halkı için önemli yerler olup, ayrıca ziyaretçilerin sıkça ilgi gösterdiği alanlardır (Şekil 3.14). Erdek, eski çağlarda Artake olarak adlandırılmaktaydı. İsim neticesinde kenti Sitler uygarlığının inşa ettiği düşünülebilir. Artake, Sit halkının önemli bir kralıdır. Artake, yaklaşık 7400 yıldır çok sayıda kültüre yurtluk etmiş, binlerce yaşam öyküsüne şahit olmuş nadir şehirlerden biridir. Bu kültür çeşitliliği, doğasının zenginliği ile birleşince tarih boyunca pek çok tarihçinin de hakkında yazılar yazdığı önemli bir ilgi odağı olmuştur. Tarihçi Herodot üzümlünü, şarabını, zeytin ve zeytinyağını methetmiş; Evliya Çelebi ise seyahatnamesinde Zeytinli Ada'nın şifalı sularına yer vermiştir (Anonim 2018 b).

Şekil 3.14. Kapıdağ Yarımadası tarihi yerleri

Kyzikos: Kapıdağ Yarımadası'nın kuzey kesimine doğru uzanan eski dönemlerin ihtişamlı yerleşimidir. Burayı Thessalia bölgesinden taşınarak bu coğrafyaya yerleşen Dolionlar'ın inşa ettiği söylenmektedir. Kyzikos ismi kral Kyzikos'tan gelmektedir. Kyzikos'un ulaşılan tarihine bakıldığında, İ.Ö. 8. Yüzyılda İonia'nın önem verdiği kent olan Millet'in burada kolonileşmesiyle başlayan süreç içerisinde şehir daha fazla değer bulur. İ.Ö. 675 de ise daha fazla gelişme göstermiştir. İ.S. 543 yılında oluşan bir deprem ile bölge ciddi anlamda tahrip olur ve Kyzikos da yaşayan insanlar Erdek'e taşınmak

zorunda kalır. Kyzikos günümüze bozulmalar geçirerek ulaşabilmiştir. Bölgenin tarihten kalma eserlerine arkeolojik olarak rastlamak mümkündür. Kyzikos’ ta 1988-1997 yılları arasında kazılar yapılarak önemli esere ulaşılmıştır. 1997 yılında duran kazı çalışmaları Bakanlar Kurulu kararı ile 2006 yılında yeniden başlayarak kentin küçük bir kısmı gün yüzüne çıkarılmıştır (Anonim 2018 b) (Şekil 3.15).

Şekil 3.15. Kyzikos antik kent kalıntıları (Anonim 2018 b)

Zeytinli Ada: Marmara Denizi’nin güney kısmında, Balıkesir sınırları içerisinde Kapıdağ Yarımadası’nın çevresinde bulunan Erdek’e en yakın olan adadır. Zeytinli Ada, ismini üzerinde yer alan iki zeytin ağacından almaktadır. Zeytinli Ada arkeolojik bakımdan oldukça zengin bir tarihe sahiptir. Ada kilisesi, Yeraltı kilisesi, Ayazma, Patrik hamamı, batı – kuzey doğu sarnıcı, Anadolu’daki Ortodoks mimarisinin izlerini taşıyan en büyük altıgen yapı Vaftizhane, Urne (mumyalama sırasında kullanılan vazolar), düz kapaklı mermer sanduka kaplı ve kiremit-tuğla örgülü mezarlar adanın önemli tarihi eserleri arasında yer alır. Yeraltı kilisenin içinde yer alan mezarların çok sayıda olmasının nedeni adada şifa amaçlı bir ziyaret yerinin bulunması ve bu nedenle vasiyet ve

hastalıktan ölenlerin adaya gömülmüş olmasıdır (Öztürk ve Kavaz 2012)(Şekil 3.16, 3.17).

Osmanlı Devleti'nin önemli ismi Evliya Çelebi, "Seyahatname" de, Zeytinli Ada'dan şu şekilde bahsetmektedir: "Bu Erdek'in karşı garbinde, bir mil bait derya içere taam sofrası kadar bir yerde kaynar bir ılıca suyu vardır ki, adem içine girmeye tahammül edemeyip, deryaya karıştığı yerde güsul ederler. İki türlü hasai kudret suyu birleşince güsül edenler, hayati cavidanı bulurcasına memnun ve sıhhatli v ücut olurlar" (Anonim 2019 o).

Şekil 3.16. Zeytinli ada (Anonim 2018 b)

Şekil 3.17. Zeytinli ada (Anonim 2018 b)

Hadrianus Tapınağı: Roma İmparatoru olan Hadrianus' un emri ile yaptırılmıştır. Fakat meydana gelen depremler ile tahrip olmuş olan Hadrianus Tapınağı, Kyzikos antik kentinin batı tarafında bulunmaktadır. Tapınak ortalama 300 metre iç tarafta, 100x200 metre karelik alanda bulunmaktadır. Yapı 64 sütundan oluşmakta olup, deprem sonrasında 33 sütunu sağlam kalmış fakat depremlerin sonrasında Bizanslılar tarafından yağmalanmıştır. Hadrianus Tapınağı'nda yapılan kazılar sonucunda bugüne kadar mermer aslan başlı su olukları, tapınağa ait 105 x 85 cm. çapında mermer çatı kiremidi, 2 m. 25 cm. çapında sütun tamburları, "Pithos" denilen, erzak deposu, Kyzikos tarafından bastırılmış madeni paralar, kral başı, içinde 10 kişinin armağanlarıyla birlikte gömülü bulunduğu lahit mezar ve mezar hakkında bilgi verilen yazılı taş, bir metre 90 santimetre çapında, 2,5 metre yüksekliğinde ve 20 ton ağırlığında, Roma dönemine ait en büyük sütun başı, kireç elde etmek amacıyla tarihi yapıtların yakıldığı iki kireç kuyusu gün ışığına çıkarılmıştır (Balıkçı 2019).

Kirazlı Manastırı: Kirazlı manastırı önceki dönemlerde bulunan dini bir merkezin alanında kurulmuştur. Eski dönemde yaşayan Rum halkının ibadet yeri olan manastır Havarî Lukas'ın eseri olduğuna ve mucizeler sunduğuna inanılan Panagia Faneromeni' ninden fayda görmek isteyen insanlar geliyordu. Günümüzde ise bu ünlü ikona İstanbul'da Fener Rum Patrikliğinin katedralinde sunulmaktadır. 1922 yılında boşaltılan manastır, şuanda kullanılmamakta olup kendi haline bırakılmıştır. 1895' te tekrar inşa edilmiş 99 odalı binasından geriye duvarlarla, çoğunluğu yıkıma uğramış bir kilisenin kalıntısına ulaşılmıştır (Anonim 2019 ö) (Şekil 3.18).

Şekil 3.18. Kirazlı Manastırı (Fotoğraf: Can Ozan Uğur KILIÇ)

2019 yılında Kirazlı manastırda üçüncü kez ayin düzenlenmiştir. Gerçekleşen ayine, Yunanistan ve Sakız Adası'ndan gelenler ile birlikte toplam 500 kişi katılmıştır. Ayini Patrik Bartholomeos, yönetmiştir (Anonim 2019 p) (Şekil 3.19).

Şekil 3.19. Kirazlı Manastırı düzenlenen ayin (Anonim 2018 b)

Seyitgazi Tepesi: Erdek'in güneydoğusunda bulunan yarımada Seyitgazi olarak adlandırılmıştır. Tepede eski dönemlere ait kilise kalıntıları yer almaktadır. Kilise temellerinin yakınında bir adak yeri mevcuttur. İnsanlar tarafından Seyitgazi'nin Türbesi şeklinde bilinen bu yerde ziyaretçilerin bıraktığı eşyalar göze çarpar. Halk, bu türbeye bir şey adayanların isteklerine ulaşabileceklerine inanmaktadır (Arslan 2012) (Şekil 3.20, 3.21).

Şekil 3.20. Seyitgazi tepesi (Fotoğraf: Can Ozan Uğur KILIÇ)

Şekil 3.21. Seyitgazi türbesi (Anonim 2018 b)

3.2. Yöntem

Çalışmanın yöntemini, veri toplama, gözlem ve değerlendirme aşamaları oluşturmaktadır. Çalışma üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında kaynak taramaları sonucunda çalışma alanına ait doğal ve kültürel veriler elde edilmiştir. İkinci aşamada alan çalışmaları ile Tarım Orman Bakanlığı CORINE projesi kriterleri göz önüne alınarak çalışma alanının CORINE alan kullanım/ arazi örtüsü sınıfları tespit edilmiştir. Son aşamada ise kaynak taramaları, alan çalışmaları ve CORINE projesinden alan ile ilgili elde edilen bilgiler harita küre programı çerçevesinde bir bütün halinde değerlendirilerek

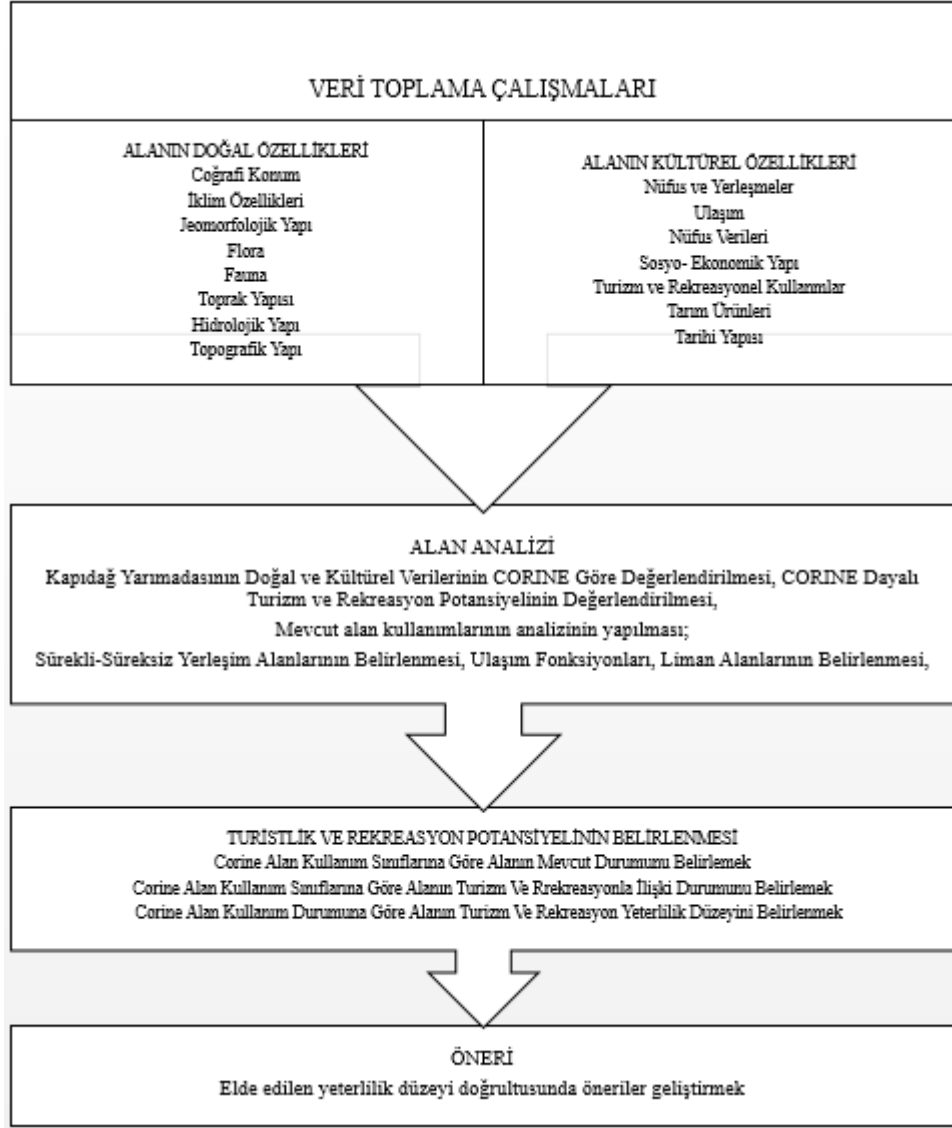
CORINE alan kullanım/arazi örtüsü sınıflarının turizm ve rekreasyon ile olan ilişkileri ve kullanım durumları belirlenmiştir. Çalışma alanının turizm ve rekreasyon ilişki durumları ilişkisiz, kısmen ilişkili ve ilişkili şeklinde değerlendirilirken turizm ve rekreasyonel kullanım durumunun belirlenmesinde ise puanlandırma sistemi kullanılmıştır. Gülez (1990), Demirel (1997), Kurdoğlu (2005), Pirselimoglu Batman (2013), çalışmalarından yararlanılarak yetersiz (1 puan), kısmen yeterli (2 puan), yeterli (3 puan) olacak şekilde belirlenmiştir. Çalışma alanı içerisinde CORINE sınıflarına göre mevcut olmayan öğeler puanlamada dikkate alınmamıştır. Yeterlilik düzeylerin değerlendirilmesinde alınan puanlar toplanarak toplam puan üzerinden oranlama yapılmış ve turizm ve rekreasyon potansiyeli tespit edilmiştir. Buna göre % 0 - % 34 arası düşük, % 36 - % 74 arası orta ve % 75 - % 100 arası yüksek turizm ve rekreasyon potansiyeline sahip olarak değerlendirilmiş ve planlama önerileri geliştirilmiştir. Çalışma alanına ait CORINE arazi sınıflandırma ve turizm rekreasyon değerlendirme formu Çizelge 3.5. da ve yöntemin akış şeması Şekil 3.20' de verilmiştir.

Çizelge 3.5. CORINE arazi sınıflandırması ve turizm ve rekreasyonel potansiyeli değerlendirilmesi formu

CORINE arazi sınıflandırması			Turizm ve rekreasyonla ilişkili olma durumları			Turizm ve rekreasyonel potansiyeli değerlendirilmesi					
Düzye 1	Düzye 2	Düzye 3	Mevcut	Kapladıkları alan (ha)	İlişkiz	Kısmen ilişkili	İlişkili	Yetersiz 1	Kısmen yeterli 2	Yeterli 3	
1. Yapay Yüzeyler 1.0159 ha	1.1 Şehir Yapısı	1.1.1 Devamlı Şehir Yapısı									
		1.1.2 Devamlı Olmayan Şehir Yapısı									
	1.2 Endüstriyel, Ticari ve Taşıma Birimleri	1.2.1 Endüstriyel veya Ticari Birimler									
		1.2.2 K. yolu ve D. yolu ile İlgili Alanlar									
		1.2.3 Limanlar									
		1.2.4 Hava Alanları									
	1.3 Maden, Boşaltım ve İnşaat Alanları	1.3.1 Maden Çıkarım Alanları									
		1.3.2 Boşaltım Alanları									
		1.3.3 İnşaat Sahaları									
	1.4 Tarım Dışı Yapay Yeşil Alanlar	1.4.1 Yeşil Yerleşim Alanları									
1.4.2 Spor ve Dinlenme Alanları											
2. Tarım Alanları 12.382 ha	2.1 Tarıma Uygun Alanlar	2.1.1 Sulanmayan Tarımsal Araziler									
		2.1.2 Sürekli Sulanan Araziler									
		2.1.3 Çeltik Tarlaları									
	2.2 Sürekli Ürünler	2.2.1 Bağlar									
		2.2.2 Meyve Bahçeleri									
		2.2.3 Zeytin Bahçeleri									
	2.3 Meralar	2.3.1 Meralar									
	2.4 Heterojen Tarımsal Alanlar	2.4.1 Sürekli Ürünlerle Birlikte Bulunan Senelik Ürünler									
		2.4.2 Karışık Tarım Alanları									
		2.4.3 Doğal Bitki Örtüsü İle Birlikte Bulunan Tarımsal Araziler									
2.4.4 Orman Tarımı Arazileri											

Çizelge 3.5. CORINE arazi sınıflandırması ve turizm ve rekreasyonel potansiyeli değerlendirilmesi formu (Devam)

CORINE arazi sınıflandırması				Turizm ve rekreasyonla ilişkili olma durumları			Turizm ve rekreasyonel potansiyeli değerlendirilmesi				
Düzyey 1	Düzyey 2	Düzyey 3	Mevcut	Kaplılıkları alan (ha)	İlişkısız	Kısmen ilişkili	İlişkili	Yetersiz 1	Kısmen yeterli 2	Yeterli 3	
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar 16.946 ha	3.1 Orman Alanlar	3.1.1 Geniş Yapraklı Ormanlar									
		3.1.2 Kozalaklı Ağaç Ormanlar									
		3.1.3 Karışık Ormanlar									
	3.2 Funda ve/veya Otsu Bitkilerin Birleşimi	3.2.1 Doğal Çayırılıklar									
		3.2.2 Fundalıklar									
		3.2.3 Sklerofil Bitki Örtüsü									
		3.2.4 Geçici Orman-Çalılık									
	3.3 Bitki Örtüsü Az ya da Hiç Olmayan Açık Alanlar	3.3.1 Sahiller, Kumsallar, Kum Düzükleri									
		3.3.2 Çıplak Kayalık									
		3.3.3 Seyrek Bitkili Alanlar									
		3.3.4 Yanmış Alanlar									
		3.3.5 Buzullar ve Kalıcı Kar									
	4. Islak Alanlar	4.1 İç Islak Alanlar	4.1.1 İç Bataklıklar								
			4.1.2 Turbalıklar								
		4.2 Kıyıya Yakın Islak Alanlar	4.2.1 Tuz Bataklığı								
4.2.2 Tuzlalar											
5. Su Toplılıkları 152 ha	5.1 İçsel Sular	5.1.1 Su Yolları									
		5.1.2 Su Kütelleri									
	5.2 Deniz Suları	5.2.1 Kıyı Lagünleri									
		5.2.2 Haliçer Nehir Ağızları)									
		5.2.3 Deniz ve Okyanus									
GENEL TOPLAM											
TOPLAM											
TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ DEĞERİ											

Şekil 3.22. Akış şeması

4. BULGULAR

Kapıdağ Yarımadası, doğal güzellikleri, zengin bitki örtüsü, yerel gelenekleri devam ettirmeleri ve bozulmamış olmaları nedeniyle turizm sektöründe önemli atılımlar sağlamaktadır. Gerek bölgenin kültürel varlıkları gerekse doğal yapısı, alternatif turizme öncülük etmektedir. M.Ö. ki devirlere dayanan, çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış Kapıdağ Yarımadası, doğal, kültürel, tarihi ve turistik olarak önemli bir yapıya sahiptir. Kyzikos antik kentini içinde barındırması sebebiyle eğitsel turizmi canlı tutmakta ve arkeolojik olarak önemli bir sıfat kazandırmaktadır. Ayrıca antik kentte yaşayan sanatçıların yapmış olduğu eserler halen korunmakta ve ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Kapıdağ Yarımadası'na dağılmış durumda olan eskiden köy statüsünde günümüzde ise mahalle olarak adlandırılan yerleşim alanlarının her biri farklı geleneklere sahip olduğu görülmektedir. Geleneklerini sürdürmekte olan yöre halkı çeşitli yöresel gıdalarını da farklı zamanlarda yapılan etkinlikler ile bölgeye tanıtmaktadır. Bu çalışmalar bölgenin ekonomik olarak da canlı kalmasına fayda sağlamakta ve turizm gelirinden pay almaktadır.

4.1. Kapıdağ Yarımadasının Doğal ve Kültürel Verilerinin CORINE' e Göre Değerlendirilmesi

Çalışma alanında CORINE arazi sınıflarına göre alanın yerleşim durumu, sürekli şehir yapısı, süreksiz şehir yapısı, ulaşım durumu; limanlar, Düzey 1 e göre alansal dağılımlar, orman ve yarı doğal alanlar, su kütleleri, tarım alanları, yapay bölgeler ve arazi kullanım durumunun yıllara göre dağılımları ortaya konulmuştur. CORINE arazi örtü sınıfları Düzey 1 e göre Kapıdağ Yarımadası'nın kapladığı değerler Çizelge 4.1. ve Şekil 4.1 te verilmiştir.

Çizelge 4.1. Kapıdağ Yarımadası Düzey 1 alan dağılım değerleri (Anonim 2018a)

Katman	Alan (ha)	Yüzde (%)
Yapay Bölgeler	575.38	2.02
Tarımsal Alanlar	7515.71	26.37
Orman ve Yarı Doğal Alanlar	19950.83	70.01
Sulak Alanlar	55.61	0.20
Su Kütleleri	399.56	1.40

Şekil 4.1. Kapıdağ Yarımadası Düzey 1 alan gösterimleri (Anonim 2018 a)

Yerleşim Alanları: Kapıdağ Yarımadası, harita küre programından yararlanılarak yerleşim alanları belirlenmiş ve sarı renkte işaretlenmiştir. Buna göre yerleşimler ada etrafına dağılmış durumda olup toplam nüfus 32.693 kişi olduğu görülmüştür (Şekil 4.2).

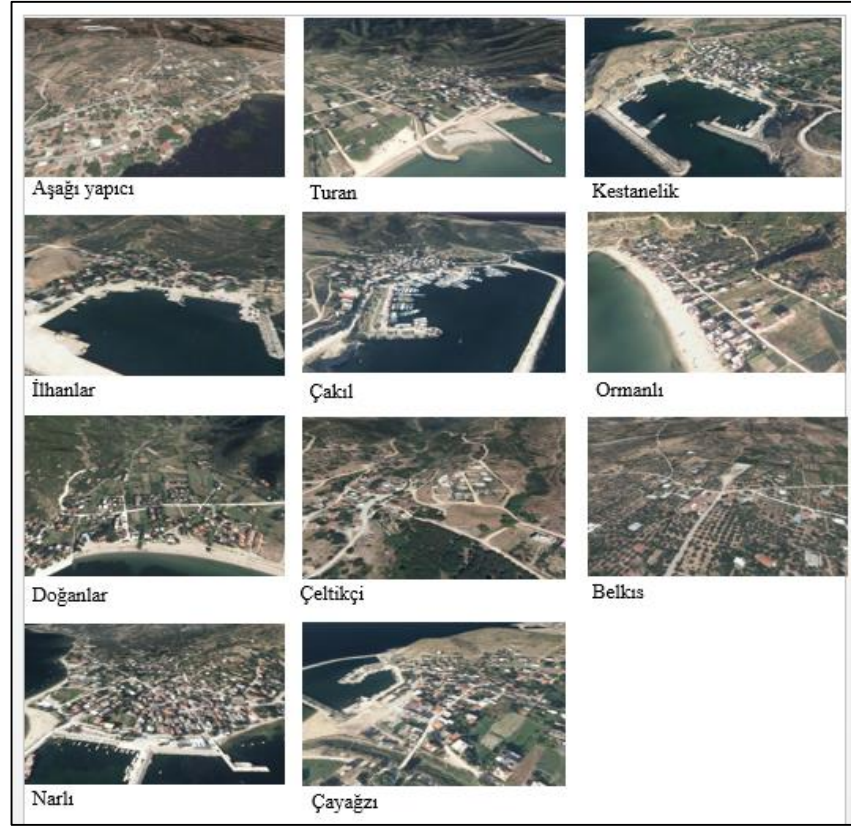
Şekil 4.2. Kapıdağ Yarımadası yerleşim alanları

Sürekli şehir yapısı: Çalışma alanının sürekli şehir yapısı, harita küre programından yararlanılarak değerlendirildiğinde Erdek, Ocaklar Mahallesi ve Karşıyaka Mahallesi arazinin büyük bölümünü ve ulaşım ağlarını kaplayan mahalleler olduğu görülmüştür (Şekil 4.3).

Şekil 4.3. Kapıdağ Yarımadası sürekli şehir yapısına sahip bölgeler

Süreksiz şehir yapısı; Harita küre programına göre arazinin büyük bölümünü, ulaşım ağlarının ve yapıların kapladığı fakat bunlarla birlikte çıplak toprak ve bitki örtüsünün de bulunduğu alanların Aşağıyapıcı Mahallesi, Turan Mahallesi ve Kestanelik Mahallesi, İlhanlar Mahallesi, Çakıl Mahallesi, Ormanlı Mahallesi, Doğanlar Mahallesi, Çeltikçi Mahallesi, Belkıs Mahallesi, Narlı Mahallesi ve Çayağzı Mahallesi olduğu görülmüştür (Şekil 4.4).

Şekil 4.4. Kapıdağ Yarımadası süreksiz şehir yapısına sahip bölgeler

Ulaşım: Harita küre programına göre Kapıdağ Yarımadası'na karayolu ile kolaylıkla ulaşımın mümkün olduğu görülmüştür (Şekil 4.5).

Şekil 4.5. Kapıdağ Yarımadası'na karayolu ulaşımı

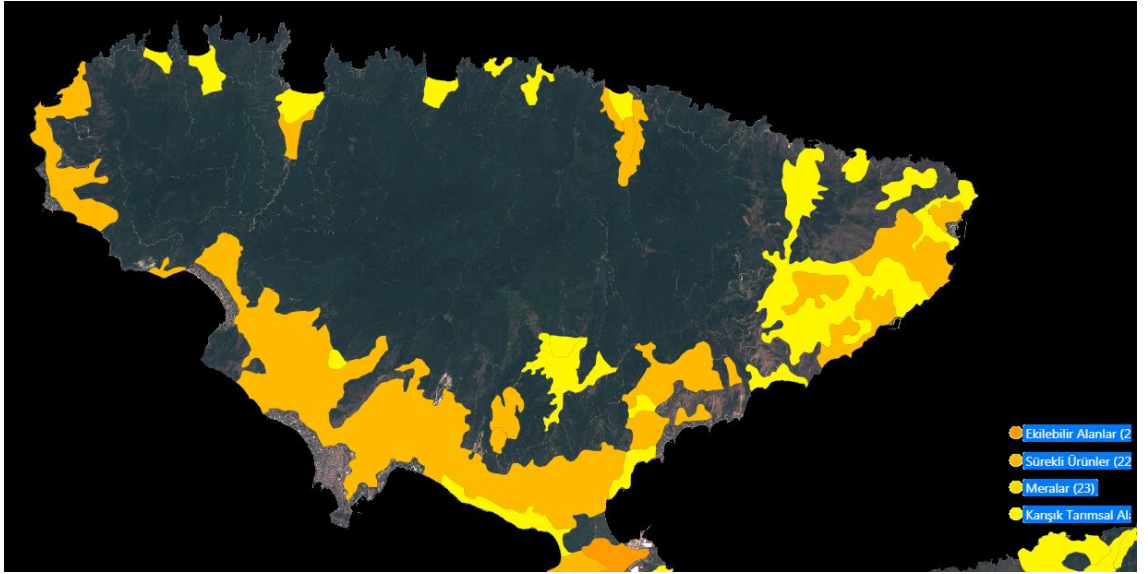
Bunun dışında Düzey 2 ve Düzey 3 sınıflarına göre orman ve yarı doğal alanların çalışma alanının büyük bir bölümünü kapladığı tespit edilmiş olup bu alanlarının dışında karışık tarımsal alan ile ekilebilir alanların yer aldığı belirlenmiştir. Su kütleleri değerlendirildiğinde alanın Marmara Denizi ile çevrili yarımada niteliğinde olduğu ve bununla birlikte alan içerisinde karasal su kütlelerinin de yer aldığı görülmüştür. Maden ocağı, endüstri alanları gibi yapay bölgelerin ise yarımadanın farklı bölgelerinde konumlandırıldığı tespit edilmiştir (Şekil 4.6, 7, 8, 9).

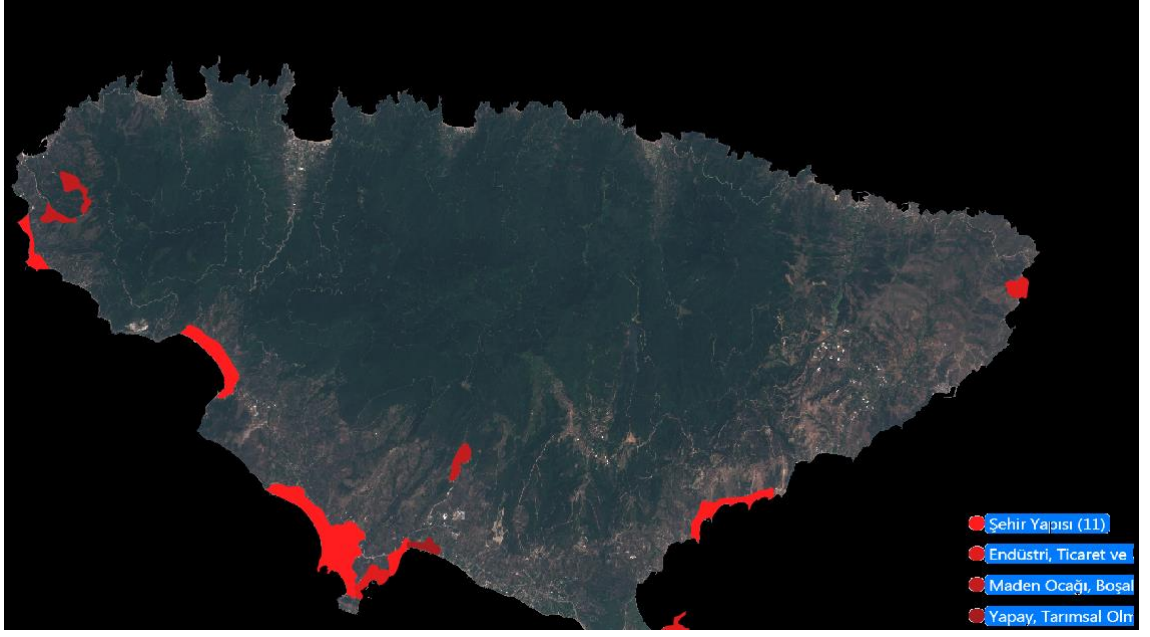
Şekil 4.6. Kapıdağ Yarımadası orman ve yarı doğal alan gösterimleri (Anonim 2018 a)

Şekil 4.7. Kapıdağ Yarımadası su kütleleri alan gösterimleri (Anonim 2018 a)

Şekil 4.8. Kapıdağ Yarımadası tarımsal alan gösterimleri (Anonim 2018 a)

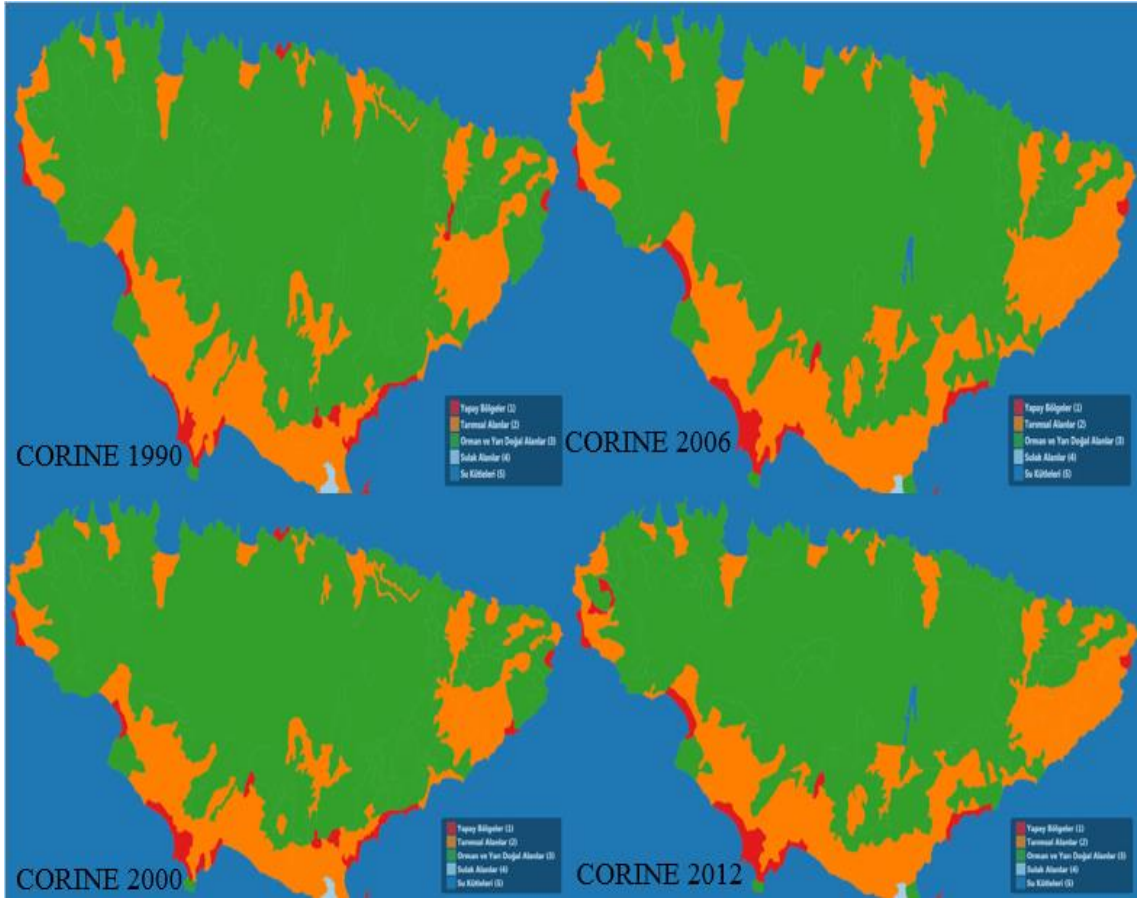
Şekil 4.9. Kapıdağ Yarımadası yapay bölgeler alan gösterimleri (Anonim 2018 a)

Diğer yandan çalışma alanının yapay bölgeler, tarımsal alanlar, orman ve yarı doğal alanlar, sulak alanlar ve su kütlelerinin CORINE' e göre yıllar içerisindeki değişimi değerlendirildiğinde 2012 ile 2018 yılları arasında hiçbir katmada değişim gözlemlenmemiştir. Yapay bölgelerin diğer yıllar ile kıyaslandığında en fazla kapladığı alan 2012 ve 2018 yıllarıdır. Tarımsal alanların en çok kapladığı alan yüzdesi 2006 yılına aittir. Ormanlar ve yarı doğal alanlara bakıldığında en fazla kapladığı alanın 2000 yılına ait olduğu görülmektedir. Sulak alanlar 1990 ve 2000 yıllarında eşit olarak en fazla alana sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Su kütleleri katmanının ise 2012 ve 2018 yılında eşit olarak en yüksek değerde olduğu görülmektedir. Kapıdağ Yarımadası CORINE projesine göre zamana bağlı alan değişim verileri Şekil 4.10.'da, zamana bağlı alan değişim haritaları Şekil 4.11.'de verilmiştir.

CORİNE 1990			CORİNE 2006		
Katman	Alan (ha)	Yüzde (%)	Katman	Alan (ha)	Yüzde (%)
Yapay Bölgeler	430,05	1,51	Yapay Bölgeler	497,39	1,75
Tarımsal Alanlar	6595,04	23,14	Tarımsal Alanlar	7577,39	26,59
Orman ve Yarı Doğal Alanlar	21054,34	73,88	Orman ve Yarı Doğal Alanlar	19977,27	70,1
Sulak Alanlar	62,93	0,22	Sulak Alanlar	55,61	0,2
Su Kütleleri	354,72	1,24	Su Kütleleri	389,42	1,37

CORİNE 2000			CORİNE 2012		
Katman	Alan (ha)	Yüzde (%)	Katman	Alan (ha)	Yüzde (%)
Yapay Bölgeler	502,34	1,76	Yapay Bölgeler	575,28	2,02
Tarımsal Alanlar	6373,03	22,36	Tarımsal Alanlar	7515,71	26,37
Orman ve Yarı Doğal Alanlar	21231	74,5	Orman ve Yarı Doğal Alanlar	19950,83	70,01
Sulak Alanlar	62,93	0,22	Sulak Alanlar	55,61	0,2
Su Kütleleri	328,77	1,15	Su Kütleleri	399,56	1,4

Şekil 4.10. Kapıdağ Yarımadası CORINE 1990-2000-2006-2012 yıllarına ait Düzey 1 değişim değerleri (CORINE 1990-2000-2006-2012 değerlerinden alınmıştır)

Şekil 4.11. Kapıdağ Yarımadası CORINE 1990-2000-2006-2012 yıllarına ait D düzey 1 değişim gösterimleri (CORINE 1990-2000-2006-2012 değerlerinden alınmıştır)

4.2. CORINE Dayalı Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Değerlendirmesi

Çalışma alanının CORINE dayalı turizm ve rekreasyon potansiyellerinin ve turizm ile ilişki durumlarının belirlenmesi birinci düzeyde 5 genel sınıf, ikinci düzeyde 15 ana sınıf ve üçüncü düzeyde 44 temel sınıftan oluşmaktadır. Düzeylere göre çalışma alanının mevcut durumu değerlendirildiğinde yapay yüzeyler bakımından sekiz ögenin bulunduğu tespit edilmiştir. Boşaltım alanları ve hava alanları gibi ögelerin bulunmadığı görülmüştür. Tarım alanlarında yedi ögenin bulunduğu, çeltik alanları, bağlar ve meraların olmadığı belirlenmiştir. Orman ve yarı doğal alanlarda ise dokuz öge mevcut olup çıplak ve kayalık alanlar, yanmış alanlar, buzul ve kalıcı kar alanlarının olmadığı saptanmıştır. Bununla birlikte ıslak alanlara bakıldığında tek ögenin bulunduğu, bataklıklar ve turbalıklar gibi alanların olmadığı tespit edilmiştir. Alan çevresinde su topluluğu sadece deniz ve okyanus olup kıyı lagünü ve haliçlerin yer almadığı belirlenmiştir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2. CORINE Arazi örtü sınıfları Kapıdağ Yarımadası mevcut durum

Düzyey 1	Düzyey 2	Düzyey 3	Mevcut	
1. Yapay Yüzeyler	1.1 Şehir Yapısı	1.1.1 Devamlı Şehir Yapısı	+	
		1.1.2 Devamlı Olmayan Şehir Yapısı	+	
	1.2 Endüstriyel, Ticari ve Taşıma Birimleri	1.2.1 Endüstriyel veya Ticari Birimler	+	
		1.2.2 K. yolu ve D. yolu ile İlgili Alanlar	-	
		1.2.3 Limanlar	+	
		1.2.4 Hava Alanları	-	
	1.3 Maden, Boşaltım ve İnşaat Alanları	1.3.1 Maden Çıkarım Alanları	+	
		1.3.2 Boşaltım Alanları	-	
		1.3.3 İnşaat Sahaları	+	
	1.4 Tarım Dışı Yapay Yeşil Alanlar	1.4.1 Yeşil Yerleşim Alanları	+	
		1.4.2 Spor ve Dinlenme Alanları	+	
	2. Tarım Alanları	2.1 Tarıma Uygun Alanlar	2.1.1 Sulanmayan Tarımsal Araziler	+
			2.1.2 Sürekli Sulanan Araziler	+
2.1.3 Çeltik Tarlaları			-	
2.2 Sürekli Ürünler		2.2.1 Bağlar	-	
		2.2.2 Meyve Bahçeleri	+	
2.2.3 Zeytin Bahçeleri		+		
2.3 Meralar		2.3.1 Meralar	-	
		2.4 Heterojen Tarımsal Alanlar	2.4.1 Sürekli Ürünlerle Birlikte Bulunan Senelik Ürünler	+
2.4.2 Karışık Tarım Alanları			+	
2.4.3 Doğal Bitki Örtüsü İle Birlikte Bulunan Tarımsal Araziler			+	
2.4.4 Orman Tarımı Arazileri	-			
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar	3.1 Orman Alanlar	3.1.1 Geniş Yapraklı Ormanlar	+	
		3.1.2 Kozalaklı Ağaç Ormanlar	+	
		3.1.3 Karışık Ormanlar	+	
	3.2 Funda ve/veya Otsu Bitkilerin Birleşimi	3.2.1 Doğal Çayırliklar	+	
		3.2.2 Fundalıklar	+	
		3.2.3 Sklerofil Bitki Örtüsü	+	
		3.2.4 Geçici Orman-Çalılık	+	
	3.3 Bitki Örtüsü Az ya da Hiç Olmayan Açık Alanlar	3.3.1 Sahiller, Kumsallar, Kum Düzükleri	+	
		3.3.2 Çıplak Kayalık	-	
		3.3.3 Seyrek Bitkili Alanlar	+	
3.3.4 Yanmış Alanlar		-		
3.3.5 Buzullar ve Kalıcı Kar		-		
4. Islak Alanlar	4.1 İç Islak Alanlar	4.1.1 İç Bataklıklar	-	
		4.1.2 Turbalıklar	-	
	4.2 Kıyıya Yakın Islak Alanlar	4.2.1 Tuz Bataklığı	+	
		4.2.2 Tuzlalar	-	
5. Su Toplulukları	5.1 İçsel Sular	5.1.1 Su Yolları	-	
		5.1.2 Su Kütelleri	+	
	5.2 Deniz Suları	5.2.1 Kıyı Lagünleri	-	
		5.2.2 Haliçler Nehir Ağızları	-	
		5.2.3 Deniz ve Okyanus	+	

CORINE Arazi Örtü Sınıfları Kapıdağ Yarımadası Mevcut Durumun belirlenmesinden sonra alanın turizm ve rekreasyon durumu ile ilişkileri değerlendirildiğinde 13 ögenin ilişkili, 8 ögenin kısmen ilişkili, 6 ögenin de ilişkisiz olduğu tespit edilmiştir. Yeşil

yerleşim alanları, spor ve dinlenme alanları, limanlar, zeytin bahçeleri, geniş ve iğne yapraklı ormanlar, sahil ve kumul alanlar, su kütleleri gibi öğeler ilişkili olurken maden çıkarım alanları, inşaat sahaları, seyrek bitkili alanlar ve tuz bataklıkları gibi öğelerin ise ilişkisiz olduğu saptanmıştır. İlişki durumunun tespit edilmesi ile birlikte turizm ve rekreasyonel potansiyelin belirlenmesine yönelik yeterlilik düzeylerine göre yapılan puanlandırma sonucuna göre CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıfları “Devamlı Şehir Yapısı” olarak belirtilen bölgelerin kapsadığı alanlar; “bölgenin büyük bölümünü ulaşım ağlarının, yapıların kapladığı ve yüzeyin % 80 inin ge çirimsiz olduğu yerler” şeklinde tanımlanmıştır. Bunlar; Ulaşım ağı, küçük meydanlar, yapay bölgeler, kamu hizmetleri doğrultusunda kullanılan yapılar, otopark alanları, asfalt-beton kaplı yerler olarak belirtilmiştir. Bu doğrultuda; Kapıdağ Yarımadası’ nda insanların barındığı yerleşim yeri olarak “Devamlı Şehir Yapısı” şeklinde adlandırılan bölgelerin mahalleler arasında ve her mahallenin kendi i çerisinde ulaşım ağının kolaylıklar sağlaması, aynı şekilde yapay yüzeylerin doğal yapıyı bozmadan planlı olarak bulunması yeterli ölçüde değerlendirilerek 3 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Devamlı Olmayan Şehir Yapısının” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarındaki tanımında genel olarak müstakil yapılardan oluşması, yapıların dağınık olarak bulunması, çıplak bitki ve yeryüzü örtüsünün bölgede yine dağınık olarak bulunması gerektiği belirtilmiş, bu doğrultuda “Devamlı Olmayan Şehir Yapısı” yeterli ölçüde görülmüş ve 3 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Endüstriyel veya Ticari Birimlerin” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında tanımlandığı şekilde kapsadığı alanlara bakıldığında binalardan, beton-asfalt-stabilize kaplı alanlardan oluştuğu, aynı şekilde bünyesinde üniversitelerin, hastanelerin, otopark alanlarının, sergi-fuar yerlerinin bulunması gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda incelendiğinde Endüstriyel olarak kullanılan yapıların kent yapısını bozmamak aynı şekilde doğal yapıyı da tahrip etmeyecek konumda bulunması, fakat hastane ve otopark alanlarının kent içinde özellikle yaz aylarında trafiğe sebep olması dezavantaj olarak tespit edilmiş ve kısmen yeterli olarak görülerek 2 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Liman alanları”; iskele, tersane, marina, gemi yakıt istasyonları, yat limanlarından oluşması gerektiği CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında belirtilmiştir. Çalışma alanımızda belirtilen bazı öğelerin tam olarak bulunmayışı kısmen yeterli düzeyde görülmüş ve 2 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Maden Çıkarım Alanlarının” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında belirtilen verilere göre; Ulaşım ağları, açık ocaklar, maden altyapıları ve binaları, kum ocakları, petrol kuyuları, taş ocakları şeklinde belirtilmiştir. Maden çıkarım alanının Kapıdağ Yarımadası’nda tek bir yerde, doğal yapıyı ve şehir yapısını bozmayacak şekilde uzakta olması, fakat günümüzde faal durumda olmayışı yetersiz olarak görülmüştür (Çizelge 4.3).

“İnşaat Sahalarının” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında belirtilen kapsadığı alanlar; temel kazıları ve toprak işleri vb. faaliyetlerde bulunan inşaat alanlarıdır. Bu doğrultuda, şehir içerisinde yapılan inşaat faaliyetlerinin düzensiz ve plansız bir şekilde yapılması, zamansal olarak planlamasının yapılmayışı oluşu yetersiz olarak değerlendirilmektedir (Çizelge 4.3).

“Yeşil Yerleşim Alanları” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında, “Kentlerde bulunan park alanları ve yüksek orana sahip bitki örtüsü ile kaplı kabristanlar dâhil yeşil bitki örtüsü ile kaplı alanlardır” şeklinde ifade edilir. Müstakil bahçeler dahildir. Kent içerisinde yeşil alanların yerel nüfusa yetecek kadar olması fakat yaz aylarında artan nüfusa hizmet edemeyişi ve gerekli yeşil alan bakımlarının büyük ölçekte yapılamayışı kısmen yeterli olarak değerlendirilmiş olup 2 puan verilmiştir (Çizelge 4.3).

“Spor ve Dinlenme Alanlarının” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında, “Kamp-spor-eğlence alanları/parkları, golf sahaları, yarış sahaları ve bunlara benzeyen alanları kapsar. Kentsel alan tarafından çevrelenmemiş parklar bu sınıfı oluştururlar” şeklinde ifade edilir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde planlamalarda ki yetersizlik ve gerekli bakımların yapılamıyor olması yetersiz olarak görülmüş ve 1 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Sulanmayan Tarımsal Araziler” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında, “Tahıllar, baklagiller, yem ürünleri, köklü (toprak altı) ürün tarlaları ile nadasa bırakılmış tarlalar.

Çiçek, meyve ağaçları ve sebzeler (ister açık arazide ister plastik/cam serada yetiştirilsin) dâhildir.” şeklinde ifade edilir. Bu tanımlamadan yola çıkarak Kapıdağ Yarımadasında büyük hektarda alanların olmayışı, sadece yaşayan insanların belirli ürünleri kendi bahçelerinden temin ediyor olması yetersiz olarak değerlendirilmiştir (Çizelge 4.3).

“Sürekli Sulanan Araziler” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında kalıcı olarak bulunan sulama alt yapısının varlığı aranmaktadır. Bu anlamda düzenli ve kalıcı bir sulama sisteminin bulunmayışı yetersiz olarak görülmüş ve 1 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Meyve Bahçeleri” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıfları doğrultusunda incelendiğinde kapsadığı alanlar; “Meyve ağaçları ve fundalık dikili parseller: tek veya karışık türler, sürekli çimen kaplı yüzeylerle ilişkili meyve ağaçlarını bulundurur.” şeklinde ifade edilir. Kapıdağ Yarımadası’nda bu alanların olduğu fakat yaşayan insanların düzenli olarak ekonomilerine fayda sağlayacak biçimde kullanmadıkları ve çeşitlilik anlamında da geniş bir yelpazeye sahip olmayışı kısmen yeterli olarak görülmüştür (Çizelge 4.3).

“Zeytin Bahçeleri”, bölge genelinde büyük bir geçim kaynağı olduğu, aynı zamanda sadece ekonomik olarak değil kültürel olarak da bölgeye fayda sağladığı tespit edilmiş ve yeterli düzeyde görülmüştür (Çizelge 4.3).

“Sürekli Ürünlerle Birlikte Bulunan Senelik Ürünler” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında belirtilen tanımda “Ekilebilir arazide, kalıcı ürünlerle aynı parselde bulunan geçici ürünler ile ekilebilir arazinin hemen yanına veya parsel sınırlarına ekilen kalıcı ekinler. Geçici ekinlerin oranı %50’den fazla olmalıdır.” şeklindedir. Bu doğrultuda, Kağıdağ Yarımadası’nda çeşitlilik anlamında çok sayıda olmayan, sadece yaşayan insanların kendi ihtiyaçları doğrultusunda yararlanabileceği yerler olarak bulunuyor olması kısmen yeterli olarak değerlendirilmiştir (Çizelge 4.3).

“Karışık Tarım Alanları”nın kapsadığı yerler CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında, “Kalıcı ekinlerin bulunduğu karışık parseller” şeklinde ifade edilir. Bu doğrultuda alanların sadece bazı mahallelerde bulunuyor olması ve çeşitlilik göstermemesi kısmen yeterli olarak görülmüştür (Çizelge 4.3).

“Doğal Bitki Örtüsü ile Bulunan Tarımsal Araziler”, CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Doğal bitki örtüsünün olarak bulunan alanın içinde tarımsal olarak kullanılan yerler. Önemli doğal alanlar içine serpiştirilmiş tarla vasıflı alanlar” olarak tanımlanır. Bu doğrultuda bölge genelinde çok az sayıda oluşu yetersiz olarak görülmüştür (Çizelge 4.3).

“Geniş Yapraklı Ormanlar” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Ağaçların oluşturduğu bitki örtüsü kompozisyonudur. Yüksek oranda geniş yapraklı türlerin (%75’ten fazla) yer aldığı ağaçlar altındaki maki ve çalılıklar dâhildir.” olarak ifade edilir. Bu doğrultuda Kapıdağ Yarımadası’nın vejetasyon yapısı incelendiğinde bu tanımlamaya uygun olduğu görülmekte ve yeterli olarak tespit edilmiştir (Çizelge 4.3).

“Kozalaklı Ağaç Ormanları, CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Yüksek oranda iğne yapraklı türlerin (%75’ten fazla) olduğu ağaçlar altındaki maki ve çalılıklar dâhildir.” olarak tanımlanır. Bu doğrultuda yarımadaının bazı alanlarının baskın olarak kozalaklı türlerden oluştuğu tespit edilerek yeterli düzeyde puan verilmiştir (Çizelge 4.3).

“Karışık Ormanlar” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “İğne yapraklı veya geniş yapraklı türlerin birbirlerine baskınlık kurmadığı ağaçlar altındaki maki ve çalılıklar dâhildir.” şeklinde tanımlanır. Bu doğrultuda Kapıdağ Yarımadası’nda geniş yapraklı orman alanları ile kozalaklı orman alanlarının birbirinden farklı alanlarda olduğu ve birbirlerine baskın durumlar göstermediği tespit edilmiştir. Bu sebeple yeterlilik düzeyi puanlamasında yeterli olarak görülmüş ve 3 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Doğal Çayırliklar” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Sert ve engebeli yüzeylerde yer alırlar. Genellikle kayalık ve fundalık alanları kapsar.” şeklindedir. Tanımlamadan çıkan tespitler doğrultusunda Kapıdağ Yarımadası’nda Doğal çayırlik alanların kısmen yeterli olduğu görülmüştür (Çizelge 4.3).

“Fundalıklar” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Alçak ve sık bitki örtüsüyle kaplı, çalılar, makiler ve otsu bitkilerin baskın olduğu alanlardır.” olarak tanımlanır. Bu

doğrultuda çalışma alanımızın bazı yerlerinde fundalık alanların bulunduğu ve kısmen yeterli olduğu tespit edilmiştir. “Sklerofil Bitki Örtüsü” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Sürekli yeşil çalı görünümlü bitki örtüsüdür. Fundalıklar ve makiler dâhildir.” olarak tanımlanır. Yapılan gözlemler sonucunda sürekli yeşil görünümlü çalı gruplarının bölge genelinde kısmen bulunduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda kısmen yeterli olarak görülmüş ve 2 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Geçici Orman-Çalılık” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Çalılıklı otsu bitkilerin yer yer ağaçlarla beraber dağıldığı alanları ve doğal orman gelişim alanlarını içerir.” şeklinde tanımlanır. Kapıdağ Yarımadası’nda bu tanımlamaya uygun yerlerin çok az alanları kapsadığı tespit edilmiş ve yetersiz olarak görülmüştür (Çizelge 4.3).

“Sahiller, Kumsallar, Kum Düzlekleri” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Kıyı veya karasal bölgelerdeki, kum-çakıl karışımları, kumullar ve sahillerdir.” olarak tanımlanır. Bu tanımlamadan yola çıkarak Kapıdağ Yarımadası’nın kıyı bölgelerinin kumsallar ile kaplı olduğu, aynı şekilde bölgeye turistik ve rekreasyonel olarak da büyük avantajlar sağladığı tespit edilmiş ve yeterli düzeyde görülerek 3 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Seyrek Bitki Alanlar” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Step, tundra ve verimsiz topraklı alanlardır. Yüksek rakımda, dağınık, odunsu ve yarı odunsu bitki örtüsüne sahiptirler.” şeklinde tanımlanır. Bu doğrultuda verimsiz toprak alanlarının yüksek rakımlarda bulunduğu ve bu alanlarda hiçbir canlı türünün yaşamadığı tespit edilerek yetersiz olarak görülmüş ve 1 puan almıştır (Çizelge 4.3).

“Su Kütleleri” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “Doğal veya yapay su uzantıları. Düşük debili sulardaki bitkilerden oluşan alanlar. Göllerdeki takımadalar, tatlısu balık çiftlikleri, mevsimsel olarak kuruyan balık göletleri.” şeklinde ifade edilir. Kapıdağ Yarımadası’nın iç taraflarında bulunan 55 ha’lık gölet alanı ve çevresi tanımlama doğrultusunda olduğu, aynı şekilde göletten çıkan su uzantılarının da bu doğrultuda olduğu tespit edilmiş ve yeterli olarak görülmüştür (Çizelge 4.3).

“Deniz ve Okyanuslar” CORINE Projesi Arazi Örtüsü Sınıflarında “deniz suyunun bulunduğu alanlar” olarak belirtilmiş ve çalışma alanımızın yarımada olması deniz suyunun yeterli ölçüde olduğunu göstermektedir ve yeterlilik düzeyinde 3 puan almıştır (Çizelge 4.3).

Yukarıda elde edilen bulgular sonucuna göre Kapıdağ Yarımadasının toplamda 81 puan üzerinden 55 puan alarak % 67 oranında turizm ve rekreasyon düzeyinin yapılabirlik seviyesinin orta yeterlilikte olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.3. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Kapıdağ Yarımadası'nın turizm ve rekreasyonel potansiyelinin değerlendirilmesi

Çizelge 4.3. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Kapıdağ Yarımadası'nın turizm ve

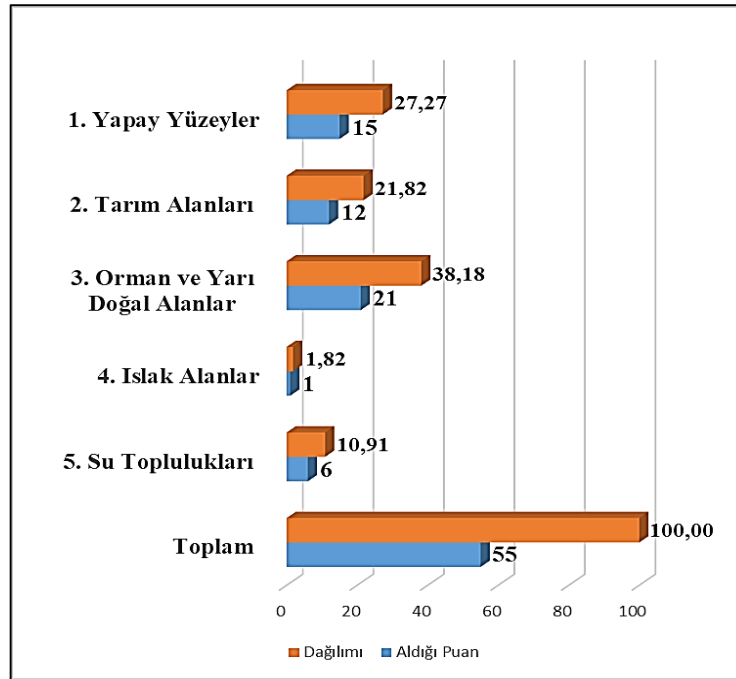
CORINE arazi sınıflandırması	Turizm ve rekreasyonla	Turizm ve rekreasyonel potansiyeli değerlendirilmesi
rekreasyonel potansiyelinin değerlendirilmesi (Devam)		

Düzyen 1	CORINE arazi kullanımı		Mevcut Düzey 3	Mevcut Düzey 3	ilişkili olma durumları				Turizm ve rekreasyonel potansiyeli değerlendirilmesi				
	Düzyen 2	Düzyen 2			Kapsadıkları alan (ha)	İlişkili	Kısmen	İlişkili	İlişkili	Yetersiz	Yetersiz	Yetersiz	Yeterli
1. Yapay Yüzeyler 1.015,9 ha	1.1 Şehir Yapısı	1.1.1 Devamlı Şehir Yapısı	+	710									
		1.1.2 Devamlı Olmayan Şehir Yapısı	+	60									
	1.2 Endüstriyel, Ticari ve Taşıma Alanları	1.2.1 Endüstriyel veya Ticari Birimler	+	39					X				
		1.2.2 K. Yolunla İlgili Alanlar	-	51		124				X		X	
		1.2.3 Limon alanları	+	15					X		X		
		1.2.4 Hava Alanları	-	0									
	1.3 Maden ve İnşaat Alanları	1.3.1 Maden Çukurlukları	+	33	X	151			X	X		X	
		1.3.2 Fundalık alanları	+	01		52			X			X	
		1.3.3 Sklerofil Bitki örtüsü	+			194			X			X	
		1.3.4 Geçici Orman alanları	+			627	X				X		
1.4 Tarım Dışı Alanlar	1.4.1 Yeşil Alanlar	+	20					X		X			
	1.4.2 Spor ve Dinlenme Alanları	-	10					X	X				
	1.4.3 Seyrek Bitkili Alanlar	+			82	X					X		
	1.4.4 Çıplak Kayalık Alanlar	-											
2. Tarım Alanları 12.382 ha	2.1 Tarıma Uygun Alanlar	2.1.1 Sulanmayan Tarımsal Araziler	+	177	X					X			
		2.1.2 Sürekli Sulanan Araziler	+	241			X			X			
	2.2 Sürekli Ürünler Alanları	2.2.1 Bağlar	+	476		55	X			X	X		
		2.2.2 Meyve Bahçeleri	+	422				X			X		
	2.3 Meralar	2.3.1 Meralar	-										
		2.3.2 Sürekli Ürünlerle Birlikte Bulunan Senelik Ürünler	+	560			X				X		
	2.4 Su Heterojen Alanları	2.4.1 İçme Su Yolları	-	0		55				X		X	
		2.4.2 Karışık Tarım Alanları	-	75			X				X		
		2.4.3 Doğal Bitki Örtüsü ile Birlikte Bulunan Alanlar	+	350			X			X		X	
		2.4.4 Deniz ve Akarsular	+	47		97						X	
GENEL TOPLAM												81	
TOPLAM												55	
TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ DEĞERİ												% 67	

Kapıdağ Yarımadası CORINE arazi sınıflandırmasına göre düzeylerin yeterlilik durumları ve aldıkları puanlar ayrı ayrı değerlendirildiğinde ise Düzey 1 bakımından genel olarak 21 puan ve % 38,18 ile orman ve yarı doğal alanlar en yüksek puanı almasına rağmen su toplulukları kendi içerisinde en yüksek değeri aldığı belirlenmiştir. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Düzey 1'in aldığı puan değerleri ve dağılımları Çizelge 4.4. ve Şekil 4.12. de verilmiştir.

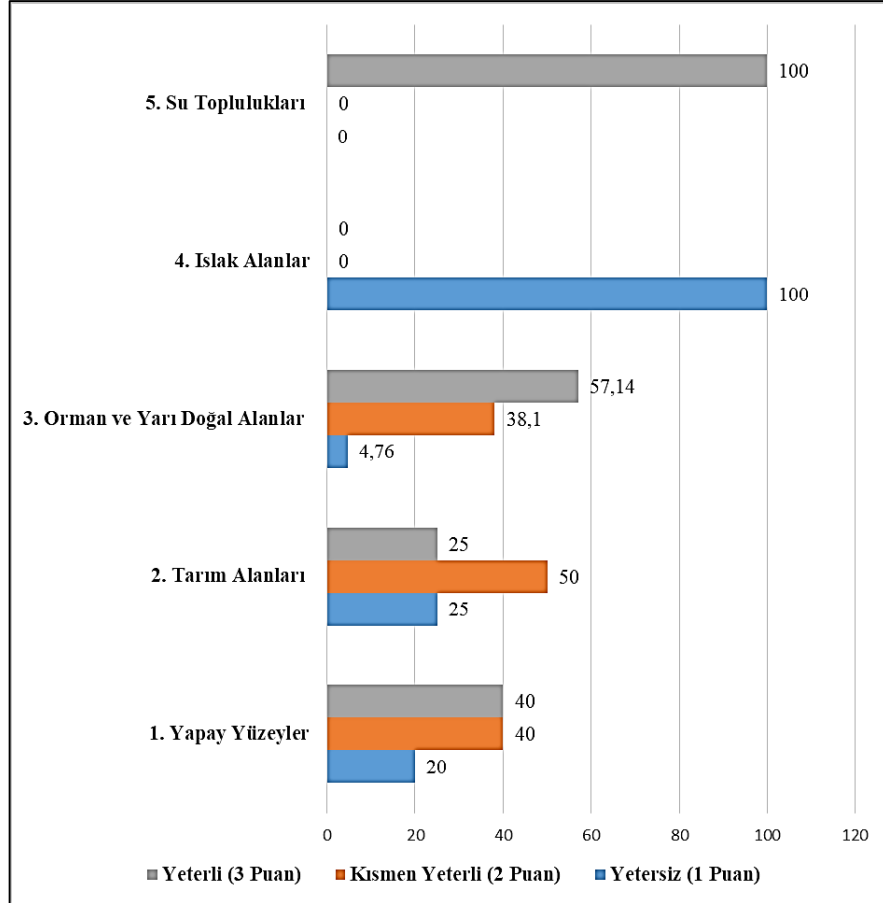
Çizelge 4.4. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Düzey 1'in puan değerleri

Düzey 1	Yetersiz (1 Puan)	Kısmen Yeterli (2 Puan)	Yeterli (3 puan)	Düzeyin Aldığı Toplam Puan	Düzeyin Alacağı Maximum Puan
1. Yapay Yüzeyler	3	6	6	15	24
2. Tarım Alanları	3	6	3	12	21
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar	1	8	12	21	27
4. Islak Alanlar	1	0	0	1	3
5. Su Toplulukları	0	0	6	6	6

Şekil 4.12. Düzey 1'in puan dağılımı

Ayrıca Düzey 1'in turizm ve rekreasyon potansiyeline göre yeterlilik durumlarının dağılımı incelendiğinde Su toplulukları %100 ile yeterli olurken bunu % 57,14 yeterlilik durumu ile ormanlık ve yarı doğal alanlar izlemiştir. Islak alanların ise % 100 ile yetersiz olduğu görülmüştür (Şekil 4.13.).

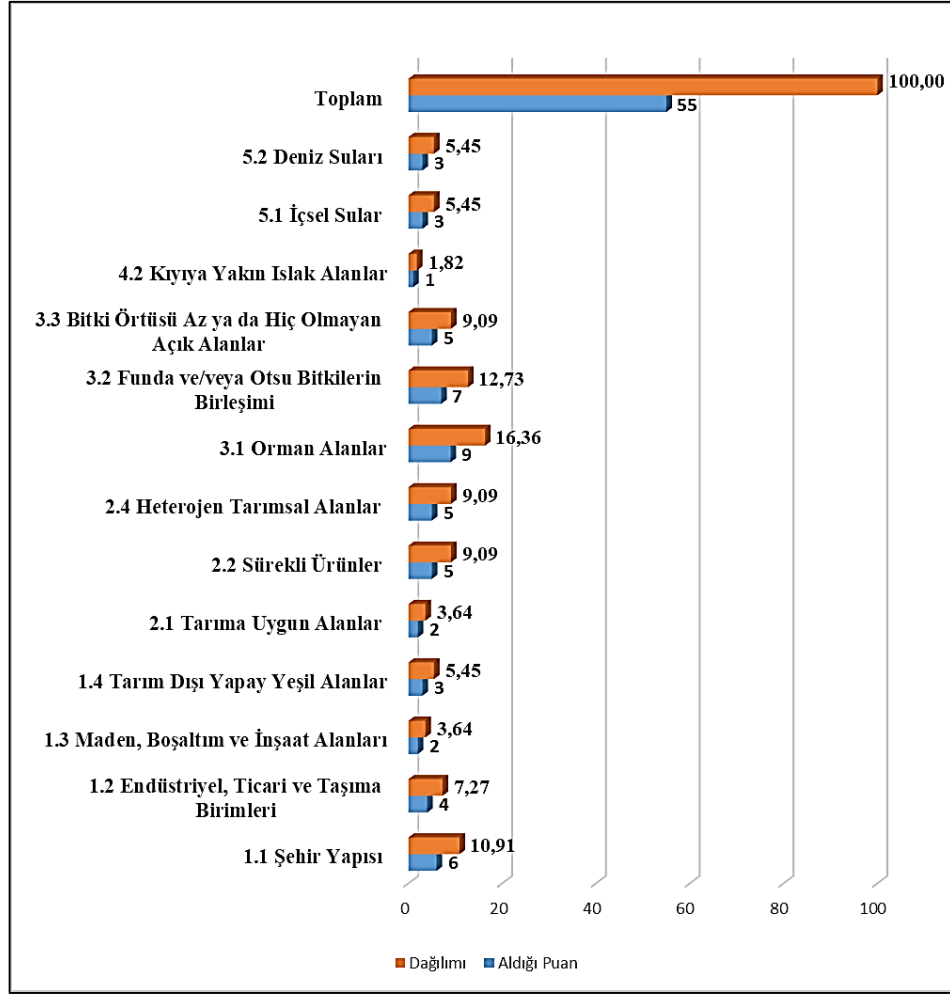

Şekil 4.13. Düzey 1'in turizm ve rekreasyona göre yeterlilik durumları

Turizm ve rekreasyon potansiyeline göre Düzey 2 sınıflarının aldığı puanlar değerlendirildiğinde 9 puan ve %16,36 ile orman ve yarı doğal alanlar en yüksek puanı almış olup en düşük puanı 1 puan ve %1,82 ile kıyıya yakın ıslak alanların aldığı belirlenmiştir. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Düzey 2'in aldığı puan değerleri ve dağılımları Çizelge 4.5. ve Şekil 4.14 de verilmiştir.

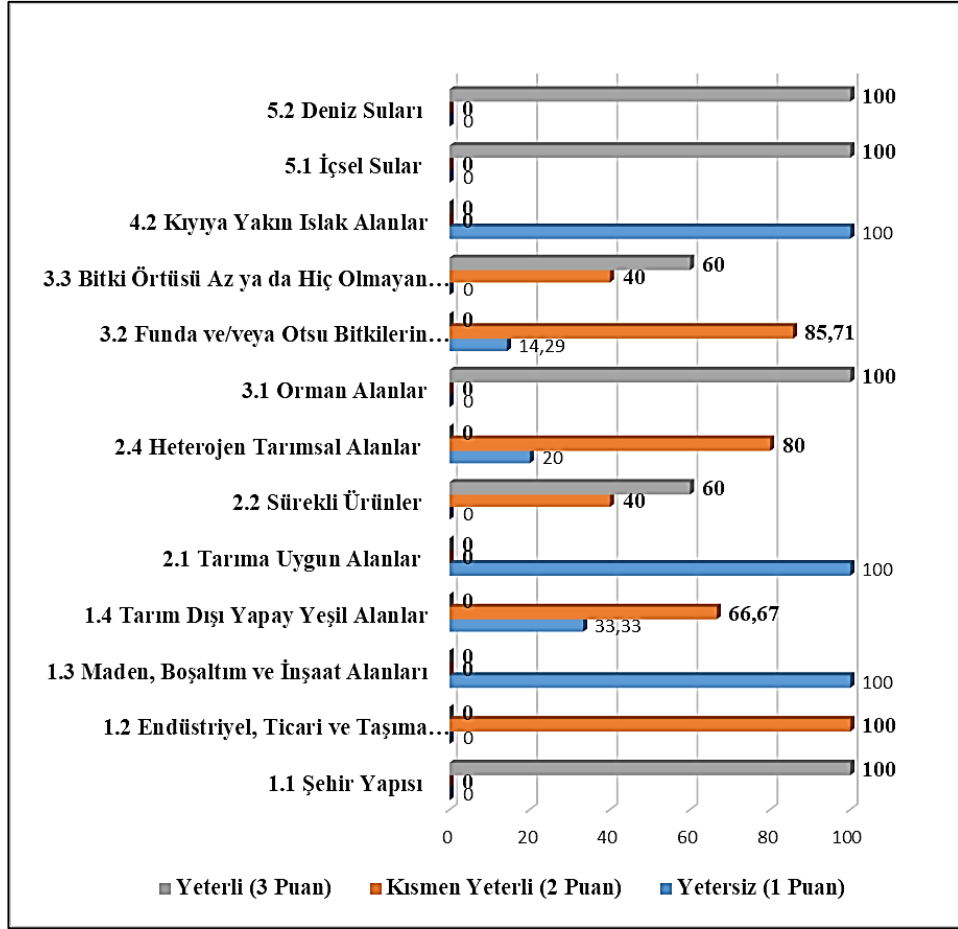
Çizelge 4.5. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Düzey 2'nin puan değerleri

Düzey 2	Yetersiz (1 Puan)	Kısmen Yeterli (2 Puan)	Yeterli (3 puan)	Düzeyin Aldığı Toplam Puan	Düzeyin Alacağı Maximum Puan
1.1 Şehir Yapısı	0	0	6	6	6
1.2 Endüstriyel, Ticari ve Taşıma Birimleri	0	4	0	4	6
1.3 Maden, Boşaltım ve İnşaat Alanları	2	0	0	2	6
1.4 Tarım Dışı Yapay Yeşil Alanlar	1	2	0	3	6
2.1 Tarıma Uygun Alanlar	2	0	0	2	6
2.2 Sürekli Ürünler	0	2	3	5	6
2.3 Meralar	-	-	-	-	-
2.4 Heterojen Tarımsal Alanlar	1	4	0	5	9
3.1 Orman Alanlar	0	0	9	9	9
3.2 Funda ve/veya Otsu Bitkilerin Birleşimi	1	6	0	7	12
3.3 Bitki Örtüsü Az ya da Hiç Olmayan Açık Alanlar	0	2	3	5	6
4.1 İç Islak Alanlar	-	-	-	-	-
4.2 Kıyıya Yakın Islak Alanlar	1	0	0	1	3
5.1 İçsel Sular	0	0	3	3	3
5.2 Deniz Suları	0	0	3	3	3

Şekil 4.14. Düzey 2'nin puan dağılımları

Düzey 2'in yeterlilik durumlarının dağılımına bakıldığında ise şehir yapısı, orman alanları, içsel sular ve deniz suları %100 ile yeterli olurken bunu % 85,71 yeterlilik durumu ile funda ve otsu bitkilerin birleşimi kısmen yeterli olarak izlemiştir. Maden boşaltma alanları ve kıyıya yakın ıslak alanlar alanların ise % 100 ile yetersiz olduğu görülmüştür (Şekil 4.15.).

Şekil 4.15. Düzey 2'in turizm ve rekreasyona göre yeterlilik durumları

Bununla birlikte Düzey 3 bakımından 3 puan ve % 5,45 ile devamlı ve devamlı olmayan şehir yapısı, zeytin bahçeleri, geniş yapraklı ve ibrelili ormanlar, sahiller ve kumsallar, deniz ve okyanuslar gibi alanlar en yüksek puanı almış ve turizm ve rekreasyona göre yeterli durumda oldukları tespit edilmiştir. 1 puan ve % 1,82 ile spor ve dinlenme alanları, geçici orman ve çalılıklar, su kütleleri ve sürekli sulanan araziler gibi alanlar en düşük puanı alarak yetersiz oldukları belirlenmiştir. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Düzey 3'ün aldığı puan değerleri ve dağılımları Çizelge 4.6 ve Şekil 4.16. de verilmiştir.

Çizelge 4.6. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Düzey 3'ün puan değerleri

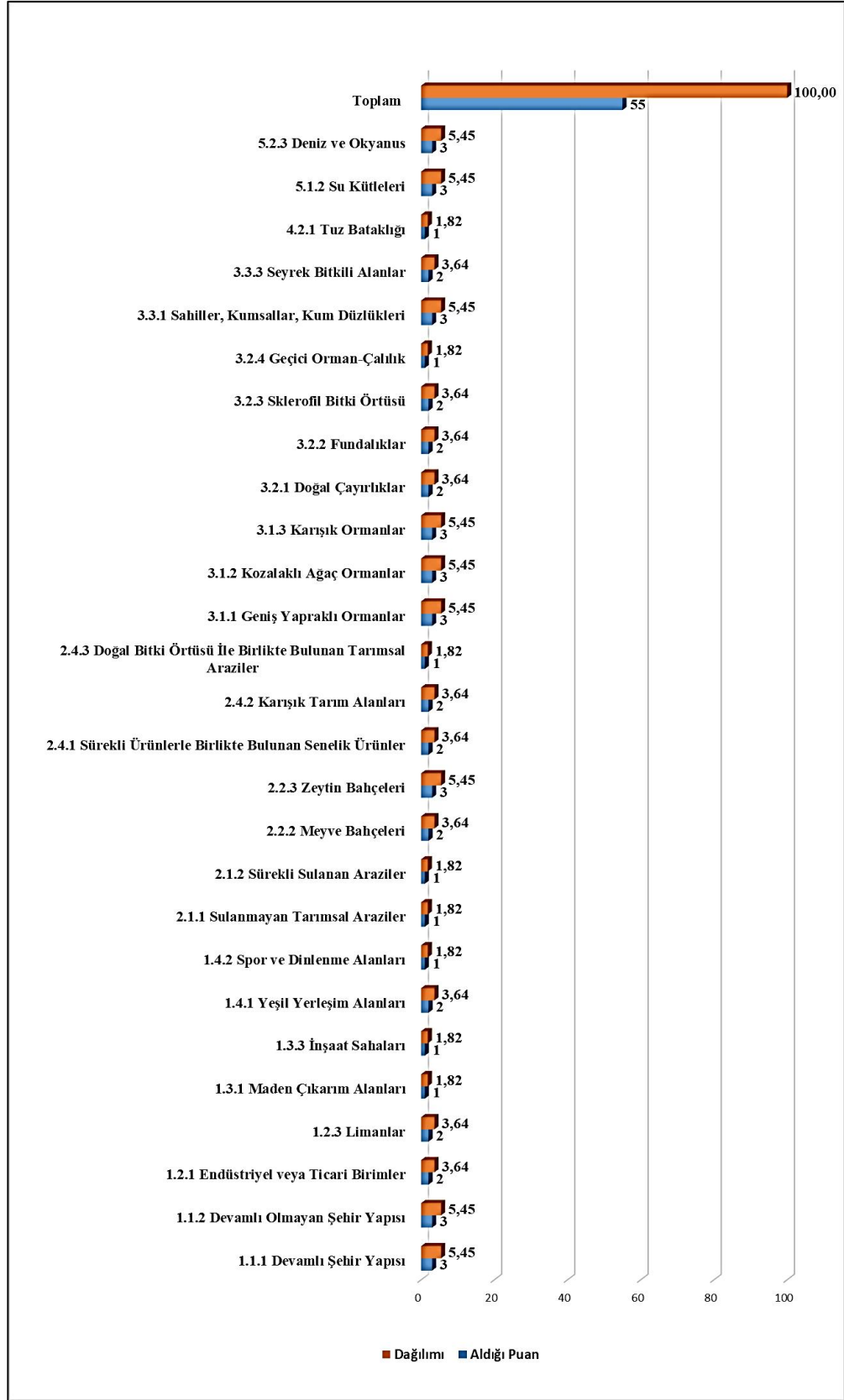
Düzey 3	Yetersiz (1 Puan)	Kısmen Yeterli (2 Puan)	Yeterli (3 puan)	Düzeyin Aldığı Toplam Puan	Düzeyin Alacağı Maximum Puan
1.1.1 Devamlı Şehir Yapısı	0	0	3	3	3
1.1.2 Devamlı Olmayan Şehir Yapısı	0	0	3	3	3
1.2.1 Endüstriyel veya Ticari Birimler	0	2	0	2	3
1.2.2 K. yolu ve D. yolu ile İlgili Alanlar	-	-	-	-	-
1.2.3 Limanlar	0	2	0	2	3
1.2.4 Hava Alanları	-	-	-	-	-
1.3.1 Maden Çıkarım Alanları	1	0	0	1	3
1.3.2 Boşaltım Alanları	-	-	-	-	-
1.3.3 İnşaat Sahaları	1	0	0	1	3
1.4.1 Yeşil Yerleşim Alanları	0	2	0	2	3
1.4.2 Spor ve Dinlenme Alanları	1	0	0	1	3
2.1.1 Sulanmayan Tarımsal Araziler	1	0	0	1	3
2.1.2 Sürekli Sulanan Araziler	1	0	0	1	3
2.1.3 Çeltik Tarlaları	-	-	-	-	-
2.2.1 Bağlar	-	-	-	-	-
2.2.2 Meyve Bahçeleri	0	2	0	2	3
2.2.3 Zeytin Bahçeleri	0	0	3	3	3
2.3.1 Meralar	-	-	-	-	-
2.4.1 Sürekli Ürünlerle Birlikte Bulunan Senelik Ürünler	0	2	0	2	3
2.4.2 Karışık Tarım Alanları	0	2	0	2	3

Çizelge 4.6. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Düzey 3'ün puan değerleri (Devam)

Düzey 3	Yetersiz (1 Puan)	Kısmen Yeterli (2 Puan)	Yeterli (3 puan)	Düzeyin Aldığı Toplam Puan	Düzeyin Alacağı Maximum Puan
2.4.3 Doğal Bitki Örtüsü İle Birlikte Bulunan Tarımsal Araziler	1	0	0	1	3
2.4.4 Orman Tarımı Arazileri	-	-	-	-	-
3.1.1 Geniş Yapraklı Ormanlar	0	0	3	3	3
3.1.2 Kozalaklı Ağaç Ormanlar	0	0	3	3	3
3.1.3 Karışık Ormanlar	0	0	3	3	3
3.2.1 Doğal Çayırliklar	0	2	0	2	3
3.2.2 Fundalıklar	0	2	0	2	3
3.2.3 Sklerofil Bitki Örtüsü	0	2	0	2	3
3.2.4 Geçici Orman-Çalılık	1	0	0	1	3
3.3.1 Sahiller, Kumsallar, Kum Düzükleri	0	0	3	3	3
3.3.2 Çıplak Kayalık	-	-	-	-	-
3.3.3 Seyrek Bitkili Alanlar	0	2	0	2	3
3.3.4 Yanmış Alanlar	-	-	-	-	-
3.3.5 Buzullar ve Kalıcı Kar	-	-	-	-	-
4.1.1 İç Bataklıklar	-	-	-	-	-
4.1.2 Turbalıklar	-	-	-	-	-
4.2.1 Tuz Bataklığı	1	0	0	1	3
4.2.2 Tuzlalar	-	-	-	-	-
4.2.3 Gel Git Olayı ile Oluşan Düzükler	-	-	-	-	-
5.1.1 Su Yolları	-	-	-	-	-

Çizelge 4.6. CORINE arazi sınıflandırmasına göre Düzey 3'ün puan değerleri
(Devam)

Düzey 3	Yetersiz (1 Puan)	Kısmen Yeterli (2 Puan)	Yeterli (3 puan)	Düzeyin Aldığı Toplam Puan	Düzeyin Alacağı Maximum Puan
5.1.2 Su Kütelleri	0	0	3	3	3
5.2.1 Kıyı Lagünleri	-	-	-	-	
5.2.2 Haliçler Nehir Ağızları)	-	-	-	-	
5.2.3 Deniz ve Okyanus	0	0	3	3	3

Şekil 4.16. Düzey 3' ün puan dağılımları

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada Balıkesir ili Erdek ilçesi Kapıdağ Yarımadası alan kullanımlarının turizm ve rekreasyonel potansiyelleri değerlendirilmiştir.

Erdek ilçesi Marmara bölgesinde, Marmara Denizinin güneyinde bulunana 300 km² lik bir yarımadadır. Yarım adanın iç tarafları sık orman alanları ile kaplı olup, kıyı bölgeleri ise rekreasyonel ve turistik açıdan büyük öneme sahip kumsal alanları ile örtülüdür. Akdeniz ve Karadeniz iklim özelliklerini bünyesinde barındıran Kapıdağ Yarımadası bu özelliği ile birçok bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır. Kapıdağ Yarımadası'nın, yarımadaya yayılmış durumda olan mahalleleri ve ilçe merkez mahalleleri olmak üzere toplamda 25 mahallesi bulunmakla birlikte 32.963 nüfusa sahiptir. Ulaşım açısından ise avantajlı bir konumda bulunan Erdek, birçok şehir merkezlerine (Bursa, Çanakkale, İstanbul, İzmir) yakın olması sebebiyle de ziyaretçilerin sık olarak geldiği bir ilçedir.

Bu çalışmada CORINE arazi örtüsü sınıflandırılması temel alınarak alanın turistik ve rekreasyonel potansiyelini belirlenmiştir. Çalışmada çalışma alanının alan kullanımı ve arazi örtüsü ilişkisi ile rekreasyonel ve turistik potansiyel hesaplanmadan önce alanın yıllara göre CORINE verileri dikkate alınarak değişimleri incelenmiştir. Katmanlar arasında alanın doğal ve kültürel değerlerine zarar verecek değişimlerin olmadığı görülmüştür. Bu durum turizm ve rekreasyon olanakları için önemli bir potansiyeldir.

Alan içi yapılan değerlendirmelerde "CORINE Arazi Örtüsü Sınıflandırılması" Düzey 1'e göre bakıldığında 21 puan ve % 38,18 ile en yüksek puanın Orman ve Yarı Doğal alanlarda olduğu, 1 puan % 1.82 en düşük puanın ise Islak Alanların olduğu görülmektedir. Tarım Alanlarının ve Yapay Yüzeylerin kısmen yeterli düzeyde olduğu, Su Toplulukları yetersiz düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Orman alanlarının varlığı, zenginliği ve doğal yapısını koruması ile rekreasyonel birçok faaliyete olanak tanımaktadır. Orman alanlarında bulunan dinlenme yerleri, alanın doğal yapısını bozmayacak şekilde planlanmış olduğundan, orman alanlarının sürekliliği her daim devam edecektir. Bünyesinde bulundurduğu bitki türleri ile ekonomik olarak yerel

halka fayda sağlamaktadır. Zengin bitki örtüsüne sahip oluşu alanda bilimsel çalışmaların yapılmasına olanak tanımaktadır.

Turistik ve rekreasyonel olarak yapılan faaliyetlerde orman alanlarının yeri gün geçtikçe çok daha fazla önemli bir noktaya taşınmaktadır. Buna bağlı olarak, Uzun ve Müderrisoğlu (2010)'na göre, günümüzde göçlerin kırsal alanlardan kentlere doğru yönelim göstermesi ile kentlerdeki hızlı nüfusta artış ve kentleşme, insanların kentlerin yarattığı fiziksel ve psikolojik yönden baskısı altında olmasına sebebiyet vermektedir. Buna yönelik insanlar kent yaşamı esnasında rekreasyon ihtiyacını hissetmekte olduklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda orman alanları turizm ve rekreasyon için önemli bir yer teşkil etmekte olduğunu vurgulamışlardır.

Yaptığımız çalışmada CORINE arazi sınıflandırılması Düzey 2'ye göre bakıldığında en etkili ve en yüksek puanın, 9 puan ve %16,36 ile Orman Alanlarının kendi içerisinde belirlenen maximum puana sahip olduğu ve yeterlilik düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Endüstriyel, Ticari ve Taşıma Birimlerinin, Funda ve/veya Otsu Bitkilerin Birleşimi olarak belirtilen alanlar kısmen yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir. En düşük puanın ise 1 puan ve %1,82 ile kıyıya yakın ıslak alanların yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Şehir yapısının o şehirde yaşayan insanların gereksinimlerine, yaşam şekillerine, kültürüne göre planlanması gerektiği ve aynı zamanda şehir yapısının geleceğe yönelik çalışmalar yapılarak oluşturulması önemlidir. Yücel, Aslanboğa ve Korkut (2008), Kent planlaması, kentlerin altyapı durumlarının, insanların yoğun olarak kullandığı yerlerin, bina, dinlenme, sportif faaliyet, iş-egitim hayatı gibi fonksiyonların yapılabileceği yerlerin, yapıların özelliklerinin, niceliğinin ve mekansal konumunun çok boyutlu yaklaşımlarla saptanmasına ve bu doğrultuda ilerlemesine yönelik planlama çalışmaları şeklinde ifade etmişlerdir.

Denizlerin ve içsel suların turizm ve rekreasyonel faaliyetlerdeki durumu çalışma alanımızda ve genel anlamda ülkemizde çok büyük öneme sahiptir. Karahan ve Orhan (2009)'a göre, suda veya çevresinde gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlikler suyu ve kıyıları rekreasyonel tercih olarak üst sırada tutmaktadır. Su, çeşitli rekreasyon

etkinliklerine ortam hazırlayarak kaynak görevini üstlenmektedir. Bununla beraber, yüzey şekillerini bütün hale getirip görselliği fazlalaştırarak bölgenin rekreasyonel potansiyelini arttırmakta olduğunu vurgulamışlardır. Yine su toplulukları odaklı yapılan etkinliklerde, Meriç ve Bozkurt (2017), okyanuslar, denizler, göller ve akarsular rekreasyonel etkinliklerin sağlanmasında önemli yer tutan doğal su alanları olduğunu belirtmişlerdir. İnsanların rekreasyon faaliyetleri olarak doğal sulak alanları ve etrafını tercih ettiği görülmektedir. İnsanların suyu kıyıların tercih etmesinde ki artış, sulak alan ve çevresinin planlı olarak kullanılmasını ve yanlış kullanımların bertaraf edilmesi gerekmektedir şeklinde ifade etmişlerdir.

Yaptığımız çalışmada CORINE arazi sınıflandırılması Düzey 3'ye göre incelendiğinde; Devamlı Şehir Yapısı Alanları, Devamlı Olmayan Şehir Yapısı Alanları, Zeytin Bahçeleri, Geniş Yapraklı Orman Alanları, İbrelili Ormanları, Karışık Ormanlar, Sahiller-Kumsallar-Kum Düzükleri, Su Kütleleri, Deniz ve Okyanus Alanlarının maximum 3 puan %5.45 değerinde yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Endüstriyel veya Ticari Birimler, Limanlar, Yeşil Yerleşim Alanları, Meyve Bahçeleri, Sürekli Ürünlerle Birlikte Bulunan Senelik Ürünler, Karışık Tarım Alanları, Doğal Çayırliklar, Fundalıklar, Sklerofil Bitki Örtüsü, Seyrek Bitkili Alanlarının kısmen yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Yeterli düzeyde olmayan alanların ise 1 puan ve %1,82 değeri Maden Çıkarım Alanları, İnşaat Sahaları, Spor ve Dinlenme Alanları, Sulanmayan Tarımsal Araziler, Sürekli Sulanan Araziler, Doğal Bitki Örtüsü İle Birlikte Bulunan Tarımsal Araziler, Geçici Orman-Çalılık, Tuz Bataklığı alanları olduğu tespit edilmiştir.

Turizm ve rekreasyonel durumun yeterlilik düzeyi değerlendirildiğinde, 81 puan üzerinden 55 puan olarak %67 başarı oranında orta düzeyde turistik ve rekreasyonel potansiyele sahip olduğu tespit edilmiştir.

Bu sonuca göre Erdek ilçesi Kapıdağ Yarımadası'nın turizm ve rekreasyonel kullanımlar açısından önemli doğal kaynaklara sahip olduğu görülmektedir. Alan çok fazla yapay yüzeyler ile parçalanmamıştır. Bu da doğal yapı için avantaj sağlamaktadır. Doğal kaynakların bozulmamış, geleceğe yönelik planlamalar ışığında kullanılıyor olması, bölge gelişimi için önemli bir değerdir. Doğal kaynakları TÇS Vakfı (1984), Madenler,

sulak alanlar, doğal bitki örtüsü, doğal hayvan grupları, toprak alanları doğal kaynaklar olarak belirtmektedir. Dünyadaki bütün oluşumların kaynağı olan güneş, en baş doğal kaynak olarak gösterilir. Ayrıca doğal kaynak olarak diğer oluşumlar ise rüzgârlar ve yağışlar şeklinde ifade etmektedir.

Doğal kaynakların bozulmamış olması turizm açısından da büyük avantaj sağlamaktadır. Bölgede doğaya dayalı bir turizm çeşidinin oluşmasına olanak tanımakta ve ekonomik açıdan kalkınmaya büyük fayda sağlamaktadır. Küçükaslan (2006), Doğa odaklı turizm amacı ile kullanılan oluşumların; doğal peyzaj alanları, sulak bölgeler, bitki örtüsü ve yaban hayatı gibi doğal kaynakların kullanımı ile ilgili turizm şekillerini kapsamaktadır şeklinde ifade etmektedir. Bu doğal değerlerin devamlılığı, doğal kaynakların doğru şekilde yönetilmesiyle mümkündür. Yılmaz, Bozkurt ve Taşkın (2005), Doğal alanların insanlar tarafından yoğun ve plansız olarak kullanılması, doğa ile yaşam arasında dengenin hızlı bir şekilde bozulmasına sebebiyet vermekte olduğunu belirtmişlerdir. Çevresel kirlilik, su, hava veya yiyeceklerin insan sağlığında, gerçek veya potansiyel olumsuzluklara neden olacak şekilde kirlenmesi ya da doğada olumsuzluk yaratması olarak tanımlanmaktadır. Doğal kaynaklar bütünü çevre, nitelik son yüzyılda artış gösteren endüstrileşme ve plansız kullanımlar yüzünden bozulmaya başlamıştır şeklinde ifade etmiştir. Akten, Gül ve Akten, (2009)'na göre doğal değerlerin insanlar yüzünden karşısına çıkan tehditler, avlanma, plansız yerleşim, ağaç kesimi, turizm gibi nedenlerle zarar görmesidir. Bu tehditlerin başında orman yapısına sahip bölgelerde oluşturulan turizm faaliyetlerinin sebebi ile plansız bir şekilde ormanlık alanda dolaşmaları, plansız olarak oluşturulan yapılar ve gerçekleştirilen yoğun etkinlikler doğal yapının direk veya sonradan zarar görmesine sebebiyet vermektedir. Nitelik doğal kaynakların korunmasındaki istenilen hedef, doğal ve kültürel değerlerin korunması ve bozulmadan gelecek nesillere sunulması şeklinde vurgulamışlardır.

Erdek ilçesinin dış mekan rekreasyon öğelerinin gerek yerel halkın gerekse gelen ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olduğu görülmektedir. İstenilen ölçekte bir kent yaratabilmek için, uzun vade de yaşayan ve turistik amaçlı gelen insanların ihtiyaçlarını, kullanım potansiyellerini iyi ölçmek gerekir. Bu değerlendirmeler ışığında iyi bir planlama, sonrasında uygulama, daha sonra ise denetleme mekanizmasının

işlemesi önem arz etmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışma sonrasında ilçenin ve çevresinin rekreasyonel olarak güçlü bir potansiyele sahip olduğu ve bu kaynaklardan etkin bir şekilde yararlanıldığı belirlenmiştir.

Kapıdağ Yarımadası'nın CORINE arazi sınıflandırılmasına göre turizm ve rekreasyon potansiyelinin değerlendirilmesinde çıkan sonuçlara göre; şehir yapısının turizme ve rekreasyonel faaliyetlerle ilişkili ve yeterli düzeyde olması sayesinde yerel halka ve gelen ziyaretçilere büyük kolaylık sağlamaktadır. Endüstriyel alanların kent merkezinde olmayışı, kentin doğal yapısını korumasına fayda getirmektedir.

Kent merkezinde konumlandırılan liman sayesinde çevre illerden ve adalardan gidiş-gelişin sağlanması ilçede hareketlilik meydana getirmektedir. Aynı şekilde Erdek'e 15 km uzaklıkta olan Bandırma limanına İstanbul'dan gelen yolcu gemileri sayesinde ulaşım bir hayli kolaylaşmıştır.

Tarım dışı yeşil alanların turizm ile ilişkili durumu fayda sağlarken, kullanım açısından tam olarak yeterli olmayışı aksaklıklar yaratmaktadır. Kapıdağ Yarımadası'na ait kendisine has sürekli ürünlerin bulunması, bölgenin tanıtımı için ve yerel halkın ekonomik olarak yararlanması için büyük katkı sağlamaktadır. Bu ürünler sayesinde istihdam yaratılmakta ve hem kültürel hem de sosyal olarak kentin gelişme olanak tanımaktadır.

Erdek turizmine en büyük çekicilik katan sahillerinin ve kumsallarının varlığı sadece kent merkezi ile sınırlı kalmayıp bütün Kapıdağ Yarımadası'na yayılmış olması insan kalabalığını ortadan kaldırmakta ve kent merkezi dışındaki alanlarında etkin rol oynamasına sebep olmaktadır. Bölgenin tamamı bu sayede ekonomik olarak da canlı kalmaktadır. Deniz dışında yarımadanın içinde bulunan gölet ve diğer su kütleleri hem rekreasyonel olarak hem de yaban hayatı yönünden önemlidir. Akpınar ve Akbulut (2007)'a göre, insanların turizm faaliyetlerinde sulak alanlara olan ilgisi yalnızca denizlerle sınırlandırılmamıştır. Su kaynaklarının ciddi bir kısmını göl alanları oluşturur. Göl alanlarında yapılan faaliyetlerde, denizlerde yapılan etkinlikler ile rekreasyonel olarak uygunluk göstermektedir. Göl alanları suya yönelik faaliyetlerin dışında piknik,

avcılık, kamping, yürüyüş yapma, fotoğraf çekme, bisiklete binme ve manzara seyretme gibi diğer etkinliklerin baskın olduğu yerlerdir şeklinde vurgulamışlardır.

Erdek İl çesinin en temel ürünü olan zeytin ve zeytinyağı üretimi bölgeye hem ekonomik hem de kültürel yönden büyük katkı sağlamaktadır. Bölgede çok sayıda bulunan zeytin bahçesi ve zeytin hasat dönemini gelen ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Zeytin adı altında turistik etkinlikler düzenlenmekte ve ilçenin tanıtımı yapılmaktadır. Zeytin kenti olarak Erdek, asırlardır zeytin odaklı kültürün var olmasına ortam hazırlamıştır. Bölgenin en büyük kaynağı olan zeytin ve zeytinden oluşturulan zeytinyağı, sabun, çay, kolonya ve hediyelik eşyaları vb. eserler, Erdek'in turistik eser potansiyeline katkı sağlamaktadır.

Erdek İlçesi'nin diğer temel ürünü olan mor soğan üretimi de bölgeye ekonomik olarak katkı sağlamaktadır. Diğer yörelerde yetişen mor soğana göre, Kapıdağ Yarımadası'nda yetişen mor soğanın tat olarak farklılık göstermesi ziyaretçilerin ürüne olan ilgisini arttırmaktadır.

Bölgenin turistik ve rekreasyon potansiyelinin belirlenmesinde doğal kaynakların, arazi kullanımı ve arazi örtüsünün yanı sıra tarihi ve kültürel özellikleri de önemli yer tutmaktadır. Bölgeyi ziyaret eden turistler Kirazlı Manastırını, Kyzikos Antik Kentini, bahar ayında ziyarete açılan Seyit Gazi Tepesini ziyaret etmeden ilçeyi terk etmemektedirler. İlçe merkezi dışında Kapıdağ Yarımadası'na dağılmış olan diğer mahallelerde yaşayan farklı kültürel özelliklere sahip insanlar, konuştukları dil, farklı giyim tarzları, değişik yemek türleri ile farklılık göstermektedirler. Bu özelliği ile de Erdek kozmopolit bir yapıya sahiptir.

Yaptığımız bu çalışma ile Erdek ilçesi ve Kapıdağ Yarımadası'nın arazi kullanım durumu ve arazi örtüsü ortaya koyularak turizm ve rekreasyon potansiyeli ile ilişkisi değerlendirilmiştir. Önemli kaynak değerine sahip Kapıdağ Yarımadası'nda bozulmaların çok fazla olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum turistik ve rekreasyon olanaklarının önemli bir potansiyelde olduğunu göstermektedir. Bu potansiyelin devam edebilmesi için ekolojik temelli planlama yaklaşımları ile alanda turistik ve rekreasyonel planlar geliştirilmelidir. Böylelikle kaynakların koruma-kullanma dengesi ile kullanılarak

korunacak ve kaynakların sürdürülebilirlikleri sağlanmış olacaktır. Erdek ve Kapıdağ Yarımadası'nda bu doğrultuda şu öneriler geliştirilebilir:

- Erdek ve Kapıdağ Yarımadası'nın doğal yapısının tanıtımı daha iyi yapılarak turizme kazandırılmalı ve aktiviteler sadece yaz döneminde değil gününbirlik geziler şeklinde yapılması planlanmalıdır.
- Kapıdağ Yarımadası'ndaki merkez mahalleler hariç diğer yerleşim alanlarının doğal yapısı ve yaşayan insanların özgün yaşam tarzları yabancı turistlere tanıtılmalıdır. Kültür turizmi ve Kırsal turizm etkinlikleri kapsamında festivaller ile yörenin tanınırlığı arttırılmalıdır. Ballıpınar Mahallesinde yaşayan insanların Pomak kültürüne sahip çıkmaları ve halen sürdürmeleri, buna bağlı olarak kendi kültürlerine has kıyafetler ve kendi kültürel yemeklerini yapmaları mahallenin tanıtımı için önemlidir. Balıkçılık anlamında Kapıdağ Yarımadası'nın en zengin mahallesi olan Çakıl Mahallesinde balıkçılığa yönelik tanıtımlar yapılmalıdır. İlhanlar Mahallesi ve Turan Mahallesi kıyı çizgilerinin girintili çıkıntılı bir yapıya sahip olması alanda çok fazla koy oluşumuna sebep olmuştur. Bu alanların gerekli rekreasyonel düzenlemeleri ve tanıtımları yapılarak Deniz Turizmi kapsamında ziyaretçilerin gelmesi sağlanmalıdır.
- Bölgenin yerel yönetimlerine ekolojik temelli turizm çeşitleri hakkında bilgi verilmeli, bölgenin ekolojik temelli turizm potansiyeli göz önüne çıkartılarak, bu konuda yerel halka eğitimler verilerek bu konuda aktivite alanları genişletilmelidir.
- Kapıdağ Yarımadası'nda yetişen ve bölgeye has ürün özelliği taşıyan mor soğanın ve zeytin' nin ekolojik temelli turizm içerisinde değerlendirebileceğimiz kırsal turizm faaliyetleri içerisinde tanıtımının yapılması ve insanları ürünün gelişim esnasında gezdirilerek ürün hakkında bilgi verilmesi bölge tanıtımı için önem arz etmektedir.
- Kapıdağ Yarımadası'nda doğal ve kültürel kaynak değerlerine zarar vermeden konaklama alanları, rekreasyon alanları, alt yapı, ulaşım imkanları, günümüz şartlarına uygun hale getirilmelidir.
- Doğal kaynak değerleri büyük oranda korunan Kapıdağ Yarımadası'nda ki bitki ve hayvan toplulukları geniş yelpazede araştırılmalı ve bilimsel çalışmalara ışık tutmalıdır. Bu kapsamda bilimsel eğitsel turizm faaliyetleri geliştirilmelidir.

- Önemli tarihi değerlere sahip olan Kapıdağ Yarımadası'nın kültürel turizm faaliyetleri çeşitlendirilmelidir.
- Doğa ve kültür turları yapan acentaların Erdek' e gelmeleri ve turist çekmeleri için iş birliği yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Acuner, Ş. 2006.** Turizmde Sürdürülebilirlik Anlayışı İçerisinde Alternatif Turizm Türlerinin Yeri, *Verimlilik Dergisi* (4): 6-11.
- Ağaoğlu, K. 1991.** Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkinliği, MPM Yay. No:439, Ankara.
- Akat, Ö. 2000.** Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği, 3. Baskı, Bursa, 434 s.
- Akpınar, E., Akbulut G. 2007.** Hafik Gölü ve Yakın Çevresinin Turizm Olanakları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1): 1-24.
- Aksoy, A. ve Ünsal, D. 2012.** Kültürel Miras Yönetimi. Anadolu Üniversitesi Yayını, No:2573, Açık öğretim Fakültesi Yayını, No: 1543. Eskişehir, 173 s.
- Akten, M. ve S.Akten, 2011.** Rekreasyon Potansiyellerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Model Yaklaşımı: Gülez Yöntemi I. Ulusal Sarıgöl İlçesi Ve Değerleri Sempozyumu, Sarıgöl.
- Akten, S., Gül, A. ve Akten, M. 2009.** Korunan Doğal Alanların Katılımcı Yönetim Planında Ziyaretçi Etki Yönetimi Yaklaşımı, Uluslararası Davraz Kongresi (24-27 Eylül 2009), Isparta, <http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/yonetim/yonetim31.pdf>, (Son Erişim Tarihi: 01.09.2012).
- Altınbaş, Ü. 2006.** Toprak Etüt ve Haritalama. Ege Üniversitesi Yayınları, Ziraat Fakültesi Yayın No: 521, İzmir.
- Altunkasa, M. F. 2003.** Rekreasyonel Planlama Organizasyon, Adana: Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, 327-332.
- Anonim, 1997a.** DPT, 1997. Ulusal Çevre Eylem Planı: Eğitim ve Katılım, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.- (Erişim Tarihi: 14 Mart 1997)
- Anonim, 2010a.** <https://www.dunya.com/gundem/egitim-turizmi-haberi-132396> - (Erişim Tarihi: 4 Aralık 2010)
- Anonim, 2012a.** Erdek Liman Başkanlığı- (Erişim Tarihi Ocak 2012)
- Anonim, 2015a.** Erdek Orman İşletme Şefliği- (Erişim Tarihi: Aralık 2015)
- Anonim, 2015b.** <http://www.world-tourism.org>, 2010 - (Erişim Tarihi: 29 Eylül 2015)

Anonim, 2018a. <http://corine.ormansu.gov.tr/corineportal/araziortususiniflari.html> – (Erişim Tarihi: Kasım 2018)

Anonim, 2018b. Erdek Belediyesi 2018- (Erişim Tarihi: Kasım 2018)

Anonim, 2018c. <http://www.oocities.org/tatlisukoy/KapıdağYarımadası.htm> - (Erişim Tarihi: Kasım 2018)

Anonim, 2018d. Kapıdağ Yarımadası'na deniz ve karayolu ile ulaşım imkânları Şekil 3.9. www.erdeknarli.com – (Erişim Tarihi: Şubat 2018)

Anonim, 2019a.

<http://www.ktbayirimisletmeler.gov.tr/dosya/1245937/h/sonturizmraporu.DOC> - (Erişim Tarihi: Nisan 2019)

Anonim, 2019b. Genel Turizm Bilgisi, Alternatif Turizm, Kitle Turizmi.

https://auzefalmsstorage.blob.core.windows.net/auzefcontent/ders1/genel_turizm_bilgisi/12/index.html#konu-2 (Erişim Tarihi: Nisan 2019)

Anonim, 2019c. Sürdürülebilir Turizm.

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/22767/mod_resource/content/1/13%20Sürdürülebilir%20turizm.pdf (Erişim Tarihi: Ocak 2019)

Anonim, 2019d. <http://odaknoktasi.blogspot.com.tr/2007/09/trkiyenin-biyolojik-eyitlili.html>. (Erişim Tarihi: Eylül 2019)

Anonim, 2019e. <http://ntvmsnbc.com/id/25354452/Erişim> - (Erişim Tarihi: Mart 2019)

Anonim, 2019f. <http://www.ekoturizmderneği.org>, 2009 - (Erişim Tarihi: Ekim 2019)

Anonim, 2019g. <http://www.ekoturizmderneği.org>, 2009 - (Erişim Tarihi: Ekim 2019)

Anonim, 2019h. <http://www.finansgundem.com> - (Erişim Tarihi: Şubat 2019)

Anonim, 2019ı. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, Eko-turizm sektör raporu online dosya <https://www.baka.org.tr/uploads/1349952547EKOTURİZMSEKTOR-RAPORU-11EYLUL.pdf> - (Erişim Tarihi: 28 Mart 2019)

Anonim, 2019j. <https://www.ekodialog.com/Konular/planlama-nedir-planlama-sureci.html> - (Erişim Tarihi: 2 Ocak 2019)

Anonim, 2019k. <http://www.erdek.gov.tr/cografi-yapi> - (Erişim Tarihi: Mayıs 2019)

Anonim, 2019l. <https://corine.tarimorman.gov.tr/corineportal/nedir.html> - (Erişim Tarihi: Ocak 2019).

Anonim, 2019m. <http://www.oocities.org/tatlisukoy/KapidagYarimadasi.htm> - (Erişim Tarihi: Kasım 2018)

Anonim, 2019n. <http://www.oocities.org/tatlisukoy/KapidagYarimadasi.htm> - (Erişim Tarihi: Kasım 2018)

Anonim, 2019o. www.herkesebilimteknoloji.com - (Erişim Tarihi: Aralık 2019)

Anonim, 2019 ö <http://www.erdek.gov.tr/kirazli-manastiri> - (Erişim Tarihi: Ocak 2019)

Anonim, 2019p. <http://www.hurriyet.com.tr/bartholomeos-erdek-kirazli-manastirinda-ayin-40559159> - (Erişim Tarihi: 23 Ağustos 2019)

Anonim, 2019r. <http://corine.ormansu.gov.tr/corineportal/araziortususiniflari.html> – (Erişim Tarihi: Eylül 2019)

Anonim, 2020a. GESTAŞ – (Erişim Tarihi: Ocak 2020)

Anonim, 2020b. Erdek İlçe Tarım Müdürlüğü – (Erişim Tarihi: Ocak 2020)

Arıkan, H.A., Aydın A., Baydağ C., Acar F. 2000. Deniz Turizmi ve Yatçılık Çalışma Grubu Görüşler, Öneriler ve Değerlendirmeler, T.C. Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, İstanbul.

Arslan, Y. 2012. Erdek ve Çevresinin Eko-turizm Açısından Değerlendirilmesi, 45 s.

Artüz, İ. ve Baykut, F. 1986. Marmara Denizi'nin hidrografisi ve su kirlenmesi açısından bilimsel değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, 119(2): 297.

Ateşoğlu, A. 2016. Havza çalışmalarında kullanılan CORINE 2006 arazi sınıflandırma verilerinin doğruluğunun araştırılması. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 66 (1): 173-183.

Ayaz, N. 2012. Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye Başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Bilim Dalı, Yayınlanmış *Doktora Tezi*, Ankara.

- Aydın, S., Kelçeoğlu, B. 2001.** Genel Eğitimler Işığında Türkiye Turizmi Üzerine Bir Değerlendirme T.C. Turizm Bakanlığı 2. Turizm Şurası Bildirimleri, 1. Cilt, Ankara.
- Avşar, N. 2002.** Gökçeada, Bozcaada ve Çanakkale üçgeni kıta sahanlığı (KD Ege Denizi) bentik foraminifer dağılımı ve taksonomisi. *Yerbilimleri*, (26): 53-75.
- Bakırcı, M. 2002.** Eko-turizm, İkinci Turizm Şurası Bildiriler, Cilt. II, 12-14 Nisan 2002, Turizm Bakanlığı, Ankara.
- Balıkçı, Ö. 2019.** *Gizemli Cennetsin Erdek Dergisi*, Erdek, Balıkesir, 45-47.
- Barrère, C. 2015.** Cultural heritages: From official to informal. *City, Culture and Society*. 1-8.
- Batman, O., Oğuz, S.Ç. 2008.** Kültür Turizm. C. Avcıkurt ve N. Hacıoğlu(Ed.) Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, 189-208. Nobel Yayın, Ankara.
- Batman, O. ve Cömert, T. 2002.** Türk turizm planlamasında yaşanan kronik uygulama sorunları. T.C. Turizm Bakanlığı, II. Turizm Şurası, I. Cilt, 125-141, Ankara.
- Başayığıt, L. 2004.** CORINE Arazi Kullanımı Sınıflandırma Sistemine Göre Arazi Kullanım Haritasının Hazırlanması: Isparta Örneği. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 10 (4): 366-374.
- Bayer, M. Z. 1992.** Turizme Giriş, İşletme Fakültesi, İşletme İktisadı, Yayın No: 146 İstanbul, 245 s.
- Butler, R. 1998.** Rural Recreation and Tourism, The Geography of Rural Change. Addison Wesley Longman, Harlow, 211-232.
- CORINE, 1997.** The CORINE Project. Methodology. European Environmental Agency, 94 s.
- Cürebal, İ. 1999.** Gönen Çayı (Tahirova) ile Edincik (Balıkesir) Arasının Kıyı Kullanımı ve Planlaması (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çeker, H., Uçan, M., Dalgın, T. 2012.** Kırsal Turizmin Gelişimi Konusunda Yerel Halkın Algıları: Fethiye Yöresi Örneği, *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 1(1): 25 Muğla.

Çelikyay S. 2006. Ekolojik Planlama Sürecinde Stratejik Çevresel Etki Değerlendirmesi Ve Bartın Şehri Üzerinde Bir Örnek Çalışma, ZKÜ Bartın Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Bartın. 8(9): 11.

Çetinkaya, S., Özşahin, E. 2013. Arsuz Ovasında (İskenderun/Hatay) Arazi Örtüsü ve Kullanım Özelliklerinin Değişimi. III. Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 654-664, Hatay.

Çivi, A., Akgündüz, E., Kalaycı, K., İnan, Ç., Sarıca, E. Toru, E. 2011. CORINE projesi. Tufuab 2011 6.Teknik Sempozyumu, 1-10.

Deffner, A. Liouris, C. 2005. City Marketing: A Significat Planning Tool For Urban Development In A Globalised Economy, 45th Congress Of The European Regional Scince Association, 23-27 August: 1-21.

Demirel, Ö. 1997. Çoruh Havzası (Yusufeli Kesimi) Doğal ve Kültürel Kaynak Değerlerinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Doktora Tezi*, K.T.Ü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Dirlik, S. 2016. Açık Alan Rekreasyon Faaliyetlerinin Yaşam Doyumuna Etkisi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış *Yüksek Lisans Tezi*: Balıkesir.

Disperati, L. Virdis, 2015. Assessment of land-use and land-cover changes from 1965 to 2014 in Tam Giang-Cau Hai Lagoon, central Vietnam. *Applied Geography*, (58): 48-64.

Doğanay, H. 2001. Türkiye Turizm Coğrafyası. Çizgi Kitapevi, 3. Baskı, Konya, 480 s.

Doygun, H., Berberoğlu, S., Alphan, H. 2003. Hatay, Burnaz Kıyı Kumulları Alan Kullanım Değişimlerinin Uzaktan Algılama Yöntemi ile Belirlenmesi. 12(48): 4-9 Hatay.

Dredge, D. 1999. Destination place planning and design. *Annals of Tourism Research*, 26(1): 772-791.

Emir, O. ve Avan, A. 2010. Yabancı Turistlerin Satın Alma Karar Sürecinde Kültürel Varlıkların Etkisi: Konya Örneği, The Effect of Cultural Assets on Purchase Decision Making Process of The Foreign Tourists: The Case of Konya. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24): 203.

Erdoğanaras, F., Tamer, N., Yüksel, U. D., Gülgeç İ., Yavaş, D., Sönmez, R., Ulvi H., Uğurlar, A. 2012. Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir Ve Bölge Planlama Bölümü 2011-2012 akademik yıl şbp 262-b şehircilik proesi-ııı, Ankara.

Ergin M. 1997. Kuzeydoğu Ege Denizi'nin Gökçeada-Bozcaada-Çanakkale üçgeninde kalan kıta sahanlığındaki Geç Kuvaterner tortularının ve deniz tabanı mikrotopografyasının araştırılması. TÜBİTAK Proje No: 156.

Erinç S. 1978. Changes in the Physical Environment in Turkey Since the end of the last Glacial. In: The Environmental History of the Near and Middle East since the Last Ice Age, W. C. Brice, (ed.), Academic Press, London, 87-110.

Erol, O. ve Çetin, O. 1995. Marmara Denizi'nin Geç Miyosen-Holosen'deki evrimi. İzmit Körfezi Kuvaterner İstifi, E. Meriç 314-341.

Evliyaoğlu, S., 1994. Türkiye Turizm Coğrafyası ve Türkiye Coğrafyasının Ana Hatları, Gazi Üniversitesi, Tic. Tur. Eğ. Fak., Turizm Bölümü, Ankara.

Güneysu, C. 2000. Marmara Denizi ve Kıyılarının Jeomorfolojik Özellikleri", Marmara Denizi'nin Jeolojik Oşinografisi, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü, Editörler: Ertuğrul Doğan-Ajun Kurter, 33-77, İstanbul.

Güleç, S. 1990. Orman İçi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi için Bir Değerlendirme Yöntemi, *I.Ü. Orman Fakültesi Dergisi*, Seri A, 40(2): 132-147, İstanbul.

Güre, M. 2009. Avrupa Birliği CORINE Arazi Kullanımı Sınıflandırma Sistemi ve Çanakkale İli Uygulaması. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış *Doktora Tezi*, Çanakkale.

Güre, M. Özel, M.E. ve Özcan, H. 2009. CORINE Arazi Kullanımı Sınıflandırma Sistemine Göre Çanakkale İli. *Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 13(3): 37-48.

Godbey, GC., Caldwell, LL., Floyd, M., Payne, LL. 2005. Contributions of leisure studies and recreation and park management research to the active living agenda. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(2): 150-158.

Gürbüz, M., Denizdurduran, M., Karabulut, M., Kızılelma, Y. 2012. Uzaktan Algılama ve CBS kullanarak Elbistan Ovasında Arazi Kullanımı/Arazi Örtüsünde Meydana Gelen Değişimlerin İncelenmesi, *KSÜ Mühendislik Bilimleri Dergisi*, Özel Sayı, 30-3.

Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Din  Y. 2015. Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, Detay Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 216 s.

Haines-Young, R., Weber, J. L. 2006. Land Accounts for Europe 1990-2000: Towards Integrated Land and Ecosystem Accounting. European Environmental Agency, Copenhagen.

Inskeep, E. 1991. Tourism Planning: Basics, Concepts, Cases.

Karagüllü, O., Kendüzler, M. 2008. CORINE Sınıflandırması Raporu. Orman Genel Müdürlüğü, Orman Harita ve Fotogrametri Müdürlüğü, Ankara.

Karaküçük, S. 1999. Rekreasyon Boş zamanları Değerlendirme, Bağırğan Yayım evi, 3. Baskı, Ankara, 435 s.

Karaküçük, S. 2008. Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme, 5. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 202 s.

Karahan, F., Orhan, T. 2009. Çoruh Havzası Uzundere Vadisi' nin Kırsal Rekreasyon Planlaması Yönünden Suya Dayalı Olanakları, Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunlarını Araştırma Derneği, Kırsal Çevre Yıllığı, 19.

Karaman, T. Z. 1996. Sosyo-Ekonomik Çevre ve Çevresel Etki Değerlendirmesi, *Türk İdare Dergisi*, İçişleri Bakanlığı Yayını, (410): 59.

Karaşah, B. 2017. Kentsel ve Kırsal Rekreasyon Alanlarına Yönelik Kullanıcı. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 19(1): 58-69.

Katayev, D. 2015. Synthesis of Biaryls by Decarboxylative Hiyama Coupling, (7)2028-2037.

Khakzad, S., Pieters, M. ve Van Balen, K. 2015. Coastal cultural heritage: A resource to be included in integrated coastal zone management. *Ocean & Coastal Management*, (118): 110-128.

Kılıç, B. ve Kurnaz, A. 2010. Alternatif turizm ve ürün çeşitliliği oluşturmada ekolojik çiftlikler: *Pastoral Vadi örneği. İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(4): 39-56.

Kiper, T. ve Arslan, M. 2007. Anadolu'da Doğa Turizmi Kapsamında Doğa Yürüyüşü Güzergâhlarının Belirlemede Örnek Bir Çalışma, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 4(2): 165-174.

Korkmaz, S. 1993. Turizm Planlaması Ve Yat Turizmi Örneği. Yayınlanmamış *Doktora Tezi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kozak, N., Kozak M. 2000. Genel Turizm Bilgisi, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 124 s.

Kuntay, O. 2004. Sürdürülebilir Turizm Planlaması, Alp Yayınevi, (1): 216 s.

Kurdoğlu, B.Ç. 2005. Trabzon-Gümüşhane Eski Devlet Karayolu'na Ait Hamsi köy Zigana Köy Güzergahı'nın Yeşil yol Olarak Planlanması Üzerine Bir Araştırma, *Doktora Tezi*, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Küçükaslan, N. 2006. Özel İlgi Turizminde Niş Pazarlamanın Yeri, *PARADOKS, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, (e-dergi), <http://www.paradoks.org> Yıl:2 Sayı:2.

Lee, JH., Scott, D., Floyd. MF. 2001. Structural inequalities in outdoor recreation participation: *A multiple hierarchy stratification perspective. Journal of Leisure Research*, 33(4): 427-449.

Luzar, E. J., Diagne, A., Ecgan, C. ve Henning, B. R. 1998. Profiling the Nature-Based Tourist: *A Multinomial Logit Approach, Journal of Travel Research*, 37 (1): 48-55.

Meriç. E., Yanko, V., Avşar, N., Nazik. A. ve Koral, H. 1995. b. Kuvaterner döneminde Akdeniz ile Marmara Denizi arasındaki deniz bağlantıları, İzmit Körfezi Kuvaterner İstifi, E. Meriç(ed.), 285-293.

Meriç S., Bozkurt, Ö. 2017. Van Gölü'nün Rekreatyonel Turizm Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Van, Türkiye.

Mckercher B., Chan A. 2005. How Special is Special Interest Tourism. *Journal of Travel Research*, Vol 44, 39(4): 433-448.

McLean D., Hurd A. 2015. Kraus Recreation and Leisure in Modern Society. London: Jones & Bartlett Learning Publishers.

Metin, T. C. Kesici, M. ve Kodaş, D. 2013. Rekreatyon Olgusuna Akademisyenlerin Yaklaşımı. *Journal of Yaşar University*, 30(8): 5021-5048.

Meyer, W. B., Turner II, B. L. 1994. Changes in Land Use and Land Cover: A Global Perspective. Cambridge University Press, UK.

Milne S., Ateljevic I. 2001. Tourism, economic development and the global local nexus: Theory embracing complexity. (3): 369-393.

Olalı, H., Korzay, M. 1993. Otel İşletmeciliği ve Yönetim, Beta Yayınevi, İstanbul, 158 s.

Onat, F. 1998. Yeşil Alan Kullanıcılarının Memnuniyet Derecelerinin Değerlendirilmesi: Beşiktaş İlçesi Örneği. İTÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Basılmamış *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.

Özel, A. E. 2004. Çanakkale ili Doğal Ve Kültürel Potansiyelinin Turizm Ve Rekreasyonel Kullanım Yönünden İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Çanakkale.

Özçağlar, A. 1994. Çarşamba Ovası ve yakın çevresinde araziden yararlanma, *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, (3): 93-128.

Öztunalı-Kayır G. 1998. Batı Akdeniz Kıyıları Taşıma Kapasitesi ve Eko-turizm, Türkiye Kıyıları 98, Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları, II. Ulusal Konferans Bildirileri Kitabı, Cilt 2012 (1): 12-29.

Öztürk, Y. ve Yazıoğlu, İ. 2002. Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma. *Gazi Üniversitesi Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2): 1-14.

Öztürk, N., Kavaz, B. 2012. Erdek Zeytinliada Meryemana Manastırı, Bandırma: Banmat Matbaacılık.

Pérez-Hoyos, A., Garc á-Haro, F. J., San-Miguel-Ayanz, J. 2012. Conventional and fuzzy comparisons of large scale land cover products: Application to CORINE, GLC2000, MODIS and GlobCover in Europe. *ISPRS Journal of Photogrammetry and Remote Sensing*, (74): 185-201.

Pirselimoğlu Batman, Z. 2013. Altındere Vadisi (Trabzon-Maçka)'n de ekolojik temelli turizm planlama yaklaşımı ve alternatif turizm olanaklarının araştırılması, *Doktora Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon, Türkiye.

Serçek, G. Ö. 2015. Serbest Zaman Etkinlikleri Olarak Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılmaları ve Sosyalleşmeleri Arasındaki İlişki, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (51): 1-21.

Sevil, T., Şimşek Y.K., Katırcı H., Çelik O.V., Çeliksoy, A.M. 2012. Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, TC. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2497, Açık öğretim Fakültesi Yayını No: 1468.

Sommer, S., J. Hill and L. Megier, 1998. The potential of remote sensing for monitoring rural land use changes and their effects on soil conditions. *Agriculture, Ecosystems and Environment* (67): 197-209.

Somuncu, M., Yiğit, T. 2009. Göreme Milli Parkı Ve Kapadokya Kayalık Sitleri Dünya Mirası Alanı'ndaki Turizmin Sürdürülebilirlik Perspektifinden Değerlendirilmesi. Ankara: V. Ulusal Coğrafya Sempozyumu.

Şahin, C. K., Akten S. ve Erol U. E. 2009. Eğirdir Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10 (1):62-71.

Şengör, C.M.A., Yılmaz, Y. 1981. Tethyan Evolution of Turkey: A Plate Tectonic Approach, *Tectonophysics*, 75(3-4): 181-241.

Tağul, Ş. 2006. Peyzaj Patern Metrikleriyle Balıkesir Ovası ve Yakınında Habitat Parçalılığında ve Kalitesinde Meydana Gelen Değişim (1975- 2000). *Ekoloji*, (15):24-36.

Tağul, Ş. 2014. Edremit Körfezi'nin Kuzey Sahil Bölgesinde Peyzaj Paterni ve Arazi örtüsünün Zamansal ve Mekânsal Değişimi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(31)1-16.

Tayfun, A. ve Arslan E. 2013. Festival Turizmi Kapsamında Yerli Turistlerin Ankara Alışveriş Festivali'nden Memnuniyetleri Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2): 192-206.

TÇS Vakfı, 1984. Türkiye'nin Yeni ve Temiz Enerji Kaynakları, TÇS Vakfı Yayını, Ankara, (14): 61-71.

Tekin, A. 2009. Rekreasyon. Ankara: Ata Ofset Matbaacılık. *Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, Volume: 2(2).

TOBB 2003. Bölgesel Gelişim Raporu-I-Batı Akdeniz Bölgesi, TOBB Araştırma Yayınları No:1, Ankara.

Topay, M. 2003. Bartın-Uluyayla Peyzaj Özelliklerinin Rekreasyon-Turizm Kullanımları Açısından Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma, *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Tunoğlu, C. 1999. Marmara Denizi'nin ostrakod topluluğu. *Yerbilimleri*, 20(21): 63-90.

Turner II B. L., Clark, W. C., Kates, R. W., Richards, J. F., Mathews, J. T. ve Meyer, W. B. 1990. The Earth As Transformed By Human Action: Global And Regional Changes In The Biosphere Over The Past 300 Years. Cambridge: Cambridge University Press.

Turton, S.M. 2005. Managing Environment Impacts of Recreation and Tourism in Rainforests of the Wet Tropics of Queensland World Heritage Area, *Geographical Research*, 43(2): 140 – 151.

Ukay, İ. 2014. Adıyaman ilinde kırsal turizm potansiyeli ve geliştirme fırsatları *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51):15-33.

Uzun, S., ve Müderrisoğlu, H. 2010. Kırsal Rekreasyon Alanlarında Kullanıcı Memnuniyeti: Bolu Gölçük Ormanı Dinlenme Yeri Örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A (1): 67-82.

Verburg, P. H., Steeg, J., Veldkamp, A., Willemen, L. 2009. From land cover change to land function dynamics: A major challenge to improve land characterization, *Journal of Environmental Management*, (90): 1327-1335.

Vural, H., Dinç U., Öztürk, N. 1997. Sayısal uydu verileri yardımıyla arazi kullanım haritaları hazırlanmasının Doğu Akdeniz örneğinde araştırılması. III. Uzaktan Algılama ve Türkiye'deki Uygulamaları Semineri, 16-18 Mayıs Uludağ-Bursa, 1-6.

Yağcı, Ö. 2003. Turizm Ekonomisi, Detay Yay. (2): 248, Ankara.

Yıldız, D. N. 2006. Tortum Çayı Havzasının Uygun Alan Kullanımlarının CBS ile Belirlenmesi, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, *Doktora Tezi*, Erzurum.

Yılmaz, A., Bozkurt, Y. ve Taşkın, E. 2005. Doğal Kaynakların Korunmasında Çevre Yönetiminin Etkinliği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13): 15–30.

Yücel, C. 2002. Turizmde Yükselen Değer: Eko-turizm, Dağlık Bölgelerde Eko-turizm Konferansı, 1215 Eylül 2001 *Türsab Dergisi*, 219, İstanbul.

Yücel, M., Aslanboğa İ., Korkut A. 2008. Peyzaj Mimarlığı Terimleri Sözlüğü. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Yayın No:4, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Can Ozan Uğur KILIÇ
Doğum Yeri ve Tarihi : ALMANYA – 1992
Yabancı Dil : -

Eğitim Durumu

Lise : Sabahattin Zaim Lisesi (2010)
Lisans : Mustafa Kemal Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı (2014)
Yüksek Lisans :

Çalıştığı Kurum/Kurumlar : Erdek Belediyesi 2016-2020

İçme Proje / İstanbul 03/2016 - 06/2016

Erenler Temizlik Enerji İnş. San. Tic A.Ş/ İstanbul 2015-2016

İletişim (e-posta) : canozan_1992@hotmail.com

Yayımları :

